

NAŠA LUC

10
1969

Krivica

Bil je mrzel zimski dan. Zoprna jutranja megla je silila do kosti. Ura je bila sedem in našo samopostrežno trgovino so ravnokar odprli.

V lokalu nas je bilo šest. Blagajničarka in tri prodajavke, moja malenkost in — mali fantek.

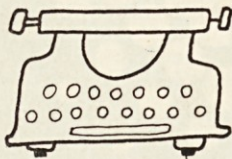
ljudje ali: življenje se meri po ljubezni

Fantiča sem navidez poznal. Star je bil kakih šest let in srečaval sem ga, ko je približno v tem času korakal v bližnji otroški vrtec.

Blagajničarka je dolgočasno zrla predse, prodajavke so stale v krogu in se pogovarjale, malega še pogledale niso.

Fantek je stopal po lokalu, žičnata košara je bila kar prevelika za njegovo postavo, in ko je prišel s prazno košaro k blagajni, je rekel:

„Gospa, nič ne bom kupil.“

„A, tako, res ne boš nič kupil? Te bom pa malo preiskala!“

In prodajavkine roke so drsele po otrokovem telescu. V žepu je imel umazan žepni robček, odgrizeno radirko, palčico od lučke in pretrgano avtobusno vozovnico.

„Kaj pa stiskaš v roki?“

Bil je zmečkan bankovec za pet novih dinarjev.

Na cesti sem otroka dohitel.

„Fantek, zakaj pa nisi nič kupil?“

„Mama mi je naročila, naj kupim... Pa sem pozabil, kako se reče.“

Ko se je izgubljal v megli, se mi je zdela njegova postava še bolj drobna in njegov korak še bolj negotov.

Le kaj se plete v mali glavi? Morda strah, da ga bo mama kregala, ker ni nič kupil. Morda se mu stiska srce, kajti storili so mu krivico, osramotili in ponižali so ga. Morda pa, da le ne bi bilo tako, misli na novo možnost, ki so mu jo pokazali, ki jo celo pričakujejo od njega. Kdo ve?

V prodajalni pa blagajničarka dolgočaseno boljši predse. Tri prodajavke stoje v krogu in se pogovarjajo.

Sicer pa je vse tiho, kot da se ni nič zgodilo.

„Pijanec“

Sneg je zadnjič padel tako na debelo, da so bili zadovoljni celo tisti, ki so vedno — prejšnja leta — govorili, da ni več takih zim, kakršne so bile pred vojno. Zima pa je za nekoga užitek, pravi srčni in duševni odpočitek; za drugega pa ne.

Poseben problem je bil sneg v večjih količinah za ljudi, ki so se v večernih urah vračali domov — ali kamorkoli — pod vplivom alkohola. Prav lahko se jim je zgodilo, da so omagali, da so sedli v sneg, se zalivali vanj in kratkomalo zadremali, ker se jim je zdelo, da je beli sneg — bela pernica...

Če je noč mrzla, če je ulica dovolj samotna in če so narvoče še kake druge neugodne okoliščine, so lahko za okaje-

nega človeka posledice celo usodne...

Nekdo je omagal na koncu trolejbusne proge, tik za postajo. Sedel je v sneg in ko ga je začelo zebsti, se je celo na glas tresel. Ljudje so medtem praznili trolejbus za trolejbusom. Hodili so mimo, zmajevali z glavami, se smejali in šalili...

Tu in tam je kdo celo stopil bliže k omagajočemu v snegu in mu vrgel kako besedo:

„Domov pojdi, osel pijani!“

„Vstani in korakaj, da ti hrbet ne zmrzne!“

Šele okrog polnoči, ko je bilo ljudi že manj, je nekdo zares stopil k človeku v snegu in ga stresel. Hropeč človek je v snegu dremal in se tresel od mraza. Ni dišal po žganju...

„Pomagajte!“ je kakor z zadnjimi močmi dejal postarani človek v snegu in se z roko prijel za prsi, „ne morem...“

Samota

Šolskim klopem komaj odraslo dekle se je obesilo. Po prepiru doma in po razočaranju s fantom, morda s prvo ljubeznijo, je napisala štiri pisma. V njih ni opisovala, kako se je bojevala sama s seboj, temveč samo sklep, da se umakne iz življenja.

Nedavno tega je tudi dvanajstletna dekle šla prostovoljno v smrt. Težave, s katerimi se je srečevala kot otrok družine, ki jo je usoda pestila, so jo upognile, da ni marala več živeti.

Dekleti sta se znašli v neizrecni stiski. In v tej stiski nista našli poti do ljudi. In kar je še huje, ljudje niso našli poti do njiju.

Najtežje je človeku biti sam. Iz samote raste obup. V osamljenosti tudi ni mogoče graditi vero v človeka. In v življenje...

slovenija ob koncu leta

NAŠA LUC

1969

MESEČNIK ZA SLOVENCE

NA TUJEM

LETO 18
ŠTEVILKA 10
DECEMBER 1969

Ko si ob koncu leta skušamo ustvariti sliko o tem, do kakšne stopnje se je razvil položaj v Sloveniji v zadnjem letu, ugotavljamo sledeče:

V kulturnih, poklicnih in gospodarskih organizacijah je prišla do izraza neka notranja demokratičnost. V slovenskem tisku je mogoče zaslediti večjo različnost mnenj. Cerkev ima pri delu večjo svobodo, kot jo je imela v povojnih letih. Slovenske meje so odprte.

Še vedno pa vrsta osnovnih izkrivljenosti duši zdrav razvoj slovenskega življenja.

Glavna napaka celotne družbene ureditve je pač ta, da o temeljnih vprašanih slovenskega življenja odloča edinole Zveza komunistov. V deželah, kjer ni vsaj dveh neodvisnih političnih strank, tam ni govora o demokraciji, pa naj si oblastniki izmišljajo še tako lepa imena za tako družbeno ureditev. In prav to je primer Slovenije.

Iz tega prisilnega varuštva partije sledijo sledeče izkrivljenosti: še vedno ne smejo imeti vojne in povojne žrtve komunizma svojih grobov in dobrega imena; slovenska kultura in prosveta sta še vedno omejeni na ustanove in organizacije, ki jih dopušča in nadzira režim; tisk, radio in TV so v rokah oziroma pod strogo kontrolo partije; svobodni poklici so še vedno le bolj tolerirani.

Cerkvi še do danes ni režim vrnil mnogih zaplenjenih stavb, istočasno pa jo mnogokje ovirajo pri zidanju novih cerkva in potrebnih vzgojnih prostorov. Krščanska vzgoja mladine je omejena na verouk v cerkvenih prostorih. Cerkvenih šol ni, v državnih pa so tako učitelji kot učenci dostikrat zaradi svojega verskega prepričanja predmet diskriminacije. Državni uradniki navadno zaradi verske prakse službeno ne napredujejo. Svetni tisk, radio in TV cerkveno življenje praktično ignorirajo, Cerkev pa nima dostopa do teh sredstev obveščanja. Krščanska dobrodelnost se ne sme organizirati. Tudi niso dopustne verske, katoliške in apostolske organizacije. Škofje zamenjajo, da bi bil božič proglašen za praznik, ker o tem še vedno odloča 5 odstotkov komunistov in ne 95 odstotkov ostalega prebivalstva. (Sicer je pa Jugoslavija poleg Sovjetske zveze edina dežela krščanskih narodov na svetu, kjer božič še ni uradno priznan kot praznik.)

Dodatni težavi položaja v Sloveniji sta beograjski centralizem in neuspešno gospodarstvo.

Federalna vlada v Beogradu si še vedno lasti toliko oblasti in finančnih sredstev, da se Slovenija upravičeno čuti izrabljano. Večji del slovenske Primorske, Notranjske, Bele krajine, Dolenjske in severovzhodne Slovenije so nerazviti deli Slovenije, da ne upoštevamo še splošne cestne in sploh infrastrukturne zaostalosti ter zastarelosti industrijske opreme v vsej Sloveniji. Denar pa mora iz Slovenije v Beograd. Posledica tega je, da slovenski tehnični strokovnjaki odhajajo v zahodne dežele, ker jih pač nemodernizirano slovensko gospodarstvo ne more zaposliti, v Slovenijo pa se selijo Neslovenci z juga.

Slovensko gospodarstvo je neuspešno: znaki tega so naraščajoče izseljevanje kvalificiranih delavcev, brezposelnost, številne stavke, naraščanje podjetniških izgub, ponovno znatno naraščanje cen, pasivna trgovinska bilanca, pomanjkanje investicijskih skladov.

Tak je položaj. Komur je Slovenija pri srcu, temu ne more biti vseeno, v kakšnem položaju se ta nahaja.

Iz poživiljene zavesti človeškega dostojanstva izvira v raznih delih sveta prizadevanje, vzpostaviti tak javno-pravni red, da bodo v njem osebne pravice v javnem življenju bolj za-varovane.

Obsoditi je pa treba vse take vrste državnih ureditev nekaterih dežel, ki onemogočajo državljsko ali versko svobodo in ki oblast, namesto da bi služila javni blaginji, zlorablja v korist določene stranke ali celo oblastnikov samih.

S človeško naravo se v polni meri sklada, da se najdejo take pravnopolitične ureditve, ki omogočajo vsem državljanom vedno večjo in za vse državljane brez razlike enako možnost, da so stvarno, svobodno in dejavno udeleženi tudi pri vodstvu države ter pri volitvi voditeljev.

(Iz Pastoralne konstitucije o Cerkvi v sedanjem svetu).

dete božje v jaslih leži ...

Jožefova pripadnost Davidovi rodovini, ki je izhajala iz Betlehema, je imela svoje posledice na civilnem področju ob popisovanju, ki ga je ukazal Rim in izpeljal Kvirin.

Navezanost na domači kraj je bila na vzhodu močna. Se dandanes prav lahko najdete Arabca, muslimana ali kristjana, ki se je preselil v Evropo ali v Ameriko in ki vam bo natančno povedal, kateri rodovini pripada in v kateri pokrajini ali v katerem trgu je zemljepisno središče njegove rodovine.

Ta judovska navezanost na domači kraj je nudila podlago za ljudsko štetje. Ko so torej razglasili popisovanje, se je moral Jožef javiti popisovalnim uradnikom v Betlehemu.

Betlehem ima dandanes okoli 7500 prebivalcev. Leži 770 metrov visoko, 9 km južno od Jeruzalema. V Jezusovem času je bil Betlehem neznatna vas: z okolico vred ni imel verjetno veliko več kot 1000 prebivalcev. Ti so bili največ pastirji in revni kmetje. Pač pa so tod potovale karavane iz Jeruzalema v Egipt. Zato je Kamaam, ki je bil morda sin kakega Davidovega prijatelja, dal zgraditi karavansko gostilno, ki so ji rekli „Kamaamovo gostišče“.

Po današnji cesti je iz Nazareta do Betlehema 150 km, v Jezusovih časih je bilo morda nekaj manj: karavane so torej potovale tri ali štiri dni.

Za Marijo, ki je bila deveti mesec noseča, je bilo potovanje težavno. Rimski mojstri še niso izpeljali in vzdrževali cest, ki so zato bile slabe, pripravne komaj za kamele in osle. V tistih dneh pa so bile zaradi popisovanja še bolj polne in neudobne. Zakonca sta imela v najboljšem primeru osla, ki je nosil tudi hrano in vse najnujnejše stvari, enega tistih oslov, ki jih vidiš še dandanes pred vrsto kamel ali pred skupino pešcev. Tiste tri ali štiri noči sta prebivala pri kakšnih znancih ali verjetneje v javnih prenočiščih, na tleh z drugimi popotniki, med osli in kamelami.

V Betlehemu je bilo še slabše. V majhni vasi je mrgolelo ljudi, ki so se nastanili v gostišču za

karavane in drugod, kjer je bilo mogoče. Karavansko prenočišče je bilo v bistvu današnji palestinski khan, to je srednjeveliko dvorišče z enim samim vhomom in precej visokim zidom. Na eni ali več straneh je bilo pokrito stebrišče, ki je bilo včasih nekaj metrov v dolžini zazidano in je tako nastala nekakšna lopa, ob njej pa je bila morda še kakšna manjša sobica. To je bilo vse. Živino so zgnali skupaj na sredo dvorišča pod milim nebom, popotniki so se zatekli pod stebrišče ali v veliko skupno sobo, dokler je bilo kaj prostora. Drugače so se utaborili med živino. Majhne sobice, če so jih sploh imeli, so bile za tiste, ki so mogli tako udobnost plačati. In v tisti zmešnjavi živali in ljudi so sklepali kupčije, molili, peli in spali, jedli in opravljali druge potrebe. V tistem smradu in umazaniji, ki še dandanes spremlja taborišča palestinskih beduinov na poti, si mogel tudi priti na svet ali umreti.

Evangelist Luka poroča, da za Jožefa in Marijo ni bilo mesta v prenočišču, ko sta prišla v Betlehem. Ta stavek hoče povedati nekaj posebnega. V Betlehemu je Jožef gotovo imel znanca ali celo sorodnike, ki bi jih mogel prositi za prenočišče. Vas je bila res prenapolnjena, a za dva tako preprosta in uboga človeka je na vzhodu vedno mogoče najti kakšen kotic. Seveda pa so ob takih priložnostih postale tudi zasebne hiše podobne karavanskim prenočiščem, saj je obstajala le ena velika soba, kjer je bilo vse skupno in javno, brez vsake prave ločitve in tajnosti. Marija je

koledniki

Čevljar Jan Kuypers si je v izbi pred ubitim ogledalom z loščilom za čevlje črnil obraz. Kazal je zobe kakor pravi črnc, kakršnega je nekoč videl na semanji dan v Loevenu, in bil vesel, da se njegovi zobje kar lepo

belo odražajo od črne polti, čeprav so bili postali od stalnega kajenja pipe že vsi rumeni.

„Lep kralj sem, zelo lep kralj!“ je zaklical svoji ženi, ki je stala pri mizi in s kunjno vneto drgnila pozlačeno krono, da bi se bolj svetila.

„Da, da, lep kralj si!“ je vzdihnila žena. „Pravzaprav je sramota, da sme tak postopač in malopridnež, kakršen si ti, biti za

enega izmed svetih treh kraljev. Bog se nas usmili! Že dneve ni koščka kruha več pri hiši. Dan za dnem otepamo v oblicah krompir in nezabeljeno kašo. Izmed najtinitih petih paglavcev ne nosi nobeden več cele srajce.“

Čevljar pa je dejal:

„No, no, Marija, pomiri se! Dandanes zvečer prinesem s koledovanja polno vrečo dobrot: slanina in klobas in kruha in hrušk. Tako

za porod želela le samoto in tajnost.

Ko sta bila tam, se ji je dopolnil čas poroda. In porodila je sina prvorojenca, ga povila v plenice in položila v jasli. Evangelij govori le o jasliah, a v luči takratnih razmer so te besede jasne. Jasli pomenijo hlev, hlev pa po takratni navadi votlino, ki so jo izkopali v bregu poleg vasi. Take jamske hleve najdemo v Palestini še danes v bližini naselij. Del hleva, ki sta si ga izbrala, je zavzemala živina. In bil je gotovo teman, umazan, a precej daleč od vasi, zato samotna in miren. To pa je bodoči materi zadostovalo.

Jožef je v pripravnem in manj umazanem kotu uredil ležišče iz snažne slame, vzel iz popotne torbe jedi in druge najpotrebnejše predmete ter jih položil v jasli ob zidu.

Ko je prišel Jezus v tisti votlini na svet, ga je Marija povila v plenice in položila v jasli. Pri porodu torej ni bilo drugih oseb, kot je to običajno.

Betlehem je bil in je še na robu zapuščene in neobdelane stepske pokrajine, ki služi le za ovčje pašnike. Maloštevilne vaške ovce so zvečer segnali v bližnje hleve, velike črede pa so ostajale vedno v stepi na prostem, pod varstvom pastirjev: živali in ljudje so bili podnevi in ponoči, poleti in pozimi ena sama skupnost, ki je živela v stepi in od stepe. Taki ovčji pastirji so bili pri judovskih pravičnikih na zelo slabem glasu: zaradi pastirskega življenja v puščavi, kjer je bilo le malo vode, so bili strašno umazani in niso izpolnjevali niti naj-

osnovnejših zapovedi o umivanju rok, o čistoči posode in izbiri živil. Poleg tega so bili na glasu, da kradejo, in je bilo boljše, da nisi od njih kupil ne volne ne mleka, ker bi mogla biti ukradenno blago.

Po drugi strani pa ni bilo varno preveč siliti vanje, da naj bi si dobro umivali roke in posodo pred jedjo. Bili so namreč krepki in jeznoriti možje, ki bi prav tako brez premisleka razbili z gorjačo lobanjo človeku, ki bi jim skušal vznemiriti vest, kakor so jo razbili volku, ki je vznemirjal čredo. Zato so te zavržene in divje ljudi izključili iz sodišč in njihovo pričevanje na razpravah ni bilo veljavno.

Ti pastirji so prenočevali pod milim nebom in bili na nočnih stražah pri svoji čredi. Gospodov angel se jim je naenkrat prikazal in jim je oznanil Jezusovo rojstvo. Potem je pristopila množica nebeške vojske s pesmijo „Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji.“

Evangelist je opisal ta prizor takoj po pripovedi o rojstvu. S tem je hotel gotovo nakazati, da je med obema dogodkoma preteklo le nekaj ur. Jezus se je torej rodil ponoči, ker so se angeli prikazali pastirjem med nočno stražo.

Iz angelove prikazni in besed so pastirji doumeli, da se je rodil Odrješnik. Bili so res robati ljudje, a kot preprosti Izraelci starega kova so vedeli, da so preroki obljubili njihovemu narodu Odrješnika, in so gotovo večkrat govorili o njem ob stražnem ognju. Angel jim je zdaj dal tudi znamenje: v plenice povit otrok

v jasliah. Morda jim je tudi povedal, v kateri smeri bodo prišli do votline.

Ovčji pastirji so na ta način ostali v svojem okolju. Zato so pohiteli, kot pač hiti človek, ki ga žene vesela domačnost. Če bi se bil Odrješnik rodil na Herodovem dvoru, bi se verjetno napotili tja počasi, kujavo, okorno in vznemirjeno.

Stopili so v votlino, našli Marijo, Jožefa in dete in se spoštljivo čudili. In ker so bili ubogi v denarju, a gospodje v duhu, niso nič spraševali, ampak so se takoj vrnili k ovcam: čutili so le nujo, Boga hvaliti in oznanjati sosedom, kaj se je zgodilo.

J. R.

boste jedli, da se vam bosta sok in maščoba cedila po bradi kakor našemu županu, kadar se mašči s pečeno gosko. Ha, ha! Z nabasanimi trebuščki boste šli drevi spat in morda prinesem še nekaj svetlih srebrnih novcev. Potem si kupimo ...“

„Potem si kupiš žganja in se napiješ do grla, da tri dni spet ne boš za nobeno rabo. Še nikoli nisi prišel na svetih Treh kraljev

dan s koledovanja trezen in vselej so morali otroci prav tako lačni zlesti v posteljo kakor druge dneve. Sramota in velik greh je to!“

Žena je sama zase tiho jokala in debele solze so ji kapale na zlato krono.

Svetega zamorskega kralja so ženine besede zelo ganile. Saj ima prav, tisočkrat prav. Kaj naj pa

Hlapec Peter Winkelmohlen je medtem čepel v hlevu kmeta Franca de Veuster pri liski, ki je bila — že sedmič v svojem govejem življenju — v veselem materinskem pričakovanju. Fant je utrujeno žival nalahno božal po rogovih in jo ogovarjal:

„Liska, še malo potrpi. Samo malo še. Pa boš dobila telička. Potem bo pa kmalu spet pomlad in travniki bodo ozeleneli ter pogнали travo in cvetje. In teliček bo od samega veselja skakljal okrog tebe. To se mu boš smejala, ko boš videla, kako poskakuje.“

In hlapec v žlebu je čudno pretegnil svoje ude, da bi kravi vsaj nakazal skoke prihajajočega telička.

Žival je neumno buljila vanj in se oglasila:

„Muuuu!“

Hlapec pa je kar naprej govoril:

„Pomisli, gospodinja zgoraj je tudi že prestala. Vse svoje otroke sta dobili ob istem času, ti in gospodinja. Vsako leto enega. Ti voličke in teličke, gospodinja pa fantičke in dekličke. Pri tebi je zdaj na vrsti voliček. Saj ima gospodinja tudi spet fanta. Za Jožefa ga bodo krstili. To je zelo pobožno ime.“

Zunaj je bil mraz. Peter je hotel še marsikaj povedati pridni živali, toda zagledal je nekaj, kar bi mu skoraj od začudenja pognalo pipo iz ust. Od spodaj je vžla zvezda, velika in lepa, kakršne še ni videl v življenju. In godba je plavala v ozračju, lepa godba, otožna godba! In prav zares! Zvezda se je premikala, zvezda se je zibala sem in tja, zvezda je plesala. Ali je že kdo na svetu videl zvezdo, da bi plesala? Peter Winkelmohlen še ne!

Zvezda je prav sedaj obstala tik pod križem mlina na veter in bele vrtnice so še bolj zabletele. In godba in petje sta privalovila prek zasneženih njiv.

Kaj neki naj bi to bilo? Se je mar čas hipoma pomaknil za dva tisoč let nazaj? Morda je spet tista božična noč, ko je zvezda priplavala nad neki hlev. Prav zares, nad neki hlev. Nad tak hlev, kakor je ta, v katerem krava priča-

kuje telička. Peter Winkelmohlen je morda celo eden izmed betlehemskega pastirjev? In v hiši je mati z otrokom. Morda je Mati z božjim Detetom? Mnogo čudežev se v božičnem času godi na beli zemlji.

Peter je hotel poklekniti, da bi molil čudo. Pa zvezda je že pri-svetila in obstala pred hlevskimi durmi. Tedaj je hlapec naenkrat spoznal one tri, ki so, zaviti v rdeče rjuhe in z zlatimi kronami na glavah, stali pred njim, in se je zasmel, kakor se še ni nikoli v svojem življenju, glasno in hehetajoče, in lovil sapo od veselosti, da je te tri svojevrstne tiče imel za čudežna bitja. Preneumno, da mu ni prišlo na misel, da na dan Treh kraljev hodijo koledniki. Oni trije pa se niso zmenili za veselega hlapca. Segli so po svoja godala in pričeli peti, pobožno sicer, hkrati si pa želeč slavnine in klobas in pijače:

„Trije smo kralji z zvezdo svetlo, od jutra prišli smo pod vaše nebo.“

Hlapec, ki je udušil smeh, je rekel:

Sveti trije kralji

Trije kralji, sveti kralji: Gašper s konjem v zlati halji, Miha s slonom v halji beli, Boltežar pa na kameli v Betlehem so jezdili in pred hlev prijezdili.

Prvi se je ves zamaknil, drugi k jaslim se primaknil, tretji pa je zadaj čakal, da bi Jezus ne zaplakal, ko bi videl tretjega, Boltežarja črnega.

Sveti Jožef mu veleval: „Kralj, le stopi v sredo hleva; saj ne bo se zasolžilo Dete naše, Dete milo. Ne boji se črnih lic, črnih se boji dušic.“

Silvin Sardenko

naredi? Tako pač je. Kralj je globoko vzdihnil in rekel:

„Žganje je dobro, človek pa slab. Daj mi zdaj plašč in krono. Moram iti. Zapomni si pa, da bo to pot petje bogato nagrajeno. Krojač Viljem van Heuvel je napravil zvezdo s svečo znotraj. Gori kakor plamenica. In Peter Kammerbeek vzame s seboj dudo, jaz pa igram harmoniko. Takih treh kraljev ne premore vsa Flamska s Holandsko vred.“

Vzdihovaje je žena Marija ogrnila svojemu možu rdeč plašč okoli ramen in mu pazljivo nadela zlato krono na plešasto glavo. Jan Kuypers pa ji je za slovo prav res pritisknil na lice poljub, ki je pustil za seboj okroglo črno liso.

„Prismodal!“ se je branila žena in se med solzami smejala. „Glej, da se domov grede ne zvrneš z mosta v Dylo, kot si se lani.“

„Bom že pazil!“ je obljubil kralj Gašper. „Sploh pa je Dyle zamrznjena in imamo svetlo zvezdo z baklo. Zdaj pa, Bog te obvaruj!“

Nato se je odpravil k Viljemu van Heuvelu, k možu z zvezdo.

Marija pa je poklicala otroke z ulice v hišo:

„Otroci, pridite noter! Molili bomo rožni venec. Oče je šel koledovat...“

„Pojdite z mano!“

Nato jih je peljal skozi hlev v belo poribano vežo.

„Sezujte se!“ je ukazal in vsi trije so odložili zasnežene coklje, podvlečene s slamo.

„Jaz imam luknjo v nogavici,“ se je zahetel Peter Kamerbeek in vsi so se smejali velikemu rdečemu palcu, ki je kukal v prostost. Hlapec Peter je nato potrkal na neka vrata. Odprla so se in hlapec in kralji so stopili k veliki postelji. V njej je ležala žena, ki je hotela majhnega rdečega fantička poviti v plenice. Pa otroče je kričalo in se upiralo ter brcalo z debelimi golimi nožicami.

Mati je zdaj za nekaj časa odložila povijanje in vsa srečna podala otroka trem kraljem:

„Le pogledjte! Ali je še kaj lepšega na svetu?“

Trije kralji so se zasmejali in rekli:

„Ni ne!“

In ne da bi vedeli počemu in zakaj: sneli so krone z glav, kakor da bi bili zlati pločevinasti obroči čepice. Kaj smešni so bili videti vsi, posebno črni čevljar, ki si seveda pleše ni bil namazal z loščilom. Žena se je morala pri-srečno smejati.

Peter Kamerbeek pa je nenadoma mislil na goli palec in si je z drugo nogo zakril luknjo. Viljem van Heuvel je sukal svojo krono v rokah, čevljar pa se je nenadoma spomnil, da ima tudi on doma ženo in otroke in da je pravzaprav zelo slab oče. Lopov, pravcati lopov, ki pusti, da otroci doma stradajo, on pa medtem v krčmi pri „Srebrni gosi“ pije žganje in črno pivo. Iz oči mu je kanila solza. Obrisal si jo je z rokavom, da se je na obrazu napravila bela lisa. Nato je plaho in hkrati pobožno gledal rdečega kričavega fantiča. Žena, ki je slišila, kaj se godi v črnem kralju, je rekla:

„No, Jan Kuypers, najbrž bi radi malo popestovali mojega otročička. Nate, le vzemite ga za nekaj časa.“

Jan je tresoč se stegnil črne roke in vzel otroka ženi iz naročja.

In spet so se mu v črno polt zarisale solze.

„To je samo en otrok. Samo en otrok! Da! Jaz jih imam doma pet. A mislim, da nisem nikdar prav vedel, kaj je takle otrok. Zdaj pa vem, ko sem enega našel pri koledovanju. Čujte, mati! Ravno zdajle mi je padlo v glavo. Morda je to le nespametno besedičenje preprostega čevljarja. A meni se zdi, da je vsak otrok božje dete, ki spet pride na svet, in da je vsaka mati Marija.“

„Morebiti nimate povsem napak, Kuypers!“ je prijazno rekla mati Ana Katarina in vzela otroka zamorskemu kralju spet iz rok. „Pa tudi doma malo mislite na to!“

„Vsak otrok je božje dete in vsaka mati je Marija!“ je jec-ljal čevljar.

Nato je naglo poveznil na glavo pločevinasto krono, segel po vreči, v katero je medtem hlapec k drugim priberačnim darovom dal še slanino in kruh, ter vzkliknil:

„Domov moram! Domov moram!“

Skoraj spotaknil se je nad otroki, ki so smeje se ali s prstom v

ustih stali med vrati, tako je zdiral ven v belo noč.

Kralja sta se začudeno spogledala. Peter Kamerbeek je pozabil, da ima luknjico v nogavici. Viljem van Heuvel pa je mrmral:

„Jan je znorel.“

„Ali pa se je prvič v življenju spametoval,“ je resno pripomnila mati.

Spodaj v hlevu je plašno zamukala krava liska.

„Že grem!“ ji je zaklical Peter Winkelmohlen in stekel k vratom.

Z glavo zmajaje sta si kralja naprtila vrečo na rame in se odpravila domov, kajti dva sta premalo, da bi igrala tri kralje. Žena pa je previdno povila malega kričaca, ga poljubila in rekla:

„O, da bi postal misijonar! Komaj tri dni si star, pa si že spreobrnil zamorca.“

W. Hünermann

blagoslova,
miru in sreče
za božič
vam želé
vaši

dušni pastirji

Življenje Cerkve

Na ŠKOFOVSKI KONFERENCI V RIMU so razpravljali o pravih pogledih na sodelovanje škofov pri vodstvu celotne Cerkve. Nauk o tem so predali v študij mednarodni teološki komisiji. Potem so se lotili praktičnega vprašanja zbornega vodstva Cerkve.

Papež bo ustanovil v Rimu nekako razširjeno sinodalno taništvo, ki mu bo pomagalo pri vodstvu Cerkve.

Najbolj značilni predlogi na sinodi so bili:

- Škofovske konference naj bi dobile večja pooblastila kot doslej.

- Kar morejo storiti nižji organi v Cerkvi, tega naj si ne lastijo višji.

- Škofje naj imajo v zadevah, ki se ne tičejo vse Cerkve, popolno pristojnost.

- Škofovska konferenca v Rimu naj bi zasedala vsako leto.

- Program škofovske sinode naj bi določali škofje sami.

- Škofje naj bi imeli večji vpliv na delo rimske kurije.

- Primerna informacijska služba naj bi poskrbela za boljše poznanje problemov in za večjo izmenjavo mnenj med škofi.

- Sveti sedež naj bi izdajal boljši informacijski list, kot je dosedanj "Osservatore Romano".

- V Rimu naj bi ustanovili nekakšen izvršni svet sinode. Tega naj bi sestavljalo 30 članov in naj bi ne bil del rimske kurije.

- Volitve papeža naj bi bile reformirane.

Sinoda UKRAJINSKE KATOLISKE CERKVE pod vodstvom kardinala Slipyja je zaprosila papeža, naj ustanovi za ukrajinsko katoliško Cerkev samostojen patriarhat. Ta Cerkev je imela do druge svetovne vojne v Sovjetski zvezi okrog 4 milijone vernikov, po ostalem svetu jih je pa približno 2 milijona.

Ob Temzi V LONDONU so postavili bronast kip sv. Tomaža Mora, učenjaka, državnika in svetnika. V pripravljalnem odboru za postavitve spomenika je bilo polovico nekatoličanov. V imenu britanskega parlamenta

je govoril ob odkritju poslanec, ki je med drugim rekel: „To je največji človek, ki je kdaj govoril v britanskem parlamentu. Od kralja Henrika je zahteval, da dovoli vsakemu poslancu govoriti po svoji vesti in povedati to, kar misli.“

Na MADŽARSKIH ŠOLAH verni študentje ne morejo študirati pedagogike. Zoper to diskriminacijo so se uprli celo ateistični študentje. Obenem so obsodili tudi to, da verni študentje ne morejo postati učitelji.

Katehet Georg Rückert je ustanovil V MÜNCHNU družbo, katere glavni namen je, preskrbeti ljudem na stara leta primerna bivališča. Družba je že zgradila urbanistično urejeno naselje v Münchnu, kjer je poleg stanovaljskih blokov zdravstveni dom s kliniko, kulturni center in trgovine. Ta družba gradi podobna naselja tudi v Frankfurtu, Stuttgartu in Mannheimu.

ANGLEŠKA VLADA je organizirala seminar o verskem pouku v državnih šolah. Seminar je dognal, da večina Angležev želi, naj se verski pouk v eni ali drugi obliki v šolah nadaljuje. Prav tako želijo, da se šolsko leto začne z bogoslužjem.

Slovinci ob meji

BENEŠKA SLOVENIJA — Odposlanstvo Slovencev iz videmske pokrajine je izročilo deželnemu predsedniku spomenico, v kateri so opisane razmere beneških Slovencev in prošnja za ureditev le-teh. V odposlanstvu so bili: predsednik prosvetnega društva „Ivan Trinko“ iz Čedad, Izidor Predan, prof. Petričič iz Špetra Slovenov, dr. Černo, občinski svetovavec z Brda, župnik Qualizza iz Sentle-narta, župnik Cenčič iz Gorenje-ga Tarbija, župnik Gujon iz Mat-tajurja, Simon Prešeren iz Tr-

biža in urednik lista „Matajur“ Tedoldi. Razgovoru je prisostvovalo nekaj deželnih poslancev. — V Rablju je navdušila navzoče folklorna prireditev furlanskih in slovenskih plesov in pesmi. Glavno zaslugi ima župnik, beneški Slovenec, P. Tomasin.

GORIŠKA — Goriška mladina se je udeležila „Mladinskega srečanja“ na Sveti gori. — V Katoliškem domu v Gorici so pripravili ekumensko misijonsko prireditev. Nastopili so skavti in skavtinja. — Katoliško prosvetno društvo „F. B. Sedej“ je v Ligu nad Kanalom gostovalo z igro „Deseti brat“. — V Doberdolu so odkrili spomenik padlim med zadnjo vojno. Župnik Breclj je prinesel pozdrave in blagoslov škofa Cocolina z željo, da bi na spomenik postavili tudi križ.

TRŽAŠKA — V mali dvorani narodnega doma je bil koncertni nastop gojencev glasbene šole s sodelovanjem orkestra Glasbene matice. — 25. in 26. okt. je bilo v Finžgarjevem domu na Opčinah zamejsko srečanje koroških, goriških in tržaških Slovencev. Udeležili so se ga: Narodni svet koroških Slovencev, Krščanska kulturna zveza, Krščanska dijaška zveza, Kmečko-gospodarska zveza, Katoliški delovni odbor, Katoliška mladina, Zveza pevskih društev; z Goriškega: Zveza slovenske kat. prosvete, Kmečkolavarska zveza Števerjan, Pevski zbor M. Filej, Slovensko kat. akademsko društvo; s Tržaškega: Slovenska prosveta Trst, Slovensko ljudsko gibanje, Slovenski kulturni klub in Zveza cerkvenih pevskih zborov. Ustanovili so stalen koordinacijski odbor.

Katoliška založniška družba sv. Štefana s sedežem v BUDIMPEŠTI je v zadnjih mesecih izdala 110.000 katekizmov, 80.000 molitvenikov, 10.000 svetih pisem in 42.000 izvodov raznih koncilskih dekretov. Papir za izdajo teh knjig je darovala madžarski Cerkvi mednarodna katoliška dobrodelna organizacija Caritas.

Katoličani v VZHODNI NEMČIJI so zelo razkropljeni in jih duhovniki ne morejo primerno oskrbovati. Zato so organizirali po večjih katoliških središčih božjo službo, ki jo vodijo laiki. Verniki se zberejo največkrat v tamkajšnji protestantski cerkvi. Obhajajo bogoslužje besede in prejmejo obhajilo, ki ga pooblaščen laiki prinesejo iz cerkvenega središča. Takih laikov je v berlinski škofiji 161.

V RIMU je zborovala škofvska sinoda. Škofje so razpravljali med drugim o zbornem vodstvu Cerkve. Sinode so se udeležili vsi predsedniki narodnih škofovskih konferenc (93), 3 predstavniki redov, 19 kardinalov rimske kurije, 6 patriarhov, 6 vzhodnih metropolitov in 1 višji nadškof. 17 članov sinode je imenoval papež. Delo sinode so vodili trije kardinali: Italijan Confalonieri, Indijec Gracias in Brazilc Rossi.

Pred desetimi leti je umrl škof Rožman

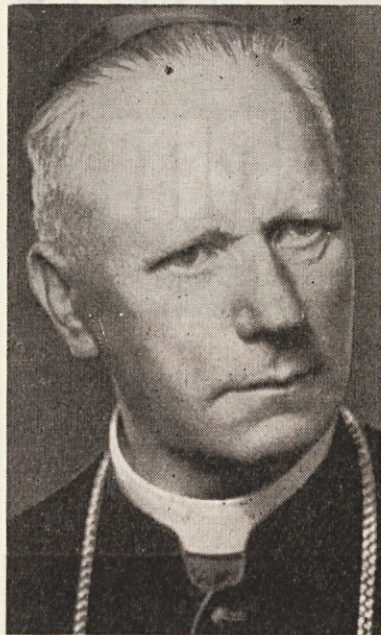
16. novembra 1959 je umrl v Clevelandu (ZDA) ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman.

Njegovi življenjski podatki so znani: rojen je bil leta 1883 v Šmihelu pri Pliberku na Koroškem, po gimnaziji je vstopil v semenišče in postal duhovnik celovške škofije, nadaljeval je študije na Dunaju, postal profesor cerkvenega prava in moralke v celovškem semenišču, kasneje profesor cerkvenega prava na teološki fakulteti v Ljubljani; leta 1930 je postal redni ljubljanski škof; po vojni se je umaknil pred komunističnimi oblastniki v tujino; zadnja leta je živel v Clevelandu, od koder je veliko misijonaril med Slovenci.

Škof Rožman je bil izredno dober človek, odličen duhovnik in zaveden Slovenec, usodno pa je bilo zanj, da je vladal ljubljansko škofijo med zadnjo svetovno vojno. Ker je hitro spoznal, da se za tako imenovanim osvobodilnim gibanjem skriva komunistična partija, in ker je vedel, da gre tej predvsem za vpeljavo novega družbenega reda, ki ne bo priznal osnovnih človeških pravic, je to gibanje obsodil. Rekel je, da

je komunizem največja nesreča za slovenski narod. S tem si je nakopal smrtno sovraštvo partije, ki ga še danes, po toliko letih, blati in maže.

Zgodovina teče počasi, a gotovo. Prišel bo čas, ki bo jasno povedal, kaj je bil kdo. In ko bo moral marsikdo od tistih, ki blatijo Rožmana, skriti obraz pred resnico, bo Rožman dobil častno mesto v galeriji slovenskih velikih mož.

Slovenci po svetu

AVSTRALIJA — Slovensko društvo Sydney je pripravilo lepo martinovanje. — Na vernih duš dan so obiskali slovenske grobove na keilorskem pokopališču. — V Sunbury se je slovenska skupina v narodnih nošah že dvajsetič udeležila evharistične procesije.

ARGENTINA — Ob desetletnici smrti škofa dr. Rožmana je bila spominska slovesnost z mašo in komemoracijo v zavetišču, ki no-

si njegovo ime. — V Škofovem zavodu v Adrogué so proslavili svojega ustanovitelja pok. škofa dr. Rožmana s celodnevno prireditvijo. — 1. novembra je bila v Slovenski hiši maša za vse pokojne borce za svobodo, katerih grobovi so v Sloveniji raztreseni po gozdovih in jamah. — 17. mladinski dan je združil na Pristavi v Moronu mladino iz vseh sedmih krajevnih odsekov.

KANADA — Torontski Slovenci so zaključili letno sezono na Slovenskem letovišču 28. septembra. — V slovensko šolo župnije Brezmadežne se je vpisalo 165 otrok. Imajo tudi mladinski pevski zbor in Mladinski klub. — Obisk ljubljanskega škofa dr. Leniča so povsod navdušeno sprejeli, kar so dokazale lepe udeležbe pri ma-

šah po slovenskih župnijah. — Torontski Slovenci so se na 21. romanju na grobovih kanadskih mučencev spomnili vseh mrtvih rojakov, katerih množični grobovi so doma preraščeni s travo in grmovjem.

ZDA — Slovenska šola pri Sv. Vidu v Clevelandu je začela 20. šolsko leto. Prijavilo se je 160 učencev. Škof dr. Lenič je imel tudi za otroke vzpodbuden govor. — Vinska trgatav je bila zaključna prireditve sezone na Slovenski pristavi. — Društvo „Sava“ v New Yorku je imelo občni zbor. — Slovensko katoliško akademsko društvo v New Yorku začela z rednimi sestanki in predavanji. O prvem Slovincu v Ameriki je govoril g. E. A. Kovačič. To je bil Mark Anton Kapus, ki je prišel l. 1687 v novo domovino.

da bo dom dom

JASLICE

Tiste dni je od cesarja Avgusta izšlo povelje, naj se popiše ves svet.

ADVENT

- Advent je čas pokore. Obenem pa poln pričakovanja na bodočega Odrešenika.
- Adventni venec je poseben okras krščanskega doma: vsako naslednjo adventno nedeljo gori ena sveča več na njem.
- Kdor le more, gre vsako jutro k zornicam: dobra spoved in pesem „Vi, oblaki, ga rosite!“ ustvarita v duši posebno razpoloženje.
- Adventne večere preživi družina skupaj v molitvi rožnega venca in petju pesmi.
- Poseben večer v adventu je Miklavžev večer: dobri svetnik obdaruje pridne otroke, spremlja joči parklji pa kaznujejo poredne.

PRIPRAVA NA BOŽIČ

- Brez jaslíc si slovenskega božiča skoraj misliti ne moremo. Domišljija bo znala v kot nad mizo pričarati pravo slovensko pokrajino.
- Lepa je navada, da otroci skozi ves advent zbirajo slamice za jaslí, na katerih bo ležal Jezus. Za vsako dobro delo ali premaganje sme vsak od otrok položiti v jaslí eno slamico.
- Ponekod na Slovenskem je še sedaj prelepa navada, da „Marijo nosijo“. Devet dni pred božičem prenašajo Marijin kip od hiše do hiše. Povsod molijo in pojejo pesmi. Te procesije v snegu in ob prižganih lučkah so nekaj nepopisnega.

SVETI VEČER

- Na sveti večer naj bo družina zbrana doma. Naj v miru in ob domačih običajih doživi skrivnost svete noči.
- Takoj ob mraku mati slovesno pripravi družinsko mizo: pregrne jo z belim prtom in nanj položi kruh.
- Družina pokropi in pokadi vse prostore. Med obhodom molijo rožni venec.
- Vsa družina potem zmoli skupaj rožni venec.
- Po večerji se družina zbere pri jaslích. Tam poje božične pesmi,

bere iz svetega pisma poročilo o Kristusovem rojstvu in moli.

- Kdor le more, se udeleži polnočnice.

ČESTITKE ZA BOŽIČ IN NOVO LETO

Lepo je, če se za praznike spomnimo vseh sorodnikov, prijateljev in dobrih znancev s posebno čestitko po pošti, če jim seveda ne moremo ustmeno voščiti.

Ali naj napišemo čestitke s pisalnim strojem? Lepše je, če ne. Pa tudi naj ne bo iz tistih nekaj besed videti, da smo določenemu človeku čestitali le zato, da smo izpolnili svojo dolžnost. Naj bo nekaj osebne topline v čestitki!

Čestitka naj bo okusna, saj ni nujno, da je zato draga. Čestitka je namreč naša izkaznica, izkaznica naše kulture in našega okusa. Kiča (štiriperesnih deteljic, dimnikarjev, mušnic, prašičkov) naj ne bo na njej.

Zgodi se, da kljub dobri volji človek komu pozabi čestitati. To napako je prav lahko popraviti tako, da čestitamo za Novo leto.

DAROVI ZA PRAZNIKE

Za božič nam pride še posebno prav umetniško oblikovan predmet, ki mu je vdihnili svoj mik in vrednost umetnikova roka.

Darovi naj bi imeli obenem dekorativno in uporabno vrednost: lahko so v okras nekemu prostoru, lahko jih pa tudi s pridom uporabljamo, npr. lonce za cvetje, razne posode, krožnike, na katere bomo za sveti večer in na Silvestrovo stresali orehe, lešnike, lepa jabolka, pomaranče.

Lepo darilo so lahko svečniki, stenska luč iz bakra in medenine,

kovinaste verižice z različnimi obetki ali zapestnica. Dalje lahko izbiramo med keramičnimi ogrlicami in lesenim nakitom, ročno tkanimi volnenimi šali iz sukane in mohair volne v več barvah in ročno tkanim volnenim blagom za plašč, dekorativnimi seti iz čiste volne in ročno tkanimi volnenimi kravatami.

Pa lahko še izbiramo. Med čem? Npr. med ročno slikanimi rutami, bakrenim nakitom, usnjenimi pasovi v kombinaciji z bakrom, različno oblikovanimi bakrenimi pepelniki, dekorativnimi keramičnimi kipci, pipami iz češnjevega lesa z intarzijsko srebra in biserne matice, lesenimi broškami in ustniki za cigarete.

Zakaj ne bi kupili ljubkih dekorativnih živalic iz pravega krzna, majčkenih veveric in muck?

ZA BOŽIČ POTICA

Slovenske potice so znane tudi izven naših meja. Navadno jim pravijo „kranjske“ ali „ljubljanke“ potice.

Njihovo ime je nastalo najverjetneje iz prvotne besede „povitica“. V preteklosti so bile potice na zahodu Slovenije to, kar so bile na vzhodu pogače.

Po mnenju narodopiscev so potice boljše in novejša oblika kolača. V širšem smislu jih štejemo med podobnjake in sicer zato, ker jih pečemo v modlih, ki jim določajo obliko. Stare oblike modlov so bile izraz ljudske ustvarjalnosti in fantazije in so se mnoge ohranile še do današnjega dne, tako da imajo potice v skladu z mikavno vsebino tudi ustrezno zunanjo podobo. Modli za potice so okrogli, nekateri imajo v sredini tulce, tako da imajo pečene potice obliko obroča ali kolača.

Potice so po izvoru različno stare. Starost je odvisna od vrste nadeva. Po vrsti nadeva lahko presodimo starost nastanka. Orehi, lešniki, med, meta, skuta, smetana, ocvirki, slanina, suho sadje itd. so živila, ki so bila ljudem znana že izdavnica, medtem ko je npr. čokolado, kakao in drugo prinesla šele trgovinska izmenjava. Prvotne potice niso bile sladkane, ker sladkorja še niso poznali. Za sladkanje so uporabljali med.

Testo za potice je kvašeno, iz pšenične moke. Ponekod so priljubljene tudi ajdove in celo koruzne potice. Po moki ali po vrsti nadeva imajo potice tudi ime, npr. ajdova, orehova, rozinova, smetanova itd.

Značilno za vse potice je, da razvaljano testo namažemo z nadevom ali — kakor pravi ljudska govorica — ga napotičimo. Testo zvijemo in denemo v namaзан model, na obeh koncih lepo obrežemo, da dobimo čim lepši obroč in da se plasti nadeva oziroma testa lepo stikajo. To, kar odrežemo, spečemo posebej in imenujemo štrukeljce. Navadnemu testu, ki ga le malo namažemo s kakim nadevom ali potresemo z orehi ali lešniki, pravijo tudi opotičeni kruh.

Potice, za katere želimo, da bi bile čimbolj na drobno pisane, zvijemo po starem takole: namažemo testo v sredi zarežemo v obliki križa, od sredine proti kraju približno za 10 cm. Vsakega izmed nastalih štirih trikotnikov zvijamo posebej tako dolgo, da pridemo do neprerezane ploskve testa. Nato pa zvijanje nadaljujemo v krogu proti robu. Svaljek tako zvite potice je tenak, v model ga zvijemo kot kačo. Ko je taka potica pečena, so rezine res zelo na drobno pisane.

Testo za potice ne sme biti prebogato, ker težko vzhaja. Vzhajanje pa ovira tudi nadev v predebelih plasteh.

Pri ajdovih poticah se moramo ravnati natančno po receptih. Ajdova testa brez pšenične moke so gosta, zato vedno dodajamo belo moko in z belo moko ajdovo testo tudi pregnetemo.

In hodili so se vsi popisovat, vsak v svoje mesto.

Šel je torej tudi Jožef iz Galileje, iz mesta Nazareta, v Judejo, v Davidovo mesto, ki se imenuje Betlehem — bil je namreč iz hiše in rodovine Davidove — da bi se popisal z Marijo, svojo zaročeno ženo, ki je bila noseča.

Ko sta bila tam, se ji je dopolnil čas poroda. In porodila je sina prvorojenca, ga povila v ple-nice in položila v jasl, ker zanju ni bilo prostora v prenočišču.

V prav tistem kraju pa so pastirji prenočevali pod milim nebom in bili na nočnih stražah pri svoji čredi. In glej, angel Gospodov je pristopil k njim in svetloba Gospodova jih je obsvetila in silno so se prestrašili.

Angel jim je rekel: „Ne bojte se. Zakaj, glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo: Rodil se vam je danes v mestu Davidovem Zveličar, ki je Kristus Gospod. In to vam bo znamenje: Našli boste dete, v ple-nice povito in v jasl, položeno.“

In v hipu je bila pri angelu množica nebeške vojske, ki so Boga hvalili in govorili:

„Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji.“

ALI SEM RES SEBIČEN?

Gospod F. O. iz M. piše: „Te dni smo se vrnili s prelepih počitnic žena, 19-letni sin in jaz. Priznati moram, da je prišlo pred odhodom med ženo in menoj prav zaradi sina do majhnega prerekanja. Ker gre za načelne stvari, prosim za Vaš nasvet. Najin sin je že v službi in za svojo starost kar lepo zasluži. Ko je izrazil željo, da bi šel z nama, sva bila z ženo seveda takoj za to. Stavil sem pa pogoj, da prispeva primeren delež k skupnim stroškom. Predlagal sem, da plača prenočišče in zajtrk sam, medtem ko bom kril vse ostale stroške jaz. Sin je bil s tem takoj sporazumen, saj si tako lepih počitnic samo s svojim denarjem ne bi mogel privoščiti. Žena me je okregala, da sem sebičen. Menila je, da nama gre tako dobro, da bi mogla kriti sama vse stroške in bi sin denar lahko prihranil. Vprašam Vas: ali ste istega mnenja kot ona?“

Mnenju Vaše žene se ne morem pridružiti, čeprav zelo spoštujem njeno materinsko ljubezen. Povsem napačno bi bilo, prihraniti sinu vse stroške potovanja. Brez dvoma je uvidel, da je zelo primerno, da tudi sam prispeva k stroškom počitnic, ki bi si jih sam s svojim denarjem ne mogel privoščiti. Ta zdravi občutek

Svojevrsne potice so špehovke ali ocvirkovice. Pečejo jih za pust in koline. Postrežejo s toplimi.

OREHOVA POTICA

Testo: 60 dkg suhe, lepe moke, 4 dkg svežega kvasa (za kvasec: 2 žlici mlačnega mleka, 2 žlici moke, 1 žlička sladkorja), 3 rumenjaki, 10 dkg kuhanega ali 12 dkg surovega masla, 10 dkg sladkorja, 2 žlici ruma, približno 2½ do 3 dl mleka, limonina ali pomarančna lupina, sol.

Moko presejemo v skledo, jo pokrijemo in postavimo na toplo. Medtem postavimo kvasec. Kvas zdrobimo, mu prilijemo mleko, dodamo moko in sladkor, zmešamo in postavimo na toplo. Ko vzhaja, penasto umešamo maščobo, rumenjake ali cela jajca in sladkor. Mleko pogrejemo, da je mlačno, stresemo vanj potrebno sol in naribano limonino lupinico ter pripravljeno umešanje. Mleka s temi dodatki ne vmešamo vsega, nekaj ga prihranimo in ga po potrebi pozneje dodajamo. Iz vzhajane kvasa, moke in pripravljene tekočine zamesimo ne pregosto testo, ki ga na drobno stepamo s kuhalnico tako dolgo, da se loči od posode. Testo pokrijemo in ga denemo vzhajati na toplo. Ko naraste za dvakratno količino, ga razvaljamo za prst na debelo. Pri boljših poticah zadebeljene robove odrežemo. Testo namažemo z nadevom, ki smo ga pripravili med vzhajanjem, tesno zvijemo v potico, ki jo denemo v namazan in z drobtinami potresen model. Postavimo vzhajati na toplo. Vzhajano potico namažemo z raztepenim jajcem ali samo z mlekom in denemo v pečico.

Pečica naj bo precej topla. Pečemo približno eno uro, potice s težkim nadevom pa tudi dalj. Če se nam zgoraj smodi, jo pokrijemo z mokrim papirjem. Pečeno potico iz modla takoj zvrnemo, da ne postane vlažna in skorjica ne odneha. Še toplo potresemo s sladkorno moko. Potico režemo šele drugi dan. Izjema so tiste, ki jih serviramo tople, kot so npr. ocvirkovice ali špehovke.

Orehov nadev: 30 dkg

orehovich jedrc, približno ⅓ l mleka, 1 pest drobtin, limonina lupinica, nageljnovc žbice in cimet, 3 žlice goste smetane, 3 dkg surovega masla, 2 rumenjaka, sneg iz 2 beljakov, 10 dkg sladkorja; 15 dkg orehovich jedrc in drobtin po potrebi.

Zmlete orehe polijemo z vrelim mlekom, dodamo drobtine, dišave, smetano, surovo maslo in rumenjaka. Premešamo in dodamo še sneg. Z nadevom namažemo testo, ga potresemo s sladkorjem in orehi; če je nadev bolj redek, pa še z drobtinami.

ROZINOVA POTICA

Testo: Naredimo ga po gornjem receptu.

Rozinov nadev: 10 dkg surovega masla ali margarine, 10 do 15 dkg sladkorja, 2—3 rumenjaki, sesekljana limonina lupinica, 1 dl goste smetane, pest drobtin; 40 dkg z rumom poskropljenih rozin.

Surovo maslo penasto umešamo s sladkorjem, rumenjaki in limonino lupinico. Rahlemu umešanju dodamo smetano, drobtine in nazadnje sneg. Rozine preberemo, operemo, odcedimo in dobro osušene pokapamo z rumom; tako naj stoji nekaj ur.

Razvaljano testo namažemo najprej z nadevom, nato ga enakomerno potresemo z rozinami in zvijemo.

SILVESTROV VEČER

Večer pred Novim letom je prelepa priložnost, da je družina skupaj. Ta večer je bolj vesel. Posebno v družinskem krogu je mogoče praznovanje primerno pripraviti.

Smo na mejniku med starim in novim letom. Prav je, da se družina spomni vsega dobrega, pa

tudi manj dobrega iz preteklega leta — in zakaj se ne bi z molitvijo ali versko pesmijo zahvalili Bogu za vse?

Prav je tudi, da oče razloži posebne načrte, ki jih ima za družino za prihodnje leto.

V pričakovanju novega leta si vsa družina vošči srečo in blagoslov.

Sicer je pa ves večer poln domačega veselja in toplote. Mati naj obloži silvestrovo mizo z dobrotami, vsa družina pa naj igra domače igre, si pripoveduje vsele zgodbe in poje.

Taki večeri ostanejo nepozabljivi in kolikokrat v bodočnosti bo ta in oni član družine v tega bah vsakdanjega življenja ohranil življenjski pogum prav v spominu na take večere.

NOVOLETNA IKEBANA

Vsak letni čas ima svoj odsev tudi v ikebani ali razporejanju cvetja na japonski način. Kako pripravijo na vzhodu novoletno ikebano?

Za novoletni aranžma pripravljajo na Japonskem tri pglavitne elemente: bor, ki je simbol dolgega življenja, ker je vedno zelen in ima trd les, suhe veje, po možnosti obrasle z lišaji, kar pomeni upoštevanje starosti, ter vrtnice, ki so simbol veselja, ali pa tudi krizanteme. Zaradi barvne harmonije uporabljajo tudi grozdice in suhe ovijalke.

Aranžmaji so v keramičnih, steklenih posodah ali pa tudi v košarah.

Ta tradicionalni aranžma lahko zamenja moderen, pri katerem uporabimo nagelj in bor. Name-

sto zelene borove veje pa lahko uporabimo zlato obarvano borovo vejo ali vejo omele, kar bo dalo aranžmaju bleščeč in slavnosten videz. Te kombinacije so lahko v nizki ali v visoki vazi.

Uganka

Štirje prijatelji: advokat, biolog, kemik in zdravnik, imajo po eno sestro in vsak od njih se je poročil s sestro enega od ostalih treh. Tudi žene imajo iste poklice kot moški, a v vsaki družini izvršujejo žena, njen brat in njen mož različen poklic.

Zdravnik se je poročil s kemično sestro, medtem ko je biologova sestra žena kolega zdravnikove sestre. Brat gospe, ki je po poklicu kemičarka, se je poročil z biologinjo.

Kakšen poklic opravlja advokatova žena?

REŠITVE UGANKE IZ PREJSNJE ŠTEVILKE: Boris je dal glas za tretjo nagrado Dušanu. Če zaznamujemo imena z odgovarjajočimi začetnicami, najmlajšega z x in najstarejšega z y , je mogoče sestaviti sledečo razporednico glasov, ki so jih posamezni oddali:

Glasujoči

Nagrade	A	B	C	D	E
I	x	y			A
II				y	
III	B		A	x	y

Ker sme biti vsako ime le enkrat v vodoravni in le enkrat v navpični črti, je jasno, da y ne more biti ne B, ne D, ne E, ne A, zato je $y = C$. Sledi, da je x lahko samo E. Iz tega sledi, da D ni dal prvega glasu ne C-ju, ne E-ju, ne A-ju, torej ga je dal B-ju in zato da C svoj prvi glas D-ju. Drugi glas da A D-ju, E da drugi glas B-ju in C E-ju. Končno da B A-ju svoj drugi glas in D-ju tretjega. Popolna razporednica je:

Glasujoči

Nagrade	A	B	C	D	E
I	E	C	D	B	A
II	D	A	E	C	B
III	B	D	A	E	C

naj bi spoštovala tudi Vaša žena. Na tem mestu moram ponovno poudariti, da imam za povsem zgrešeno, mladim ljudem odvzeti vsa bremena in težave. Na ta način izgubijo samo občutek za stvarnost. Vse v življenju ima pač svojo ceno in samo kdor se tega zaveda, bo dobro vozil.

ŠESTNAJSTLETNICA SAMA NA POTOVANJE?

Gospa C. Z. iz S. piše: „Naša pravkar 16 let stara hčerka naju je prosila, da bi jo pustila za en teden samo na potovanje. Takrat dobi namreč dopust, midva z možem pa je ne moreva spremljati. Imava namreč še tri manjše otroke. Ali nam lahko svetujete? Bi Vi pustili svojo 16-letno hčerko, ki poleg tega še vse sprejema v dobri veri in je precej naivna, samo na pot? Svojemu otroku od srca privoščiva oddih, a imava pomisleke glede potovanja, na katerem bi bila sama.“

Tudi meni se zdi precej tvegano, pustiti tako mlado in, kot pišete, neizkušeno dekle samo na pot ter jo izpostaviti možnim težavam večjega potovanja. Boljše in bolj pomirljivo za Vas, a tudi za Vašo hčerko bi bilo, če bi se vključila v krog mlajših ljudi (pod nadzorstvom odraslega).

Z izvirke iz slovenskih revij in časopisov, ki izhajajo dom in po svetu, skušamo zasledovati dogajanje med Slovenci. Za utemeljenost komentarjev in mnenj ne odgovarjamo. Iz podane snovi naj si bralci sami ustvarijo sodbo o življenju slovenske družbe! — Op. ured.

NOVI LIST

SLOVENSKE ŠOLE V ITALIJI

Znano je, kako šola v Italiji vsako leto trpi. Posebej pa trpi slovenska zaradi novih nastavitvev, premeščanja in odpuščenja profesorjev. Na naših šolah se začne redni pouk šele kak teden ali še kasneje po začetku šolskega leta. Tudi letos se je seveda zgodilo isto. Gotovo je vsemu temu krivo predvsem to, da slovenska šola po petindvajsetih letih obstoja še danes nima vseh uzakonjenih odredb. Tako postane ta šola ob začetku šolskega leta prava džungla. Profesorji se selijo s šole na šolo, otroci imajo več dni skrčen pouk, profesor, ki je že nekaj let poučeval nemščino, postane z novim letom profesor slovensčine itd.

In vendar so zakoni jasni. Kako da se naši ravnatelji po njih ne ravnaajo? V Trstu je za slovenske šole že več let pedagoški svetovavec iz Ljubljane. Ali se ta ne zamisli ob teh pojavih? Saj predmet, ki najbolj trpi, je ravno slovenščina. Zakaj nikomur ne pade na misel, da bi diplomirancu iz političnih ali ekonomskih ved zaupal poučevanje italijanščine ali latinščine? Ne. Zakon tu govori jasno. Kaj pa slovenščina? Slovenščino, ki je na slovenski šoli vsaj toliko vredna kot italijanščina na italijanski — zakon je hvalabogu tudi tu jase — to pa lahko poučuje vsakdo, ki je zaključil kako višjo šolo. Izgovor, da ni razpoložljivih učnih moči, ne drži vedno. To lahko razumeš že, če vzameš v roke Izvestje.

Vse kaže torej, da imajo ravnatelji na slovenskih šolah neomejeno svobodo, da samovoljno lahko krojijo svoj profesorski zbor po svojem okusu. Kje so pa predpisane prednostne lestvice za vsak predmet, ki jih morajo tudi ravnatelji sestaviti za suplente, in komu so te lestvice na vpogled?

Novi list, Trst-Gorica, 16. okt. 1969, str. 4.

KRAS BO OB ENO SVOJIH NAJVEČJIH ZNAMENITOSTI

Iz kratkega dopisa v „Delu“ je bilo razbrati, da so se zadnje mesece kljub protestom ljubiteljev narave vendarle nadaljevala dela za „ojezeritev“

Cerkniškega jezera, kar pomeni, da bodo zamašili njegove odtoke na jezerskem dnu, tako da se bo spremenilo iz presihajočega jezera v stalno. Dela opravljata gradbeni podjetji „Gradišče“ iz Cerknice in „Primorje“ iz Ajdovščine. V dopisu je bilo rečeno, da bi morala biti dela končana že do oktobra. Ni pa povedano, kdo jih je naročil in kdo jih plačuje.

Lahko pa sklepamo, da je dala jezero zamašiti tamkajšnja občina na ljubo turističnim ustanovam, saj si ni mogoče misliti, da bi si upal kdo drugi lastiti Cerkniško jezero. Toda tudi tamkajšnja občinska oblast si je s tem veliko upala, kajti Cerkniškega jezera pač ni mogoče kratkomalo proglasiti za last neke občine, kajti kot edinstvena znamenitost kraške narave je dejansko last vsega slovenskega naroda in bi moralo biti kot naravna znamenitost zaščiteno. Vsekakor pa bi smeli „ojezeriti“ edino presihajoče jezero šele potem, ko bi se ta stvar predebatirala v slovenski javnosti in med strokovnjaki in ko bi dale pristanek za to vse ustanove, ki so odgovorne za varstvo in ohranjanje spomenikov, tako naravnih kot umetnih. Bilo bi zanimivo vedeti, kaj te ustanove pravijo k tej „turistični podjetnosti“ nekaterih ljudi, ki se najbrž ne čutijo nikomur odgovorni. Cerkniško jezero je bilo torej žrtvovano na oltarju „boga“ Turizma.

Toda ljubitelji kraške narave smo prepričani, da ljudje, ki niso znali ceniti in turistično izkoristiti take znamenitosti kraške narave, kot je bilo presihajoče Cerkniško jezero, tudi ne bodo znali pritegniti turizma k umazani stoječi vodi, v kakršno se bo prej ali slej spremenilo „stalno“ Cerkniško jezero.

Novi list, Trst-Gorica, 9. okt. 1969, str. 6.

SVOBODNA SLOVENIJA

JUGOSLOVANSKA EKONOMSKA EMIGRACIJA

O problemu jugoslovanske ekonomske emigracije se bavijo tudi mnoge zahodnoevropske ustanove. Iz izsledkov proučevanj tega problema strokovnjaki ugotavljajo, da se je iz srednjeevropskih držav, ki se danes nahajajo pod komunističnimi režimi in med katere spada tudi Jugoslavija, v dobi med obema svetovnima vojnama beg delovne sile v tujino skoraj popolnoma ustavil, oziroma je bil tako neznaten, da ni vplival na razvoj njihovega gospodarstva, ne v zasebnem ne v državnem sektorju.

Položaj se je popolnoma spremenil po nastopu komunističnih režimov v teh državah ter se je povsod, kjer je bilo mogoče ljudem kakorkoli že napraviti skok v svobodo na Zahod, komunistično gospodarstvo znašlo pred dejstvom pomanjkanja delovne sile, zlasti strokovnih moči.

Kljub vsem ukrepom gospodarstvo v komunističnih državah ne процvita kakor na svobodnem Zahodu. Kljub številnim gospodarskim reformam ostaja vedno več delovne sile brezposelne. Jugoslovan-

ski komunistični režim je ta svoj problem brezposelnosti že pred nekaj leti začeli reševati tako, da je odprl vrata na stežaj jugoslovanski delovni sili na Zahod, seveda z računanjem na dotok deviz v državo.

Jugoslovanski komunisti izvoz delovne sile iz svoje države opravičujejo z znano frazo o „vključevanju v mednarodno delitev dela“, načelo, ki naj bi po Marxu veljalo samo za skupnost komunističnih držav, pa so ga jugoslovanski komunisti zaradi koristnosti zahodnih deviz raztegnili tudi na Zahodno Evropo.

Po zadnjih podatkih je v Zahodni Nemčiji na delu iz Jugoslavije 226.300 ljudi, ki so odšli iz domovine pod nadzorstvom uradov za delo, ter okoli 60.000 delavcev, ki so odšli tja na svoje tveganje, brez posredništva jugoslovanskih oblastnikov.

V Avstriji je jugoslovanskih delavcev 50.000, v Franciji 80.000, v Švici, Belgiji, Nizozemski in druge nadaljnjih nekaj desetstisočev.

Lansko leto je ta delovna sila uvozila v Jugoslavijo 170.000.000 dolarjev tujih valut, za letos pa v Zveznem uradu za gospodarsko planiranje v Beogradu pričakujejo, da se bo ta vsota dvignila na 200.000.000 dolarjev.

Nedavno so izvedli med jugoslovanskim delavstvom v Zahodni Evropi anketo, kaj delavci sami pravijo o svojem odhodu na delo v tujino. Rezultat ankete je bil naslednji:

Na vprašanje, kateri so njihovi temeljni razlogi za odhod v tujino, so anketiranci odgovorili:

slab zaslužek v domovini	63,2 %
bil sem brezposeln	22,9 %
imel sem premalo zemlje	8,9 %
hočem kupiti avto, tovornjak, stroje itd.	5,0 %

Ugotovili so tudi, da jugoslovanski delavec zasluži v tujini približno pet do šestkrat več, kakor bi zaslužil doma. Nad 60 % jih dela v industriji, večinoma v kovinarski in elektronski, 25 % pa v gostinstvu. Velik odstotek jugoslovanskih delavcev se včlani tudi v delavske sindikate v državi, kjer so na delu, na Švedskem npr. 90 %.

Jugoslovanska delovna sila v tujini spada v starostno dobo med 25 in 45 leti. Ta starostni razmah jugoslovanskega delavstva v tujini je najožji v Avstriji, kjer so v večini stari med 30 in 35 leti. Na Dunaju jih je 9000, v Spodnji Avstriji 8000, v Zgornji Avstriji 7500, na Tirolskem in Predarlskem po 6000, na Štajerskem 5500, v Salzburgu 4500, na Koroškem 3000 in Gradiščanskem 500. Od vseh jugoslovanskih delavcev v Avstriji je samo 10 % Slovencev, nad polovica jih je iz Bosne in Hercegovine, 20 % je Hrvatov, 15 % je iz Srbije in 5 % iz Makedonije.

Tako imenovana intelektualna emigracija, kakor doma imenujejo izobražence, ki odhajajo v tujino, je tudi številna. Izobraženci odhajajo v tujino na delo brez posredništva delavskih kontrolnih uradov ter zato nad njimi oblasti nimajo takega pregleda niti ne take kontrole kakor nad ročnimi delavci. Zaposlitev v svoji stroki vedno dobijo zdravniki, nikakor pa ne profesorji in profesorice, ki se zaposlijo

večinoma kot domači učitelji ali pa kot pomožno učno osebje na manjvrednih inštitutih. Arhitekti v glavnem delajo kot tehnični risarji.

Skoro vsi, ki, odhajajo na delo v tujino, vračajo komunistične članske izkaznice z enostavno izjavo: „Veste, grem na delo v inozemstvo!“ Ker je politika jugoslovanske komunistične partije izvoz delovne sile v tujino, na partijskih odborih sprejemajo vračanje brez protestov na znanje, ker poleg tega tudi dobro vedo, da v Zahodni Evropi nikomur, tudi še tako pridnemu jugoslovanskemu delavcu, komunistična članska izkaznica ne dela časti.

Svobodna Slovenija, Buenos Aires, 30. okt. 1969, str. 4.

STRAH PRED RAZVREDNOTENJEM DINARJA

Jugoslovani imajo o komunističnih razvrednotenjih že dosti skušnje, saj je dolar po vojni stal 50 dinarjev, nato 300, potem 750, nato pa sedanjih 1250. Ker ne verjamejo, da bi režim mogel sedanjo krizo premagati drugače kot z razvrednotenjem, se vsakdo skuša že sedaj zavarovati pred posledicami na tradicionalni način: treba je delati čim več dolgov in ničesar plačevati.

Jugoslovanska podjetja so dolžna okroglo 13,5 bilijonov dinarjev, dočim terjajo le 10 bilijonov dinarjev. To se pravi, da potrebujejo še dobre tri bilijone dinarjev, da bi mogla poravnati svoje denarne obveznosti. Teh ne morejo od nikoder dobiti, kajti jugoslovanske banke so tako ali tako na robu nelikvidnosti in bi pri zdravem gospodarstvu sploh morale ustaviti vsako dajanje posojil, dokler se stanje v deželi ne popravi na vsej črti. Medtem je pa pritisk delavstva zmeraj hujši in režim bo moral odpreti blagajne Narodne banke in zaplavati v inflacijo, ki vodi v razvrednotenje dinarja. Pa to še ni vse.

Preko vse dovoljene meje se niso zadolžila samo vsa gospodarska podjetja, podobno so postopale tudi javne uprave, federalne, republiške in občinske. Kjer so mogle stakniti kaj kapitala, so ga takoj spravile v svoje roke. Še celo tista ne ravno povsod dobro zapisana „bilanca federacije“ je morala priznati, da se je obvezala za investicije, ki za več kot bilijon novih dinarjev presegajo zneske, ki jih bo federacija dobila za kritje stroškov iz davčnih in podobnih virov. Tako so tudi mnoge javne uprave na robu bankrota.

Posebno nevaren vir za inflacijo so politična podjetja, ki jih je morda 75 %. So to podjetja, ki jih je s silo ustvarila komunistična partijska politika, da bi ugodila ali svojim teoretičnim gospodarskim načrtom ali pa pritisku množičnih rdečih podeželskih mogotcev. Ta podjetja bi morala iti že davno v likvidacijo, pa jih režim drži pri življenju, ker je v njih zaposlenih preveč stebrov in stebričkov sedanje diktature. Vsa ta podjetja delajo z izgubami. Vsakoletne izgube „pokrivajo“ tako, da se sproti na novo zadolžujejo za novo nastale izgube. Cenijo, da je takih izgub okoli 3,2 bilijona novih dinarjev.

K inflaciji pristavljajo svoj lonček tudi zdrava podjetja. Ko vidijo, kako drvi gospodarski voz navzdol, se skušajo zadolževati in posojila vtikajo v obratni in investicijski kapital, v tihem upanju, da bodo posojila vračala pozneje z manj vrednim dinarjem. Težko je oceniti, koliko kapitala je na ta način odtegnjenega iz rednega denarnega prometa. Strokovnjaki mislijo, da se vsota utegne dvigniti na 6 do 7 bilijonov novih dinarjev.

Svobodna Slovenija, Buenos Aires, 30. okt. 1969, str. 4.

NAŠ TEDNIK

KDAJ BO DENAR ZA SLOVENSKO GIMNAZIJO?

Na državnem proračunu, katerega bodo v prihodnjih tednih obravnavali v parlamentu, smo tudi mi koroški Slovenci močno zainteresirani. Iz proračuna bomo razbrali, če sta se finančni in prosvetni minister spomnila tudi na naše potrebe.

Mnogo se je letos govorilo tudi o šolskih problemih. Mi, koroški Slovenci, že 13. leto čakamo na lastno poslopje za gimnazijo. To poslopje so zagotovili avstrijski predstavniki ob raznih obiskih v Jugoslaviji in tudi ob obisku predstavnikov obeh slovenskih osrednjih organizacij koroških Slovencev na Dunaju. Društvo staršev na Slovenski gimnaziji vsako leto ponovno urgira in dobi ponovno zagotovilo, da se bo gimnazija gradila. Minister Drimmel je pisмено zagotovil gradnjo tega težko pričakovanega poslopja za jesen 1964 ali najkasneje spomladi 1965. Sedaj pa bomo kmalu v letu 1970 in upamo še vedno, da bo vsaj to leto pomenilo začetek gradnje za Slovensko gimnazijo.

Je pa tudi še deželni proračun, katerega bo koroški deželni zbor obravnaval to jesen. S svojim delom in svojimi dajatvami doprinalamo k skupnemu napredku dežele in pričakujemo, da deželni očetje z nami ne bodo mačehovsko postopali, ker so oni za naš napredek tudi soodgovorni.

Naš tednik, Celovec, 16. okt. 1969, str. 1.

Katoliški GLAS

RAZMIŠLJANJA OB NEKEM SPOMENIKU

Septembra 1943 sem bival v Opatjem selu kot župni upravitelj in doživljal s Kraševci vse vesele in žalostne dogodke tistega časa. Iz tistih dni sem si zabeležil v dnevnik tudi naslednje stvari: „V četrtek, 9. septembra, so, ne vem od kod, prinesli slovensko zastavo. Kar na drog z njo! Zaplapolala je v vetru prvikrat po 25 letih... Sobota, 11. septembra: Čez nekaj kratkih dni so slovensko zastavo sneli z droga in jo zamenjali z rdečo zastavo. Dejali so, da ni še umestno kazati slovenske trobojnice

zaradi Italijanov, ki se borijo z nami. Po vojni, tedaj jo bomo znova pokazali, trdijo...“

Kaj pa ljudstvo, kaj so menili naši Kraševci? Naslednji dan sem si o ljudstvu zapisal: „V vsem tem vrvežu v vasi je nekaj lepega, morda še zelo lepega in prijetnega: narodna zavest, ki ji naše ljudstvo daje duška: „Sedaj nosimo orožje, toda nosimo ga zase in ne za tujce. Stiskamo puško, ki bo končno streljala za naše interese in koristi.“ Opazil sem, da je šel ta ponos od srca vsem in da je bil iskren...“

Tako je bilo na spodnjem Krasu septembra 1943. Ljudstvo je iskreno mislilo, da se bori za slovensko svobodo, voditelji so pa to navdušenje izrabili v svoje revolucionarne namene in že takrat skrili slovensko zastavo na ljubo Italijanom.

Nekaj podobnega se je preteklo nedeljo zgodilo v Doberdolu. Ljudstvo je na pobudo posebnega odbora vaščanov postavilo spomenik vsem vojnim žrtvam. Hotelo je, naj bo to spomenik, ki bo enako spominjal na vse žrtve brez ozira na poznejše politične razlike, ki so bile umetno ustvarjene med nami. Zato naj bo ta spomenik brez znamenj, ki pomenijo politično in idejno razcepljenost. Toda, kakor je v septembru 1943 morala slovenska trobojnica napraviti prostor rdeči zvezdi, tako je v Doberdolu morala misel o skupnem počeščenju vseh žrtev odstopiti mesto rdeči zvezdi, na ljubo tovarišem iz komunistične partije Italije. S spomenikom torej niso počastili slovenskih žrtev za svobodo, ampak komunistično partijo. Slovenske žrtve so znova postale orodje, instrument komunističnega internacionalizma v italijanski obleki. Zato je glavni govornik bil Italijan, glavni povabljenec so bili italijanski in furlanski tovariši, ki so med vojno delali v tržiških ladjedelnicah za okupatorja in za fašiste, dočim so slovenski Kraševci v tolikšnem številu umirali za njih svobodo.

Tako je bilo, tako je in tako...

Kdo ima zasluge za to zadnjo tragikomedijo v Doberdolu? Mislimo, da domači župan g. Jarc in njegovi tovariši. Ti so gotovo sprva imeli dobre namene, postaviti spomenik, kakor je bilo dogovorjeno, spomenik, ki naj bo enako drag vsem domačinom. Toda prišel je pritisk od zgoraj, morda celo grožnje, kdo ve. In doberdolski tovariši so klonili.

Zaradi tega menimo, da bi Doberdobci morali postaviti še en spomenik, in sicer županu g. Jarcu in tovarišem; na spomenik pa postaviti — copato.

Tudi smo mnenja, da so organizatorji spomenika v vesti dolžni, da, če so ga že v zadnjem hipu „popravili“ z zvezdo, pristanejo tudi na namestitvev križa, saj so bili padli vsi — kristjani.

MIKLAVŽ BOŽIČ

Katoliški glas, Gorica—Trst, 16. okt. 1969, str. 2.

LED JE PREBIT

Predsednik deželnega odbora Berzanti je sprejel posebno delegacijo beneških Slovencev. To je gotovo najbolj razveseljiva politična vest zadnjih let. Še več: to je morda mejnik v reševanju narodnostnih

in socialnih pravic beneških Slovencev. To je morda nova stran v trpki zgodovini Beneške Slovenije, stran, ki odpira nove možnosti za razvoj na narodnostnem in socialnem področju.

Beneška Slovenija je živa priča ekonomske in narodnostne revščine: po eni strani vasi, ki se izpraznjujejo v emigracijo, po drugi slovenski otroci, ki ne morejo niti v slovenski vrtec, kaj šele v slovensko osnovno šolo. Nad njimi se izvršuje narodnostni rododomor, ki ni vreden sodobne demokratične ureditve, toliko manj pa še evropske družbene zavesti.

Delegacija je predsedniku izročila spomenico z utemeljenimi narodnostnimi in socialnimi zahtevami. V odgovoru jim je Berzanti zagotovil, da bo dežela izpolnila tiste njihove zahteve, ki so v njeni pristojnosti, glede drugih zahtev pa da bo posredovala čimprej pri vladi v Rimu. Delegacija se je zadržala pri Berzantiju več kot uro dolgo, kar pomeni, da je srečanje potekalo tudi v prisrčnem vzdušju.

Ob tem dogodku, ki nedvomno odpira nove perspektive za beneške Slovence, ni težko priti do nekaterih ugotovitev:

Predsednik deželne vlade je Benečane sprejel kot Slovence. Zdi se nekam čudna ta ugotovitev, toda če pomislimo, da ni daleč čas, ko se je v deželnem svetu trdilo, da so prebivavci nadiških dolin pravzaprav neko „čuden dialekt govoreče ljudstvo“, da so oni zadovoljni s stanjem, kot je danes in da tržaški in goriški politiki ter kulturniki zahtevamo stvari, ki jih oni ne marajo in ne čutijo, potem pa vidimo, da smo le krenili z mrtve točke.

Druga ugotovitev: Predsednik deželnega odbora se je politično zavestno zavzel za rešitev narodnostnih in socialnih vprašanj beneških Slovencev. Doslej se je o teh vprašanjih malo govorilo in še manj sklepalo. Priznati je torej treba Berzantiju precejšen politični pogum in tudi dosti iskrenega hotenja v tem oziru.

Tretja ugotovitev: vztrajnost, herojsko upanje in idealizem zavednih beneških Slovencev žanjejo svoje prve sadove: morda ne bo daleč dan, ko bomo hodili v nadiško, tersko in kanalsko dolino tudi na odprtje šolskega leta slovenskih šol, na kulturne prireditve in podobno. Treba je izreči vse priznanje našim bratom iz Beneške Slovenije za ves njihov trud, idealizem, napor in žrtve.

Četrta ugotovitev: priznanje je treba izreči tudi tržaškim in goriškim bratom, ki so in še bodo rade volje prišli na pomoč beneškim Slovincem. Spominjamo se, kako so pred tremi leti — bilo je neke zimske sobote — prišli na sedež Slovenske prosvete v Trstu trije beneški duhovniki in z iskreno zavzetostjo govorili o svojih problemih, o svoji deželici, o svojem ljudstvu, ki tam umira... Čutili smo tedaj, da se odpirajo nova obzorja našim rojakom. Potem je „Katoliški glas“ v uvodniku dejal: Dajmo bratom v Benečiji molitvenike v roke in kulturo v srce. In šlo je na teren Slovensko gledališče ter jih prevzelo s Pasijonom. Šentlenarska cerkev — natrpana z verniki — je zahtevala na glas, ko so Kristusa postavili na križ. V božičnem času so šli tr-

žaški cerkveni zbori gor v Lješo. Prešlo je nato poletje, prišel je dan emigranta s slovensko igro in popevko... V deželnem svetu je naš predstavnik stopnjeval boj za narodnostne in socialne pravice beneških Slovencev!

Vse to je zdaj za nami, vsaj upamo. Led je prebit! Zdaj nas čaka veliko potrpljenja in iskanja. Predvsem pa moramo spremljati delo, zaenkrat na kulturnem polju, naših bratov iz Beneške Slovenije, ki morajo pred seboj in svetom dokazati, da so zrelo in umno ljudstvo, ki se zaveda svoje narodnostne pripadnosti in ki hoče z novimi silami v jutrišnji dan.

Katoliški glas, Gorica—Trst, 16. okt. 1969, str. 1.

PO LJUBLJANSKEM OBISKU

Obisk predstavnikov slovenske vlade je dogodek, na katerega smo čakali Slovenci v Italiji skoro 25 let.

Strinjamo se s prepričanjem Staneta Kavčiča, da smo Slovenci v Italiji lojalni državljani, želimo pa ostati zvesti tudi narodu, kateremu pripadamo. Zadovoljni smo nad besedami dr. Berzantija, da je treba pripadnikom slovenske narodne manjšine zagotoviti poleg absolutne enakopravnosti tudi tiste posebne oblike zaščite, ki lahko zagotovijo posebne narodne, kulturne in jezikovne značilnosti. To je že napredek, če pomislimo nazaj in se spomnimo, kako sta se morala oba dosedanja svetovavca Slovenske skupnosti v deželnem svetu boriti za priznanje pravice do naše posebne zaščite, ne samo splošne, ki jo uživajo vsi državljani.

Zdaj bo potreben korak naprej, od besed k dejanjem. Naj dodam kratko misel o pristojnosti. Če dežela meni, da ni pristojna za reševanje manjšinskih vprašanj (ampak le država), se mora boriti za razširitev svoje pristojnosti tudi na to področje. Nekaj pristojnosti pa gotovo že ima, saj sicer ne bi mogla govoriti o nas s predstavniki slovenske vlade in sprejeti tistih nekaj ukrepov v našo korist, ki jih je doslej vendarle sprejela.

Ob tej priliki je treba vsaj nakazati še neko drugo dejstvo, ki zasluži večjo pozornost. Demokracija Slovenci v Italiji zagovarjamo naravno-pravno in mednarodno-pravno utemeljeno stališče, da mora politično zrela in polnoletna manjšina, kot je slovenska v Italiji, govoriti v prvi osebi o svojih političnih pravicah in zahtevah in sploh vseh zadevah, ki se je neposredno tičejo. To pomeni, da je ne morejo zastopati ali predstavljati drugi. Glede tega res ne potrebujemo nikakšnih botrov ali varuhov in ne drugorodnih surogatov za naše zastopstvo, pač pa veliko razumevanja in ljubezni. Tisti, ki menijo, da bo v Italiji konec socializma ali komunizma, če ne bodo vsaj enega njunega ogla podpirali Slovenci, naj bi pomislili, da ostanemo vsi povezani v lastni politični organizaciji in s tem Slovenci ali da postanemo vsi socialisti ter zaradi nujne počasne asimilacije v neslovenskih strankah nehamo biti Slovenci.

Katoliški glas, Gorica—Trst, 2. okt. 1969, str. 2.

novice novice novice novice novi
ce novice novice novice novice no
vice novice novice novice novice
novice novice novice novice novi
ce novice novice novice novice no
vice novice novice novice novice
novice novice novice novice novi
ce novice novice novice novice no
vice novice novice novice novice

BELTINCI — S 15. oktobrom je začela obratovati lokalna avtobusna proga med Beltinci in Mursko Soboto. Dnevno odpelje v obe smeri 15 avtobusov, prvi odpelje iz Murske Sobote ob 4.45, zadnji pa ob 22.15.

CELJE — Nekaj mestnih ulic je bilo zaradi velike prometne obremenitve močno zdelanih in jih ni bilo mogoče več pokrpati. Zato so jih prevlekli z novo asfaltno plastjo in sicer del Ljubljanske ceste, cesto med Ljubljansko in Vodnikovo ter Zidanškovo ulico. Na novo so pa uredili in asfaltirali Traviško cesto.

CERKNICA — Na novo so uredili cesto Loška dolina — Loški potok in jo izročili prometu. Istega dne so tudi položili temeljni kamen za novo osnovno šolo v Starem trgu pri Ložu.

DRAVOGRAD — Poročilo o šolskih uspehih v tej občini je kaj klavarno. Od 4822 občanov, ki so obiskovali šole v občini, je 1000 takih, ki so dovršili samo nižje razrede osnovne šole, 3200 pa takih, ki niso dokončali osmega razreda osemletke.

DRAVOGRAD — Ker pri cestnem skladu Slovenije ni na voljo dovolj sredstev, bodo morali prvotni že sprejeti načrt za graditev novega mostu občutno spremeniti. Most bo po novi varianti stal precej nižje, kot so predvidevali.

DRAVOGRAD — Za obmejnim prehodom, ki so ga izročili v promet sredi oktobra v Radgoni, so konec oktobra odprli razširjeno cestišče in most na obmejnem prehodu Rabenstein — Vič pri Dravogradu. Novi obmejni prehod ima štiripasovno cestišče na utrjenem nasipu v širini 13 metrov.

Novi most, ki povezuje nova nasipa, ima notranji premer 9 metrov in nosilnost 60 ton.

GORNJA RADGONA — Cestno podjetje iz Maribora je končalo z asfaltiranjem ceste II. reda, ki vodi skozi Gornjo Radgono. Istočasno je podjetje asfaltiralo tudi pločnike.

GORNJA RADGONA — Kmetijski kombinat Gornja Radgona in Agrokombinat Emona iz Ljubljane sta sklenila pogodbo o poslovno-tehničnem sodelovanju pri reji prašičev v farmi Podgrad. V farmi bodo letno zredili okoli 18 tisoč prašičev. Pogodbo so sklenili za obdobje petih let.

HAJDINA PRI PTUJU — Delavci republiškega zavoda za spomeniško varstvo so končali prvo etapo restavracijskih del v prezbitერიju gotske cerkve na Hajdini pri Ptuj. Restavriranje pomembnega kulturnega spomenika sta omogočila še mariborski zavod za spomeniško varstvo in sklad SR Slovenije za pospeševanje kulturnih dejavnosti. V prvi etapi del so se ukvarjali z odkrivanjem barvnih ploskev in za stavbno zgodovino pomembnih arhitekturnih členov.

KOPER — Koprška luka se zelo ugodno razvija. Prometa je vedno več. Žal pa kljub novi železniški progi nastaja zastoj. Krivda je pač na ozkem grlu med Kozino in Divačo. Na tej progi lahko dnevno vozi 8 vlakov iz Koprja, 3 iz Raše in 6 vlakov iz Pulja. Edina rešitev iz grla bi bila elektrifikacija proge med Kozino in Divačo. Žal, pa ni denarja na voljo. Ves razpoložljivi denar gre za elektrifikacijo proge Jesenice—Zagreb. Sedanja zmogljivost proge je letno 1.400.000 ton. Načrti pa predvidevajo do leta 1975 prevoz 5,4 milijonov ton blaga, kar bo mogoče doseči le, če bodo odgovorne in zainteresirane ustanove imele dovolj razumevanja za koprsko lukso.

LJUBLJANA — V Sloveniji so za pomoč prizadeti Banjaluki in Bosenski krajini do 31. oktobra

zbrali 4.920.000 dinarjev in za 2.745.000 dinarjev gradbenega materiala, hrane in drugega. Poleg tega so do 31. oktobra prek Rdečega križa zbrali v denarju in blagu za 854.000 din finančnih sredstev in blaga, tako da je znašala celotna pomoč do tedaj nad 8,5 milijona dinarjev.

LJUBLJANA — Letos se je na slovenskih cestah pripetilo 7124 prometnih nesreč. Ta podatek je osupljiv, posebno še, ker je bilo v teh nesrečah kar 410 mrtvih. V času od 17. do 24. oktobra je bilo v Sloveniji 222 nesreč. Mrtvih je bilo šestnajst, huje poškodovanih 117, laže pa 136 ljudi. Materialne škode je bilo za 1.081.000 dinarjev. Med povzročitelji prometnih nesreč je bilo največ voznikov osebnih avtomobilov (134). Motoristi so botrovali 28, pešci 26 in kolesarji 22 nesrečam.

LJUBLJANA — Carinarnica Ljubljana je zgradila in izročila namenu novo skladišče, ki meri 32.000 kvad. m in skozi katerega lahko zapelje vlak. Skladišče sprejme vsak dan od 40 do 80 ton raznega carinskega blaga. Veljalo je okrog 25 milijonov dinarjev in je bilo zgrajeno v rekordnem času 9 mesecev.

LJUBLJANA — V Sloveniji bi potrebovali najmanj 1000 ljudi z diplomami iz pedagogike, na pedagoški katedri ljubljanske filozofske fakultete pa diplomirajo vsako leto približno trije. Posledice se kažejo tako v primanjkljaju znanstvenega naraščanja kot tudi pri učno-vzgojnih rezultatih vseh vrst šol.

LJUBLJANA — V Njogoševi ulici v Ljubljani so odprli nove prostore inštituta za klinično nevrofiziologijo, ki slavi te dni dvajsetletnico obstoja.

LJUBLJANA — Odbor pri gospodarski zbornici v Ljubljani, ki ima na skrbi časopisno dejavnost, je na seji razpravljal o materialnem položaju časopisov. Obeta se namreč podražitev papirja, agencijskih in poštnih stroškov ter povečanje občinskih da-

jatev. Razpravljali so o ustanovitvi posebnega podjetja, ki bi se naj bavilo s prodajo in dostavitvijo časopisja, kar bi stalo manj kot pošiljanje po pošti.

LJUBLJANA — V 84. letu starosti je v Ljubljani umrl Josip Gogala. Pokojni je bil dolga leta direktor dvorazredne trgovske šole v Ljubljani. Bil je, poleg svojega brata, prof. dr. Stanka Gogale, znana osebnost v predvojnem katoliškem taboru v Ljubljani.

LJUBLJANA — Ljubljansko podjetje „Cosmos“, ki je do konca oktobra vodilo „Renaultove“ servise, se je dogovorilo z milansko tovarno avtomobilov „Alfa-Romeo“ za sestavljanje avtomobilov te firme. Upajo, da bodo prihodnje leto že sestavili 500 vozil. Pozneje pa naj bi se število novih avtomobilov povečalo na 2000 letno. Sestavljali naj bi modele „1300“ in „1750“ tipa „limuzina“ in „berlina“. Dogovor čaka le še na potrditev zveznih organov.

LJUBLJANA — Kreditni odbor Jugobanke je na svoji seji odobril predujem 439 tisoč dolarjev podjetju „Inex Adria“ za nakup novega letala DC 9.

LJUBLJANA — Za Vse svete so bili vsi ljubljanski hoteli polni gostov. Med njimi je bilo 90 odstotkov tujcev, največ iz Italije, kjer so zaradi državnega praznika (4. november) kar štiri dni praznovali.

LJUBLJANA — Narodna banka je določila ob revalvaciji nemške marke tečaj dinarja do nemške marke v višini 341,53 dinarjev za 100 zapadnonemških mark. Novi tečaj velja od 27. oktobra.

LJUBLJANA — V slovenskih gospodarskih krogih vedno bolj prodira mnenje, da bi bilo treba gospodarjenje s cestami prenesti povsem na republike. Te naj bi prevzele obveznost gospodarjenja z vsemi cestami, razen z lokalnimi, tako glede vzdrževanja kot tudi glede novogradenj. Seveda se pa mora potem federacija odpo-

vedati tudi prometnemu davku in davku na pogonsko gorivo v prid republikam, saj denarja za izgradnjo cest ne bo več potrebovala.

LJUBLJANA — V prvih letosnjih devetih mesecih je bilo na področju, ki ga upravlja združeno železniško transportno podjetje Ljubljana, 144 nesreč, od tega kar 118 na prehodih, ki so zavarovani z zapornicami ali avtomatskimi svetlobnimi signali. Zadnji, pri Polzeli in Dornavi, sta bili najhujši. Obe sta se bili zgodili na predhodih brez zapornic ali avtomatičnih signalnih naprav, zadnja v meglenem jutru. Samo na območju ŽŽPT Ljubljana je trenutno 1858 cestnih prehodov v isti ravni z železniškimi tiri. Podatek, da je samo 392 prehodov zavarovanih z zapornicami, 15 z avtomatskimi signalnimi svetlobnimi napravami in kar 1451 samo z železniškimi oziroma cestnimi opozorilnimi znaki, nazorno priča o tem, koliko je v Sloveniji nevarnosti za hude prometne nesreče.

LJUBLJANA — Izvršni svet republike Slovenije, Slovenska akademija znanosti in umetnosti ter univerza so pred leti ustanovili kemični inštitut „Boris Kidrič“. Ta inštitut je zašel v precejšnje finančne težave. Iz teh mu je hotelo pomagati podjetje „Krka“, ki izdeluje v Novem mestu zdravila, s ponudbo, naj se inštitut priključi podjetju. Vendar je pa Pedagoško-znanstveni svet ljubljanske univerze podprl stališče fakultete za naravoslovje in tehnologijo, da naj inštitut postane univerzitetni inštitut in tako služi vsej slovenski kemični industriji.

LJUBLJANA — Konec oktobra je prevzel vse „Renaultove“ servise Litostroj. Teh servisov je bilo doslej 28 v državi. Po treh mesecih bo posebna komisija pregledala vse servise, če odgovarjajo zahtevam, in z njimi podpisala nove pogodbe. Ko bodo začela prihajati iz Litostroja nova vozila in se bo število Renaultov povečalo, nameravajo razširiti tudi

servisno mrežo. Trenutno je v državi 17.000 Renaultovih avtomobilov.

LJUBLJANA — Konec oktobra je umrl v Ljubljani krojaški mojster v pokoju Anton Jarc. Pokojni je bil dolga leta vratar — ali kakor so ga bogoslovci imenovali „Cerber“ — v ljubljanskem semenišču. V starih časih je tudi sešil skoraj vse talarje. Po vojni pa je nastala napetost med njim in semeniškim vodstvom, ker je popolnoma spremenil svoje nekdanje prepričanje.

LJUBLJANA — Za šolstvo in izobrazbo obstaja posebna skupščina republiške izobraževalne skupnosti. Na zasedanju, kjer so se razgovarjali o bodočem proračunu, so sklenili, da bodo zahtevali od slovenske skupščine za leto 1970 1090 milijonov dinarjev za potrebe vzgoje in izobraževanja v Sloveniji.

LJUBLJANA — Zaradi lepega vremena, ki je vladalo letošnje jesen (čez 50 dni brez dežja), je postal položaj v proizvodnji električne energije v Sloveniji zelo kritičen. Čeprav deluje termoelektrarna Šoštanj z vso paro, zelo primanjkuje toka. Najbolj so to občutile Štore, kjer so morali ugasiti električni plavž, ki porabi dnevno 300.000 kilovatov elektrike, pa tudi druga industrija in privatniki so prisiljeni k štednji. Zelo občutijo pomanjkanje električne energije termoelektrarne Trbovlje II, ki je pokvarjena in bo predvidoma začela delovati šele 15. decembra.

LJUBLJANA — Slovenska himalajska odprava, ki jo je na potu v Indijo spremljala smola — raz-

Ljubljana

Rateče — Planica

bili so oba kombija — je bila uspešna. Trojica je 21. oktobra prišla na vrh Anapurne IV (7542 m), dvojica pa naslednjega dne na Anapurno II (7937 m). Slovenci z vsega sveta se veselimo uspeha naših Himalajcev in jim k uspehu čestitamo.

MARIBOR — Na poti z Dunaja, kjer so se na mednarodni konferenci o gradnji hitrih cest razgovarjali o uskladitvi teh cest, se je slovenski zastopnik ustavil v Mariboru in povedal, da so podpisali dokument, ki je programsko-informativnega značaja in ne nalaga pogodbenih obveznosti. Avstrijci nameravajo zgraditi priključek Gradec—Sent Ilj na južno avtomobilsko cesto. Jugoslavija se hoče povezati z evropskim avtocestnim sistemom blizu Beljaka, kjer se bosta združili južna avtocesta s tursko cesto. Pod Karavankami naj bi izkopali predor, ki naj bi bil končan do leta 1977, ko bo končana tudi turska avtocesta. Tako bi bila vzpostavljena zveza med severozahodom in jugovzhodom: München — Salzburg — Ljubljana — Zagreb — Beograd in dalje proti jugu.

MARIBOR — Združenje za industrijsko gradnjo IMOS Ljubljana in občina Maribor sta podpisali pogodbo o oddaji zemljišča na Glavnem trgu v Mariboru za gradnjo treh trgovskih poslovnih zgradb in 200 podzemeljskih parkirnih prostorov. Cena za kvadratni meter zemljišča znaša 4820 dinarjev ali 22 milijonov novih dinarjev za vse zemljišče. Ističasno pa so se v skupščini republike Slovenije zgražali, da delajo zasebniki mastne zaslužke s

prodajo zemljišč na robu Ljubljane, ko prodajajo kvadratni meter po 50, 100 in „celo“ 150 dinarjev in tako zavirajo razvoj modernih naselij, ker kupcem potem zmanjka denarja za gradnjo.

MARIBOR — Mimo splošne bolnice v Mariboru so zgradili jadransko magistralo, ki pelje čez novi most. Zagotovili so, da zaradi hrupa bolnica ne bo ogrožena in da bodo ob cesti zasadili drevesa, ki bodo hrup dušila. Dreves še niso posadili, hrup pa je vedno večji, tako da bolniki ne morejo spati in je prav zaradi tega zdravljenje manj učinkovito. Mariborska občina se je znašla tu pred skoraj nerešljivim problemom.

MARIBOR — Položaj mariborske tekstilne industrije ni rožnat, nasprotno: kritičen je. Tekstilna industrija je že pred letom dni predlagala različne ukrepe za saniranje: kontrolo pri uvažanju tekstila, zmanjšanje prispevkov, znižanje carin pri uvozu novih strojev in podobno. Teh ukrepov pa pri federaciji (zvezni organi) niso resno upoštevali. Če ne bo imela federacija posluha za probleme tekstilne industrije, je v nevarnosti 200.000 ljudi, ki jih tekstilna industrija v Jugoslaviji zaposluje.

MARIBOR — Skupnost študentov mariborskih visokošolskih zavodov zahteva graditev tretjega študentskega doma. Tako bi nastalo ob mestnem parku pravo študentsko naselje. Ves denar za gradnje visokošolskih zavodov je pa za leto 1970 že namenjen ljubljanskim ustanovam, kar seveda mariborskim študentom ni všeč.

MARIBOR — Zaradi prevelikih stroškov so opustili načrt, po katerem naj bi zgradili v Portorožu drugo letališče v Sloveniji. Namesto njega nameravajo graditi letališče v Mariboru. Zvezna uprava za civilno letalstvo je zagotovila, da bo sodelovala pri financiranju. Najprej bodo zgradili 1250 metrov dolgo pristajalno stezo in komandni stolp, za kar bo potrebnih 14 milijonov dinar-

jev. Pristajati bodo mogla letala srednje velikosti z 20 do 40 sedeži. Je pa veliko vprašanje, če se bo letališče rentiralo.

MARIBOR — Koncertna poslovalnica v Mariboru je skupaj z glasbeno mladino priredila prvi glasbeni festival baročne glasbe s štirimi koncerti. Zadnji je bil na orglah v mariborski stolnici.

MARIBOR — Trgovsko podjetje „Prehrana“ iz Ljubljane gradi na prostoru za Modno hišo v Mariboru samopostrežno trgovino.

MURSKA SOBOTA — Huda nesreča med avtobusom mariborskega podjetja in tovornjakom, ki se je pripetila v Skakovcih pri Murški Soboti, je zahtevala pet ranjenih. Štirje potniki niso več v življenjski nevarnosti.

MURSKA SOBOTA — Gostinsko podjetje „Zvezda“ je zgradilo v Martjancih nov motel „Čarda“, ki je veljalo 2.500.000 dinarjev. Motel ima restavracijo, prenočišča in štiriestno avtomatsko kegljišče.

NOVO MESTO — Tukajšnja Industrija motornih vozil (IMV) je na evropskem Salonu v Essenu razstavljala 23 tipov avtomobilskih prikolic. Z nemškim kupcem so sklenili pogodbo za prodajo 3000 prikolic „Adria“, kar bo tovarni prineslo 10 milijonov nemških mark. Tudi v drugih evropskih državah je prikolica „Adria IMV“ postala pojem. Zato so sklenili, da bodo povečali letno proizvodnjo od 10 na 15 tisoč prikolic. V ta namen bodo na novo zaposlili 500 ljudi. Tako bo IMV prihodnje leto dajala kruh 3000 delavcem.

OJSTRICA — Novozgrajeno šolsko poslopje v tej gorski vasi bodo izročili svojememu namenu ob dnevu republike.

PETIŠOVCI — Odprli so na novo asfaltirano cesto Lendava—Terma. Cesto so skupno financirali občina, delovne organizacije in tukajšnji ter okoliški vaščani. S

to cesto se odpirajo nove možnosti za hitrejši razvoj Terme.

PIRAN — Na ladji „Bovec“, ki pripada „Jugoslovanski splošni plovbi“ v Piranu, je nenadoma eksplodiral na strojnici separator za nafto. Ob eksploziji je en član posadke izgubil življenje, dva pa sta bila lažje ranjena. V trenutku eksplozije je bila ladja v Livornu, kjer so jo raztovarjali.

PIRAN — Pomen Pirana v tuj-skem prometu je vedno večji. Zato so si občani napravili obširen program za bližnjo bodočnost. Zgradili bodo 11 hotelov, 21 depandans ter razne druge turistične objekte v skupni vrednosti 520 milijonov dinarjev. V Sv. Luciji pri Portorožu so odprli dograjeno šolsko poslopje osemletke in veliko skladišče podjetja „Nanos“, ki je stalo 1.130.000 dinarjev.

NOVA GORICA — Na mednarodnem sejmu pohištva in notranje opreme v Beogradu se je slovenska pohištvena industrija dobro odrezala, saj je odnesla vsa pomembna priznanja. Najbolj se je odlikovalo podjetje „Meblo“ iz Nove Gorice, ki je od štirih zlatih ključev, ki so bili na razstavi podeljeni, prejel kar tri. Da se je podjetje „Meblo“ tako visoko povzpelo, je zasluga predvsem v tem, ker je pred leti ustanovilo poseben institut, ki na podlagi potreb oblikuje proizvodne programe.

NOVA GORICA — Prihodnje leto nameravajo začeti graditi nov obmejni prehod med Vrtojbo in Šempetrom. Avtocesta Villese—Gorica se že bliža meji in v Italiji imajo že povsem izdelane načrte za gradnjo prehoda na njihovi strani. Zmogljivost novega prehoda bo 3000 osebnih avtomobilov na uro in 2 milijona ton blaga na leto. Na slovenski strani bodo gradili prehod v etapah. Prehod bodo začasno priključili na lokalno cestno omrežje v Šempetru.

PORTOROŽ — Konec oktobra se je vršil v tem letoviškem kraju ob Jadranskem morju VII. go-

stinsko-turistični zbor Slovenije. Ugotovili so, da je turizem v Sloveniji še vedno preskromen, čeprav postaja vedno važnejša gospodarska panoga. Zaradi hude konkurence v bližnjem inozemstvu in zaradi neprestanega naraščanja cen storitev in materiala je ekonomski položaj dosti težak. Doslej so poizkušali najti kritje s tem, da so zviševali ceno hrani po naročilu, ne pa penzionom. S tem je najbolj prizadet izletniški turizem, ki predstavlja eno najpomembnejših postavk v Sloveniji. Sklenili so prositi, da povišajo davčno olajšavo od dveh na pet odstotkov.

PORTOROŽ — Tu so uradno odprli morsko biološko postajo ljubljanske univerze, ki bo proučevala življenje v tem delu Jadranskega morja. Slovesnosti ob otvoritvi so se udeležili številni predstavniki obalnih občin.

PTUJ — Vso Slovenijo je pretresla velika nesreča pri Dornavi. Na nezavarovanem železniškem prehodu — zapornice so zaradi varčevanja odstranili pred dobrim letom dni — sta trčila avtobus, poln šolarjev od Sv. Miklavža pri Ormožu, in tovorni vlak. Na kraju nesreče so bili trije šolarji takoj mrtvi, trije so kasneje umrli v ptujski bolnici.

PTUJ — Iz ptujskega podjetja Sigma je letos odšlo na delo v tujino že okrog 45 ljudi, največ kvalificirani delavci, od katerih so si mnogi pridobili potrebne kvalifikacije prav v tem podjetju. Ti odhodi podjetju, ki je pravkar v obnovi, v katero bodo vložili nekaj nad pet milijonov dinarjev, povzročajo precejšnje težave.

RADENCI — Po zadnjih podatkih je v tukajšnjem vrtcu le 30 otrok. Lani jih je bilo ob istem času v istem vrtcu 45. Predvidevajo, da je v okolišju vrtca preko 70 otrok, ki bi lahko obiskovali vrtec. Število otrok v vrtcu pada zaradi zvišanja prispevka, ki ga morajo starši plačevati za otroke.

RAVNE — Na Trgu svobode so odprli novo samopostrežno trgo-

vino z mesnicami. Trgovsko podjetje Mesnina je s smotno preureditvijo prostorov v eni najstarejših hiš na Ravnah uredilo sodobno prodajalno, v kateri bodo prodajali tudi topla jedila.

RAVNE NA KOROŠKEM — V Ravnah so proslavili 100-letnico smrti Antona Janežiča. Pripravili so razstavo Janežičevih del in proslavo, kjer sta govorila ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu, dr. Zablatnik, in akademik dr. Anton Slodnjak.

SLOVENJ GRADEC — Bolnica v Slovenjem Gradcu se je odločila, da bo zgradila nov interni oddelek, ki bo imel 40 bolniških sob in 116 postelj. Pri gradnji ji bodo pomagale z denarjem koroške občine. Previdevajo, da bo gradnja stala 5 milijonov dinarjev, oprema pa nadaljnjih 473 tisoč dinarjev. Zaledje bolnice šteje 92 tisoč prebivalcev.

SLOVENSKA BISTRICA — Tukajšnja steklarna je v osmih mesecih letos zabeležila 29 odstotno zvišanje proizvodnje. Zvišali so tudi izvoz na tuje, predvsem v države s konvertibilno valuto. Uprava je vso skrb posvetila modernizaciji že obstoječih obratov ter zmanjšanju odpadnega materiala, kar oboje je vodilo do napredka.

SLOVENSKA BISTRICA — Kmetijski kombinat in zasebni kmetovavci so letos pospravili okoli 500 vagonov sadja, ki je po mnenju strokovnjakov zelo kakovostno. Seveda je z obilno letino nastal problem, kako ves pridelek prodati. Hladilnice domačega sadja največkrat ne sprejemajo, industrijsko pa ima zelo nizko ceno.

Kranjska gora

Ljudje pod bičem

Upravitelj Viktor Žalar, učiteljica Silva Miklavc in njen zaročenec Blaž Bregar se skupaj z ostalimi ljudmi v Sloveniji vsak na svoj način prebijaajo skozi zadnjo vojno.

Medtem ko se Blaž in Silva vedno bolj zaradi Blaževega sebičnega značaja drug drugemu odtujujeta, sta si pa Viktor in Silva vedno bliže.

Silva je šla prosit italijanskega častnika, da bi Italijani izpustili Blaža iz gonarskega taborišča. Pri tem je častnik Silvo opil, potem pa posilil. Rodila je hčerko, ki je pa že po nekaj mesecih umrla.

Blaž se je poročil z drugo.

Vojne je konec. Viktor in Silva se spet znajdetata na isti šoli v Podbrezju, kamor sta sama zaprosila.

Silva pove Viktorju, kako je dobila otroka, a to pove tako, kot da bi se to pripetilo neki njeni znanki in ne njej. Viktor prizna veliko žrtev te ženske, a jo vseeno obsodi, ker se je spozabila s tujcem.

Silva čuti vedno močnejšo ljubezen do Viktorja, spet pa vé, da ta ne more voditi do združitve, dokler je Viktor njen sodnik. Ker ne more prenašati tega stanja, prosi za premestitev. Prestavljena je v Dobropolje, kjer je šolski upravitelj Razpet; njegova žena je Nataša, doma iz Bele krajine.

Iz Dobropolj Silva sporoči Viktorju resnico o otroku.

NATAŠA jo je morala že skoz okno zapaziti, da prihaja, zakaj ko je prišla na sredo stopnic, je že stala na vrhu in jo veselo pozdravljala.

„Kostja je že mislil, da vas ne bo,“ je rekla.

„Nisem vaju hotela motiti prekmalu po kosilu,“ je rekla Silva.

„Prepričana sem, da tudi ni vsakdo tako navdušen za delanje načrtov, kakor je Kostja,“ je rekla smeje.

„Njemu so načrti pol življenja. Načrti za šolo, načrti za zadrugo, načrti za veliki kolhoz, načrti za seje...“

Sklonila se je k Silvi, da se je z usti skoraj dotaknila njenega obraza in tiho dokončala:

„Sami načrti, ki mi niso nič mar. Še vedno misli, da je v gozdu.“

Razpet jo je v resnici že čakal in se njenega prihoda odkrito zveselil.

„Nataša, midva pojdeva v obednico, da urediva vse zastran šole. Ko končava, te pokličem. Ti pa medtem kaj pripravi.“

Sedela sta ob isti hrastovi mizi kakor prvič, le da sta bila zdaj sama. Razpet si je nažgal cigareto in predeval papirje. Imela je neprijeten občutek, da med temi papirji niso samo ti, ki jih potrebujeta za začetek pouka, da so med njimi tudi taki, ki v tem času spremljajo človeka na vsakem koraku, zlasti državnega uradnika. Karakteristika, odnosi do ljudi v drugem taboru, odnosi do partije, versko prepričanje — sto in sto stvari, na katere sicer v vsakdanjem delu niti ne misliš.

„Tovarišica,“ je rekel nenadoma, „že zadnjič sva se dotaknila neke stvari, ki vas je morda presenetila. Upam, da boste lažje razumeli, kar vam mislim povedati danes. Poudarek na naši šoli je v prevzgoji. Imejte pred očmi, da je ta dolina bila v večini bela in da se upor očetov in mater še vedno zelo živo kaže v otrocih. Na Gorenjskem ste imeli mnogo lažje stališče in odkrito vam povem, da se čudim“ Prestal je in s svinčnikom trkal ob papirje.

„Čemu se čudite, tovariš Razpet?“ je rekla.

„Da ste sami prosili za premestitev,“ je rekel naglo.

„Iz čisto osebnega razloga, tovariš,“ je rekla mirno.

„Vaš predstojnik v Podbrezjah je bil Viktor Žalar, kajne?“

„Da,“ je rekla hladno.

Nasmehnil se je in položil svinčnik na papir.

„Da se vrnem nazaj — naleteli boste na mnoge težave. Skušal sem vam jih olajšati, ves teden sem premišljal, kako bi se ognil kočljivi zadevi, o kateri nerad govorim, toda nisem našel druge rešitve kakor te, ki vam jo bom povedal. Upornost v otrocih je velika, zlasti v tistih, ki bodo letos v zadnjem razredu. In prav ta razred, tovarišica, moram letos obesiti vam. V tem je bil moj problem. Proti vsej navadi je — vedno ima upravitelj zadnji razred —, toda za to leto bi srčno želel, da bi ga vi pripeljali do konca.“

Videla je, da se je oddahnil.

„Nekaterim se bo to morda zdelo čudno,“ je rekla. Bila je preveč osupla, da bi se branila ali da bi našla druge besede.

„Nikomur se ne bo zdelo čudno,“ je rekel. „V zadnjem razredu bo letos sin Franceta Rekarja, o katerem smo zadnjič govorili. Največji je v razredu, živa podoba svojega očeta in najupornejši od vseh otrok. Sovraži me.“ Skušal se je nasmehniti. „Saj me sovražijo tudi drugi, toda ta me sovraži na povsem svoj način. Učitelj sem, biti moram pravi-

čen, brez predsodkov — saj me razumete —, težko bi bil pri tem otroku. Že tako so mi očitali, da je po krivici lani ponavljal razred. Je pa še nekaj, česar vam zadnjič nisem povedal. Grob njegovega očeta Franceta Rekarja je naša oblast zavrnila z zemljo, kakor je storila z vsemi grobovi narodnih izdajalcev. Njegova žena in sorodniki so seveda tudi to pripisali meni. Tudi njegov otrok je o tem prepričan. Mislim, da me zdaj bolje razumete, zakaj bi zadnji razred to leto rad obesil vam. Drugo leto Rekarjevega otroka ne bo več v šoli.“

„Seveda razumem, tovariš,“ je slovnika. „Vendar... vendar se mi ne zdi človeško, da se nekomu, tudi če je bil sovražnik, po smrti odreka grob. V zgodovini...“

Takoj ji je presekala besede.

„Nisva poklicana, da sodiva odredbe oblasti! Z vseh grobov narodnih izdajalcev so bili pobrani križi z imeni in sežgani. Imena Judežev naj ne bodo ohranjena.“

Zdaj je Silva dvignila glavo. Razpetov obraz je bil zardel, le mešički pod očmi so bili videti še bolj črni kakor navadno.

„Hoteli ste reči, da je bil les sežgan; imen vendar ni mogoče sežgati. Kakor se spominjam, ste zadnjič rekli, da je bila za Rekarjem vsa ta dolina. Mislite, da je bilo pametno, na tak način izzivati ljudi?“

„Oprostite, tovarišica — prvo je partija s svojimi ukazi in odredbami. Premaganci so tisti, ki naj molče in najprvo s svojim delom izpričajo, da so vredni pozabe. Vam je morda to težje razumeti. Kakor vidim iz vaše karakteristike, niste članica partije. Resnična škoda!“

Mižal je in s prsti bobnal po mizi.

„Nikoli nisem bila v nobeni stranki,“ je rekla z vidno upornim glasom. „Zdi se mi, da je az učitelja tako najbolje. Lahko je pravičnejši.“

Odprl je oči in se ji nasmehnil preko mize.

„Midva ne bova rešila sveta, tovarišica. Pomagava ga lahko samo spreminjati. Kar pa moreva trenutno storiti, je to, da pripraviva otroke za novo življenje, ki je drugačno od starega. Zagrenjenosti v odraslih ljudeh ne bova zbrisala. To bo moral opraviti čas. Z mladino pa se da mnogo napraviti. Tudi tukaj.“ Nato je pričel govoriti o urniku, o razporeditvi zgodovinske snovi, o knjigah in o težavah zavoljo zvezkov. Te težave je poznala še iz Podbrezj, bile so povsod.

„Mislim, tovarišica Silva, da sva uradni del opravila,“ je rekel in Silvi se je zdelo, da se je oddahnil. Spravil je papirje v mapo in jih zanesel v omaro. Ko je zaklepal vratica in se je sklanjal, se je Silvi zdel še starejši, čeprav je v njegovem širokem, napetem hrbtu videla silo, ki se nikoli ne bi hotela vdati. Ko se je obrnil, se je spet nasmehnil, toda na poti do vrat, da bi poklical ženo, se je ustavil.

„Še nekaj, tovarišica! Navadno moram vsak mesec, včasih na dva meseca v Ljubljano na partijsko sejo. Odidem v soboto in se vračam šele v nedeljo popoldne. Zelo vam bom hvaležen, če bi v moji odsotnosti včasih za kakšno urico mogli stopiti k moi

zeni. Zavoljo teh sej sva si vedno malo v laseh. Počuti se pač samo.“

„Je nikoli ne vzamete s seboj?“ se je začudila.

„Nimam je kje pustiti. In tako je,“ potišal je glas. „Nataša je vsa neumna na to, kar se sveti in blešči. Saj me razumete, kaj hočem povedati — nikoli ne pomisli, da je za leskom mnogo umazanega. Mesto jo je obsedlo. Preprostega človeka, kakor je ona, je težko prepričati, da ima mesto mnogo pasti. Morda bi vi v tej smeri lahko mnogo vplivali nanjo. Mestni otrok ste.“

„Rada bom storila, kar bom mogla,“ je rekla iskreno.

„Hvala, tovarišica!“ je rekel.

Nato je odprl vrata in skoraj z nežnim glasom zaklical:

„Nataša, midva sva opravila. Bi prišla zdaj k nama?“

„Takoj, Kostja! Imam že pripravljeno.“

Prinesla je drobne narezke svinjine in čaja, zalitega s tropinovcem.

„Bala sem se, da bo seja daljša,“ je rekla z rahlo zbadljivostjo.

„Hitro sva opravila,“ je naglo rekel Razpet. „Hitreje, kakor sem mislil.“

Silva je opazila, da se je Nataša prepravila. Bila je v ljubki temni obleki, ki ji je čudovito pristajala in še bolj poudarjala njene pšenične lase in breskvasto kožo obraza.

„Dolgočasili ste se medtem, kajne?“ je rekla Silva ljubeznivo.

„Skoraj sem na to že navajena,“ je odgovorila.

„Pravkar sem tovarišico Silvo naprosil, da ti bo kdaj delala družino,“ je rekel Razpet. „Mar ni res?“

„In zelo rada sem ustregla tej želji,“ je rekla Silva z nasmehom.

Skušala se je znebiti morečega občutja, ki ga je pustilo v njej Razpetovo odkritje, in prav silila se je, da bi se kazala veselo. Toda ko je gledala Razpeta, s koliko nežnostjo je s pogledom objemal svojo ženo, in mislila pri tem na njegove besede o Rekarjevem grobu, jo je obhajala divja želja, da bi pustila narezek in čaj in brez besede odšla.

„Ali ste vi radi živeli v mestu?“ je nenadoma vprašala Nataša.

„Ne, v mestu nisem bila rada,“ je rekla Silva. „Človek se ga hitro naveliča.“

„Še bolj hitro se boste naveličali te doline,“ je rekla jedko.

Razpetu je bilo nerodno in z dolgim pogledom je ostal na Silvi.

„Mesto napravi človeka majhnega, tovarišica,“ je rekla mirno. „Zgubi se v množici. Strašno težko se je ustavljati enakomernemu valu, ki je vsak dan isti. Na deželi je lažje čutiti čas in njegove spremembe — že letne čase. To vidno pretakanje časa lahko človeku mnogo pomeni.“

Videla je začudene Razpetove oči.

„Govorite skoraj tako kakor Kostja,“ je rekla Nataša in našobila usta.

Razpetovo pričakovanje, da se bo Nataša razživel, je padlo v vodo. Govorjenje je postalo bese-

Rateče so se oblekle v beli kožuh.

dičenje in Silva je samo čakala na primeren trenutek, da bi se poslovila. Bežno so se dotikali pisatelja Jakliča in bratov slikarjev Kraljev, ki so bili doma v dobrepoljski dolini.

Zmračilo se je in ko je Nataša prižgala luč, se je Silva poslovila. Bila je trudna. Pogovor z Razpetom jo je izmučil.

Ko je prišla domov in obesila plašč na kljuko, ni prižgala luči. Odšla je v sobo in skoz okno gledala v mrak, ki se je gostil. Še je ločila križe na pokopališču.

Nekje med njimi je zravnani grob Franceta Rekarja. Morda tam, kjer je tisti jezik porjavele trave in kjer je videla statij župnika. Nikoli še ni slišala, da so se znesli nad mrtvimi. V Podbrezjah so vsi imeli svoje grobove, celo tisti nemški vojak, ki so ga ubili v Gobovcih, Herman Stadler; da, tako se je pisal, dobro se spominja tega imena.

Je res tu drug svet, kjer gre vojna še naprej? Kaj sta pravzaprav v tem svetu Razpet in Nataša in kaj je bil France Rekar, ki po smrti ne sme imeti svojega groba?

Moreče občutje, ki ga je prinesla od Razpeta, se ji je nenadoma razvezalo v tih jok. Ni si ga znala prav razložiti. Jokala je od razočaranja, iz zavesti, da je sama, da se je njen beg od Viktorja ustavil ob strašni steni.

Sivo beli cerkveni zid je gledal v okno, križi so tonili v temo. Ko se je odtrgala od okna in stala sredi temne sobe, jo je popadel strah. Skoraj planila je do vrat in prižgala luč. Svetloba je planila po kotih, obarvala knjižno omaro in belo pregrnjeno posteljo. Vrgla se je nanjo in med divjim obupom iztrgala iz sebe, kar jo je najbolj bolelo:

„Oh, Viktor!“

SILVA je strmela skoz okno in ko je gledala v gredelj podpeškega hriba, se ji je zdelo, da je sama na tisti zgubljeni ladji z meglenimi jadri, ki se muči, da bi se premaknila, pa je prikovana na svoj prostor in bo ostala tam za vekomaj. Zaman vetrovi, ki nosijo mrtvo listje, zaman ves napor in pliv-

kanje megle, ta vkopani gredelj se ne bo več dvignil.

Za njenim hrbtom sedé otroci, prihuljeni vase, zadržujoč sapo v čakanju, kaj se bo zgodilo. Rekarjev Anton je rekel nekaj, kar bi smel reči samo doma: „To ni res! Moj oče ni bil izdajalec! Bil je ranjen in so ga ubili!“

Na veliki črni tabli so besede, ki srepo in neusmiljeno gledajo po razredu, na dvajset otrok, ki že niso več otroci.

„Junaška partizanska vojska in komunistična partija je pometla z okupatorji in domačimi izdajalci. Kdo je bil izdajalec?“

Izdajalci so bili belogardisti, ki so se borili proti svojemu narodu in proti ljudski oblasti.“

Rekarjev Anton še vedno stoji v zadnji klopi. Velik in močan je že podoben mlademu fantu, le obraz mu je še pol otroški, pol fantovski. Črni lasje so mu rahlo nakodrani.

Neznanska teža leži v razredu. Okna so motna, na kljukah vise revni plašči deklet, mokri od dežja. Silva čuti, kako pridržujejo sapo. Vsi čakajo na njeno besedo, na nekaj, kar se mora zgoditi. Ujeti so med štiri stene in Rekarjev glas še zveni po prostoru. Da bi bili kje na polju, bi ga odnesel veter, bi utonil nekeje v brazdah. V tem prostoru se ni mogel skriti, padel je na tla kot kamen na železno ploščo, da je jeknilo.

Počasi se Silva obrne. Bleda je, s prstom v knjižki, ki si jo tišči na prsi. Počasi stopa proti fantu in noro grabi za besedami, ki naj bi pregradile strahotno tišino v razredu.

„Zakaj si to rekel, Anton?“

Glas ji je skušal biti oster, vendar se je tresel.

„Ker moj oče ni bil izdajalec.“

Dvignil je glavo in jo gledal naravnost v oči. Niti trenil ni, niti zardel ni. Le okrog ust mu je trepetalo in roke so se mu oklepale klopi. Otroci so še vedno sklonjeni, hrbti so jim skoraj v ravnini klopi. Silvi se zdi, da so prenehali dihati, da samo še čakajo na udarec, da se bodo potem lahko zravnali in odsopli.

„Kaj je bil torej tvoj oče, Anton?“

Hotela je najti rešitev, hotela se je ogniti strašnemu srečanju s tem otrokom, ki ga je po Razpetovem pripovedovanju poznala že prej, preden ga je srečala. Še vedno jo je gledal, črne resaste trepalnice so zdaj naglo utripale in videla je, da je blizu joka.

„Oče!“ je kriknil.

Ni pričakovala takega odgovora. Bila je prepričana, da bo odgovoril drugače, da se bo lovil in izvijal in ga bo za kazen nazadnje smela poslati v kot. Zdaj jo je osramotil, jo pritisnil k zidu, da se ni mogla ganiti. Ni ga mogla kaznovati, ni ga mogla postaviti v kot, ker je povedal resnico, ker ji je zalučal v obraz samo to, kar je v tem času zgubilo svojo ceno.

„Sedi, Anton!“ je rekla nenadoma.

Še vedno je stal, zdaj s sklonjeno glavo, kakor da mu je hudo, da jo je užalil.

„Sedi!“ je ponovila.

Sedel je in mimogrede s prsti potegnil čez oči. Hrbti so se ravnali, dihanje se je sprostilo, dvajset obrazov se je spet zagledalo v tablo, v kredaste besede, ki so nemo govorile v prostor. Počasi, kakor da hodi po tleh, ki se sproti umikajo, odhaja Silva proti katedru. Noge se ji šibé, srce ji bije v vratu in komaj se zaveda, da je v njen hrbet zapičenih štirideset oči.

Zdaj sedi na stolu in pred njo je vpisna knjiga. Počasi dviga oči, pogled ji gre mimo dekliških kit, mimo mrkih obrazov in se ustavi pri Antonu. Ta mirno prestreže njen pogled, nekaj trmastega je v njegovih črnih punčicah.

Pogledala je v zapisnik, nato pa odprla knjigo in rekla:

„Marija Štupnik, beri naprej! Ko so zavihrale zastave svobode z rdečo zvezdo...“

Droban glasek se je pričel mučiti z berilom, glave so se sklonile h knjigam in dež je pljuskal ob okna.

„Gozdovi so bruhali Matjaževo vojsko dnevi trpljenja so minili in narod se je obrnil h grobovom talcev in h grobovom tistih, ki so umrli za svobodo in rešenje delovnega ljudstva. Ob roki velikega vodje zavezniške Rusije, Stalina, smo pričakali odrešenje.“

Silva ni poslušala. Droben glasek se je mučil naprej, se spotikal ob tujih besedah, se spet pognal, in šele ko je utihnil, se je učiteljica Silva zavedala.

„Za domačo nalogo izpišite vse besede, ki se vam zde tuje. Ste razumeli?“

Dvajset glav je kimnilo.

Zaprla je knjigo in stopila k tabli.

„Poleg tega,“ rahlo se je obrnila proti razredu, „boste napisali še kratek sestavek s temle naslovom. Vzemite zvezke!“

Po razredu se je utrgal smeh.

„Jesensko delo na kmetih.“

Počakala je, da so prepisali, nato je vzela gobo in zbrisala tablo. Zdaj šele se je oddahnila in ko se je vračala k mizi, je mirno pogledala po glavah otrok.

„Rekar Anton.“

Vzdignil se je, kakor bi ga ustrelil. Ustrašil se je.

„Povej nam, kaj delate doma v jesenskem času.“

Bilo mu je nerodno. Videla je, da je pričakoval drugačno vprašanje.

„V jesenskem času... dozore pri nas fermentin in...“

Po razredu se je utrgal smeh.

„Kaj je bilo narobe, Anica Štupnik?“

„Reči bi moral koruza.“

Nato je Silva pričela govoriti o jeziku, ki ga pišemo v knjigah, in o jeziku, ki ga govorijo ljudje.

„Tudi v knjigah boste našli besedo fermentin. Ali kdo ve, kdo je to besedo velikokrat rabil v svojih povestih?“

Gledala je po obrazih, dokler ni dvignil roko Rekarjev.

„No, Anton!“

„Pisatelj Franc Jaklič, ki je bil doma v Podgorici.“

„Pravilno, Anton. Jaklič sicer ni bil velik umetnik, toda znal je zadeti ljudsko dušo in nihče ni lepše opisal dobrepoljske doline kakor on.“

Takoj potem je zvonilo. Stala je na odru, ko so odhajali. Nerodno cokljajoči so se prerivali za sukunjami, kakor da so v hipu pozabili, kar se je zgodilo. Zadnji je odhajal Rekarjev Anton. Ni imel suknje. Vihal si je ovratnik pri suknjiču, da bi se vsaj malo zavaroval pred dežjem, ki je še vedno žlagal. Bil je že na vratih, ko ga je poklicala. Bila sta sama, ostali so že copotali po hodniku. Obstal je, kakor bi ga pribil. Zaklenila je predal, dela ključé v torbico in počasi stopala proti njemu. Ko je obstala ob njem, je videla, da je skoraj večji od nje. Francé Rekar je moral biti velikan, če naj ga sodi po sinu.

„Anton, nisem te hotela kaznovati, toda drugič ne govori tako, kakor si govoril danes. Tu je šola in nisi doma. Prav je, da spoštuješ svojega očeta, toda zgodovina se ne ozira na osebne...“

Nenadoma so se ji besede pretrgale. Anton je jok, brez hlipanja in tiho so mu tekale solze po licih in na rokah.

Prijela ga je za ramo.

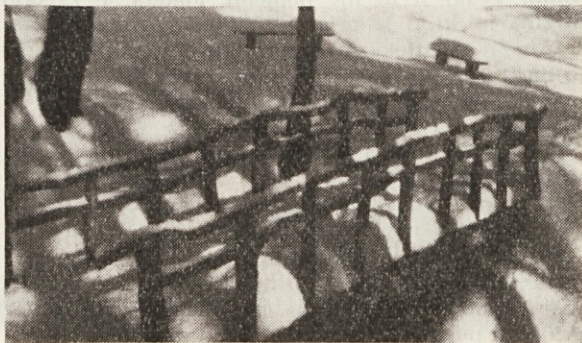
„Saj si lepo odgovoril, Anton, nihče bi ne mogel lepše. Vidiš... vsaka vojna je grda in vsaka pri-nese mnogo krivic. Morda se je zgodila tudi tvojemu očetu, morda je prav mislil in dobro hotel. Toda kadar si v šoli, Anton...“

Tedaj je bruhnilo iz njega:

„Ubili so ga, ko je bil ranjen na Turjaku. Stric Matevž z Vodic mi je povedal. Videl je, ker je bil tudi tam.“

V istem hipu se je obrnil in zbežal. Ni kriknila za njim, ni ga hotela poklicati nazaj. Zaprla je vrata in za kaplanijo odšla domov. Ko je prišla na dvorišče, ga je zagledala na pokopališču. Stal je ob jeziku rjave trave, kjer je nekoč videla statij župnika, in gledal proti cerkvi. Ni je videl. Ko je prišla v kuhinjo in odložila stvari, je takoj letela v sobo. Pogledala je skozi okno, toda Antona ni bilo več. Rjava ruša zemlje je bila sama, prepojena od dežja, ki je pronal v globino in nosil s seboj solze Antona Rekarja.

Tudi stara brv se je v snegu pomladila.

Ves svet je postal pravljica ...

Zdaj je vedela: tam je bil nekoč grob Franceta Rekarja.

Bila je neznansko trudna in občutek krivice, ki jo je storila otroku, ji je preplavaljalo telo s čudno, omotično vročico. Legla je na posteljo.

Kaj je bil tvoj oče?

Oče!

Oče — oče — oče je odmevalo od sten, od okna in od nizke omarice z zrcalom. Kakor da vsaka stvar v sobi dobiva Antonov glas, ki reže do zadnjega vlakna, ki drobi voljo in vso učenost iz knjig.

Ubili so ga, ko je bil ranjen na Turjaku.

Zdaj natančno vidi sliko v Razpetovi sobi. Razbita streha turjaškega gradu, porušeni zidovi, razbit stolp na vogalu, dim in krošnje dreves, ki na drugi strani strmole v jesensko nebo, polno belih oblakov.

Zakaj so ga ustrelili, če je še živel? Zakaj Razpet, če je bil tam, ni ničesar storil v njegovo obrambo? Skoraj prijatelja sva si bila nekoč, je sam rekel. Morda zato, ker se je bal, da bi še živel?

Ni mogla ležati. Dvignila se je in se naslonila z glavo ob zid.

Toliko je nekoč brala o Turjaku. Pisal je o njem „Poročevalec“, ki ga ji je prinašal terenski zaupnik, dolgi članki so bili v „Slovenskem domu“, „Slovencu“ in „Jutru“. Koliko je bilo napisanega o kočevskem procesu in nato tiste strašne slike o izkopavanju mrličev v Jelendolu, slike nabuhlih trupel in vrste krst, v katere so jih pokladali!

Stržinarjevo ime ji je zbudilo spomin še na nekatera, Francé Rekar. Da, Francé Rekar je bil med njimi. Tedaj ji ni nič pomenil. Jokala je zavoljo Stržinarja, ki ji je prinesel Viktorjevo pismo.

In zdaj uči Rekarjevega otroka in Francé Rekar je onstran ceste pod rušo rjave trave. In za dober lučaj od te ruše je upravitelj Razpet, ki se je na Turjaku boril proti Rekarju.

Bila je brez moči, Antonov odgovor je bil kakor težak kamen, ki je padel v na videz mirno gladino preteklosti. Pognal je iz dna umazanijo, ki se zdaj gnilo sveti na površju.

Kdo je bil izdajalec?

Tako lahko je bilo v šoli napisati odgovor iz knjige na črno tablo. Toda v tem hipu je bil odgovor medel in negotov. Kako naj bi bila izdajalska vsa ta

dolina, vsi ti mirni in tihi ljudje, ki jih vsak dan srečuje?

Stiska roke in si dopoveduje, da pojde nekoč na Vodice k Rekarjevemu bratu, če res kaj ve. In Razpetu poreče, da jo pospremi na Turjak. Videti hoče, kar se še da videti.

SREDI NOVEMBRA je prišlo Zalarjevo pismo. Ko ga je vzela iz nabiralnika in pričela iti po stopnicah, so se ji od strašne vznemirjenosti tresle noge. Saj ga je čakala že nekaj časa, toda ko je gledala močne pokončne črke svojega imena na kuverti, ji je od vsega pričakovanja ostalo samo še trepetanje.

Odprla ga je takoj v kuhinji. Najprej opravičilo, ker ni takoj odgovoril.

„Mislim sem priti k tebi kljub tvoji prošnji, naj ne hodim, dokler ti ne prideš k meni. Župnik me je prepričal, da sem misel opustil. Šele tedaj sem videl, kako mnogo bolj te je poznal kakor jaz. Pred enim tednom sem bil vendar že tako na koncu svojih moči, da sem odšel na vlak. Toda pripeljal sem se samo do Ljubljane, naprej si nisem upal. Šel sem na Žale in poiskal Marijin grobek. Kupil sem šopek krizantem in s tem šopkom sem šel prosit za odpuščanje. Mislim sem, kako ti je bilo tisti hip, ko so krstico spustili v zemljo, in zdelo se mi je, da je bila moja podlost tista, ki je angelčku na spomeniku zlomila perutko.“

Same so Silvi pričele vreti solze in se nazadnje razvezale v divji jok. Kakor od daleč je videla črke stisnjene na papir.

„Bil sem sodnik, slep sodnik, kakor mi je rekel župnik. Mislim na vihar, na njegove ostanke. Morda bi bilo bolje, da bi se nikoli ne vrnil iz taborišča, da bi naredil tisto, kar nisem imel moči storiti. Oklepam sem se življenja, kakor so se ga vsi oklepali, hotel sem živeti iz čisto osebnega razloga, da bi te videl. Še več — hotel sem, da bi ne vzela Blaža, da bi bila prosta, ko bi te srečal. Vse se mi je izpolnilo — izpolnilo zato, da sem se ujel v past, ki sem si jo dejansko sam nastavil. Hotel sem igrati sodnika, z navešenimi obeski prestanega trpljenja, in niti malo nisem pomislil, koliko jih je bilo doma, ki so prestali več kakor jaz, ki so morda padli, pa bili še v svojem padcu čistejši od mene. Ti gotovo.“

Tvoj beg, Silva, ne more biti beg za večno. Midva spadava skupaj — zdaj razumem tvoje besede o vračanju z drugega brega. Tudi jaz odhajam nanj. V tej strašni samoti počasi odkrivam stvari, za katere nisem verjel, da so se zgodile. Vežem niti iz preteklosti z nitmi iz sedanosti in šele zdaj vidim, da jih je mnogo, ki jih ni mogoče zvezati. So zgodbe, ki so se zgodile drugače, kakor sem mislil, in verujem v čas, ko se bo tvoj beg vrnil k meni. Našla me boš majhnega, toda neizpremenjenega v enem — v ljubezni, ki si mi jo priznala na poti v Črepinjek. To je, kar mi zdaj sveti v tej samoti. Piši mi samo, da boš prišla, ko se ti bo zdelo, da me potrebuješ kakor nekoč, in da mi tisti tvoj prihod prinese odpuščanje.“

V pripisu je bilo poročilo o župnikovi bolezni.

„Postaja potrta, prva civilna poroka nekega milicarja ga je tako zadela, da ni bil za noben pogovor. Komandant milice mu je zelo za petami, vendar ga jaz od časa do časa nas skrivaj obiščem. Poskuša šahirati, toda imam občutek, da figure samo še vleče. Ožbovčeva punčka je zdrava — tako prijazen otrok je — in k Ožbovcu mnogokrat zaidem.“

V drobnem, neznanško sladkem curku lije preteklost v sobico in škropi po stvarih, ki jih je iz nje prinesla s seboj. Vse se oživlja in dobiva staro podobo: Gobovci s svojim skrivnostnim mirom, Taborski grič in postaje križevega pota, tisto zgodnje cvetje, ki so ga ji otroci prinašali v šolo, na pol odprt cvet teloha v gumbnici Viktorjevega suknjiča in stari župnik s svojimi vsevednimi očmi.

Saj mora vedeti, da se bo nekoč vrnila, da bo bežala nazaj k njemu, kakor je bežala od njega. Toda razumeti mora, da noče usmiljenja, da noče odpuščanja zato, ker je ravno ona.

Kdo naj komu odpušča? Viktor njej ali ona njemu? Rekar Razpetu ali Razpet Rekarju? Kdo je bil brez vsake krivde v stekli preteklosti in kje so sodniki dovolj čisti, da bi smeli soditi? Kje so korenine odpuščanja in kje je krivica?

Mar ne nosijo nekateri krivde in greha, ker jim je nekoč oboje kot umazan obliž pritisnil na obraz? Koliko jih je, ki nosijo oboje v duši, v katero ni moč pogledati, pa z gloriolo zlaganega poguma in junaštva hodijo po svetu!

Odpisala mu je še isti večer.

„Pismo mi je bilo v uteho. Dobro veš, Viktor, da se nekoč vrnem, da sem bežala, ker sem morala bežati, ker nisem hotela usmiljenja, ki bi takrat govorilo iz tebe. Samo od usmiljenja bi ne mogla živeti ob tebi. Ko se bo obeh dotaknila sedanost, bo preteklost pričela ugašati. Odpuščanje je izven naju, vidim ga v času, ki ga natrgava vlakna preteklosti, za katere sva oba mislila, kako so trdna. Ze v Podbrezjah sem pričela spoznavati, da sem se motila, tu pa me je zajelo povsem drugo življenje, ki ga doslej nisem poznala. Ko bova na preteklosti stala kot dva mirna gledalca in prisluhnila mrtvim od obeh strani (samo mrtvi se ne sovražijo več), tedaj se mi zdi, da bo obenem preteklost tako jasna, da bodo besede odpuščanja brez pomena. Spoznanje je globlje od odpuščanja. Hvala ti, da me puščaš v tem miru, iz njega bom našla pot nazaj k tebi.“

Drugi dan je pismo oddala in ko se je vračala s pošte, je nalašč zavila na pokopališče. Hotela je od blizu videti rušo, ki jo boli še skoz okno. Na grobovih so bile medle rože in ostanki drobnih, slabih sveč. Na ruši, pod katero je ležal Francé Rekar, je bila ena sama krizantema, ki so jo ljudje že zahodili. Pogledala je okrog sebe, se naglo sklonila in jo pobrala. Bila je razcefrana in ko jo je spustila v torbico, se ji je zdelo, da jo je vzela naravnost iz Rekarjevih rok.

Na rjavi ruši se je belo svetila slana.

Krizantemo je osušila in jo nato stisnila med

strani Martina Kačurja. Prvič je trdno začutila, da je nekoč mogel biti idealist tudi na drugi strani.

Pričela je sestavljati preteklost po koscih, ki so raztrgani ležali po raznih knjigah in revijah. Bili so to spomini divizij in odredov, zapiski in dnevniki narodnih herojev, opisi bojev in krajev, in šele zdaj je videla, koliko je bilo v vsem tem samo psovanja nasprotnikov. Ena stran je bila svetla in čista, druga stran umazana in temna. Zazdelo se ji je, da je velik del prave preteklosti zamudila, da jo je vse preveč spojila s svojim lastnim trpljenjem in z otrokovo smrtjo. Zato je šla mimo nje, iz šolske narodne navdušenosti je podpirala in zagovarjala partizanstvo ter redno oddajala svoj prispevek tereńskemu zaupniku. Drugo stran je krstila za izdajalsko in niti ni poskušala dognati, če je pridevek upravičen ali ne. Ni je sovražila, samo upiralo se ji je, srečati belega.

Zdaj ji je Francé Rekar na pokopališču onstran ceste pričel odpirati nove strani.

Z Razpetom sta se srečavala v šoli in zdaj pa zdaj govorila med odmori. Bil je prijazen, toda obenem na svoj način zaprt vase. Čuditi se je morala, da jo je še vedno vikal, čeprav je imenu dovedal naslov, ki je bil zdaj moderen in splošen zunanj znak nove dobe: Tovarišica Silva. Tudi Nataša jo je vikalala.

Kakor se ji je misel, da bi Razpeta in njegovo ženo povabila na obisk, upirala, se ji je vendar zdelo, da se tej dolžnosti ne more ogniti. Vrniti jima mora vsaj gostoljubje, ki ga je bila deležna v prvih dneh.

Prišla sta na nedeljo, ki je prinesla prvo pravo zimo in za dva prsta snega. Takoj ju je odpeljala v prijetno zakurjeno sobico in prinesla čaja. Natašine oči so švigale iz kota v kot in precenjevale opravo, Razpet se je s pogledom za hip ustavil na sliki Marije in nato čudno pogledal Silvo. Ni mu umaknila pogleda in Razpet je počasi nesel skodelico s čajem do ust.

„Drobni spominki, kajne?“ je rekel in previdno postavil skodelico na krožnik.

„Kakor jih pač vsi imamo,“ je rekla prijazno.

(Nadaljevanje na 33. strani)

Tiha steza čez planino Govnjač

škofijski kancler. Leta 1944 je na teološki fakulteti v Ljubljani promoviral za doktorja teologije. Za tehno sodelovanje pri ljubljanski sinodi, ki jo je sklical tedanji škof dr. Rožman, mu je le-ta kot znak priznanja preskrbel monsinjorsko čast.

Tudi njega je vojna vihra privedla na Koroško in naprej na Vzhodno Tirolsko. Sveti sedež ga je leta 1946 imenoval za narodnega delegata papeške misije za Avstrijo in Nemčijo in sicer za vse preseljene osebe in begunce ter izgnance iz Jugoslavije. Na tem mestu je zelo uspešno organiziral dušno pastirstvo, predvsem po Avstriji, pa tudi Karitas za Slovence. Vsem je bil zgled reda in natančnosti v pisarni. Veliko pobud je izpeljal. Ostal je narodni delegat papeške misije, dokler je ta misija obstajala v Rimu. Ko so se razmere normalizirale, so bili zdomci dodeljeni krajevnim škofom.

Ta misija je bila neke vrste predhodnica okrožnice „Esxul Familia“, ki jo je Pij XII. uzakonil in sedaj Pavel VI. izpopolnil. Prav zaradi tega se „Naša luč“ s hvaležnostjo spominja slavljenja in mu želi še mnogo let zdravja, zadovoljnosti ter sreče. Bog ga živi!

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Za Vse svete so mnogi rojaki odšli domov. Kljub temu se nas je kar lepo število zbralo pri slovenski maši in popoldne na pokopališču v Št. Martinu, kjer čaka na vstajenje več naših pokojnih Slovencev. Pred križem smo opravili bogoslužje božje besede, ki nas je spominjalo na resnost smrti, a nas tudi navdalo z upanjem na prihodnje vstajenje.

V farni cerkvi v Haidu sta se 8. novembra poročila prekmurska rojaka Štefan Baranja in Marija Horvat. Želimo, da bi ju Bog spremljal na skupni življenjski poti!

Do 15. decembra bodo naši prijatelji sezonci odšli domov med svoje družine. Iz srca jim to privoščimo in jim želimo, da bi zimo preživeli doma zdravi in veseli.

Nam bo le malo hudo za njimi. Posebno se bo njihova odsotnost poznala v cerkvi. Prav zaradi tega pa naj bi tisti, ki ostanejo v Linzu, tem pogostejše prihajali k slovenski maši. Slovensko bogoslužje je vsako nedeljo ob devetih dopoldne v uršulinski cerkvi.

Maša bo tudi na sveti večer. Čas vam bo še pravočasno sporočen. Kakor vsako leto bomo tudi letos imeli božičnico v nedeljo po Božiču. Namenjena je otrokom in odraslim.

HÖRSCHING — Mesec dni je bilo letališče zaprto za ves promet. Zato so pa naši delavci morali tem bolj zasukatj rokave in delati. V enem mesecu so na novo asfaltirali vso vzletno stezo. Delali so v izmenah noč in dan. Lepa jesen je prinesla tudi nova dela in tako izgleda, da nas ne bodo spustili domov pred 15. decembrom.

SALZBURŠKA

SALZBURG — Tretjo nedeljo v novembru smo proslavili god sv. Martina. Sv. Martin spremeni vinski mošt v vino. Zato smo se tudi zbrali tam, kjer vino teče, v gostilni. Za prijetno vzdušje je skrbel g. Zver iz Linza, ki je vlekel harmoniko in izvabljal domače „viže“. Na kitari ga je spremljal g. Zver iz Salzburga.

Tretjo nedeljo v decembru nameravamo, če se nam bo posrečilo, napraviti božično proslavo; del proslave bomo pa posvetili spominu 100-letnice smrti Simona Jenka. Na pomoč nam bodo morali priskočiti tudi rojaki iz Halleina in Pongaua. Saj smo se ob raznih romanjih že srečali, vsaj z nekaterimi. To bi naj pa bilo nekako skupno zborovanje Slovencev na Salzburškem.

HALLEIN — Praznik Kristusa Kralja smo praznovali z obilno udeležbo pri naši maši in s primernimi pesmimi. Po maši smo se zbrali na pogovor in petje v dvoranci pri Röcku. Kar prijetno je bilo.

Decembra meseca, ko pride četrta nedelja na 28. decembra, maše v Halleinu ne bo. Večina rojakov bo čez praznike doma. Za-

to pa ste vsi povabljeni, da pridete en teden prej v Salzburg, kjer je maša v azilu Riedenburg ob štirih popoldne. Tam bo priložnost za spoved tudi med mašo. Po maši bo pa božičnica. Izseljenki duhovnik pričakuje velike udeležbe in računa s tem, da ga ne boste pustili na cedilu.

SCHWARZACH IN PONGAU — Po maši smo tudi tu martinovali. Sestre usmiljenke so nam dale na razpolago lepo dvorano v mladinskem domu. Prišli so rojaki iz Tenneka kar v lepem številu, tudi iz Halleina jih je bilo nekaj, čeprav smo jih več pričakovali; bile so zraven tudi vse „Lojze“, to so naša dekleta, ki se pripravljajo za bolniške strežnice. Da ni ničesar manjkalo, so poskrbeli ing. Avsenik in dekleta iz perišnice. Za ves trud lepa hvala!

Z velikim veseljem smo zvedeli, da sta se poročila v Münchenu g. Jože Pesko in gdč. Irena Kolmanič, ki sta prej živela med nami in sta rada prihajala med nas. Na njuni življenjski poti naj ju spremlja božji blagoslov in sreča!

KOROŠKA

SPITTAL OB DRAVI — Zakonski par g. Viktor Grintal in ga. Marija, roj. Piškur, sta 10. oktobra dobila svojo težko pričakovano prvorojenka, ki je bila v župnijski cerkvi v Spittalu krščena na ime Sabina Ida. Grintalovi stanujejo na Fridtjof-Nansenstraße 22, v eni holandskih hiš. Srečnim staršem čestitamo, njihovi prvorojenki Sabini pa želimo srečno, zdravo ter dolgo življenjsko pot.

Na dan Vseh svetnikov popoldne se je slovenska skupina tudi letos zbrala na pokopališču in pomolila za vse tiste Slovence, ki imajo svoj zadnji zemeljski dom na spittalskem pokopališču. Število teh vedno narašča. Od vseh slovanskih narodnosti je Slovencev največ. Grobovi vseh so lepo oskrbovani.

Prav je, da v decembrski številki „Naše luči“ tudi spittalski Slovenci drug drugemu in vsem Slovincem po svetu voščimo bla-

goslovljene božične praznike in srečno novo leto 1970!

PREDARLSKA

P. Štefan — šestdesetletnik

27. oktobra je naš misijonar za Tirolsko in Predarlsko dopolnil šestdeset let.

P. Štefan Kržišnik je bil rojen na Bukovem vrhu nad Poljanami nad Škofjo Loko. Pri krstu je dobil ime Metod, ker se je z njim rodil istočasno njegov brat, ki so ga krstili za Cirila. Oba nadarjena fanta so starši poslali v šole, na škofijsko klasično gimnazijo v Št. Vidu nad Ljubljano. Po maturi je Metod vstopil v noviciat kl belim menihom v Stični na Dolenjskem. Tam so mu tudi dali redovniško ime, pod katerim patra sedaj vsi poznamo.

P. Štefan se je posvetil v začetku predvsem mladini. Opat Kostelec ga je poslal v Ljubljano, da je tam vodil Slomškov zavod na Poljanski cesti št. 6. To hišo poznajo zlasti nekdanji člani dijaške KA; tam so bile namreč mesečne duhovne obnove zanje. Pater je bil tudi duhovni voditelj evharističnega krožka za dijake. Predstojniki so ga namenili za voditelja novincev in ga poslali na Poljsko v samostan cistercijanov v Mogili. Tik pred vojno se je vrnil v Slomškov zavod.

Leta 1945 je odšel z nekaterimi drugimi patri na Koroško in nato na Tirolsko, kjer so slovenski cistercijani obnovili po nacionalnih socialistih zaplenjeni in uničeni samostan v Stamsu.

Ker se je število Slovencev na Predarlskem in Tirolskem vedno večalo, je p. Štefanu tedanji štamski opat, nekdanji stiški prior, p. Evgen Fiderer dal dovoljenje za pastirstvo med rojaki, žal le za nedelje.

Ob lepem jubileju, ki ga je p. Štefan slavil skupaj z bratom dr. Cirilom prav na tihem, mu vsi, ki ga poznamo, iskreno čestitamo in mu želimo, da bi ga Bog ohranjal še dolga leta pri dobrem zdravju. Njegovi predstojniki pa naj še nadalje puste, da bo kot nedeljski misijonar še naprej lahko tako lepo delal med nami kot doslej! Bog ga živi!

Še en slovenski dušni pastir na Predarlskem

Oktobra je minilo leto dni, ko je bil pri nas ljubljanski nadškof. Prosili smo ga, naj nam preskrbi duhovnika, ki bo vedno med nami. Veseli smo bili, ko je izgledalo, da se nam bo v kratkem želja izpolnila. Vendar duhovnika ni bilo. Zato smo bili tembolj veseli, ko nam je p. Štefan pripeljal za praznik Kristusa Kralja novega slovenskega duhovnika.

Je to g. Viktor Pernuš, duhovnik ljubljanske nadškofije. Doma je iz Rupe pri Kranju. Bil je že več let kaplan in nazadnje župni upravitelj na neki fari v Posavju.

Ljubljanskemu nadškofu smo za duhovnika iz srca hvaležni in to tem bolj, ker ga je pravočasno poslal. Na škofiji v Feldkirchu so namreč rekli, da bodo nastavili samo enega duhovnika za delavce iz Jugoslavije. Saj so sprejeli sedaj tudi duhovnika za Hrvate, ki jih je še več kot Slovencev. Zelo verjetno bi pa slovenskega odklonili, če bi prišel kasneje kakor hrvatski.

Seveda imamo sedaj mi tudi dolžnosti do novega duhovnika. Udeleževati se bomo morali pridno naših božjih služb in tudi drugače pomagati. Izselski duhovnik nima pravega doma, je dostikrat lačen, ker nima časa in tudi ne denarja, da bi mogel iti v gostilno jest. Zato moramo pač z njim deliti naš vsakdanji kruh.

Misijonarju g. Viktorju želimo, da bi se dobro počutil med nami in da bi imel veliko uspehov.

Zaenkrat stanuje v Kolpingovi hiši v Bregenzu (Am Brand 9).

Belgija

CHARLEROI-MONS-
BRUXELLES

Krst: Mala Katja-Frančiška se je pridružila 9 let starejšemu bratcu Dragu in družini Erjavcov iz Bruslja. Rodila se je 30. septembra. Krstil jo je izselski duhovnik v župnijski cerkvi Brezmadežnega spočetja v Anderlechtu. Čestitamo.

Francija

PARIZ

Sveta maša za Slovence je vsako nedeljo popoldne ob petih v kapeli Montcheuil, 35 rue de Sèvres, Paris 6° (métro: Sèvres-Babylone).

Slovenska pisarna (7 rue Gutenberg, pritličje-levo, Paris 15°; métro: Charles-Michels, telefon 250-89-93) je odprta vsak četrtek popoldne; sicer pa telefonirati g. Čretniku, 836-80-68.

Miklavževanje bo v nedeljo, 7. decembra, po maši.

Na sveti večer bo polnočna maša ob desetih zvečer, od devetih dalje spovedovanje in priprava na skrivnost božičnega praznika. Na Božič in Novo leto sveta maša ob petih popoldne.

Poročili so se Vojko Lah in Magdalena Lenardon, oba iz Maribora, ter Jožefa Curk iz Šturij pri Ajdovščini in Mate Šimić iz Tihaljine v Hercegovini. Vsem želimo obilo sreče na njihovi življenjski zakonski poti.

● Tej številki prilagamo poštne nakaznice, da bo vsak lahko poravnal naročnino za „Našo luč“.

PAS-DE-CALAIS

26. oktobra sta zakonca g. Ivan in ga. Minka Kolenc obhajala srebrno poroko. Dokler mu je zdravje dopuščalo, je bil g. Ivan Kolenc duša dramskega odseka pri Društvu sv. Barbare v Bruay-en-Artois. Po g. Francu Miheliču je prevzel lepo tradicijo in nas vsako leto preseneti ne samo s prijetnim miklavževanjem, ampak tudi z daljšo igro. Že čez 30 let pa oba zakonca Kolenc zvesto sodelujeta pri cerkvenem pevskem zboru. V cerkvi in v ožjem družinskem krogu smo proslavili za rudarja res redek jubilej. Družini Kolenc lepa zahvala za vse, kar je storila za slovensko skupnost v Bruay-en-Artois. Na mnoga srečna in zdrava leta!

Za Vse svete in Verne duše smo obiskali grobove naših najdražjih in zanje pomolili pri skupni slovenski službi božji.

Služba božja v Bruay-en-Artois je zdaj vsako nedeljo ob 12,30.

4. decembra, za praznik sv. Barbare, bo *maša* po nedeljskem redu v Liévinu in Méricourt.

7. decembra bo *miklavževanje* v dvorani Mlinar, Fouquieres-s-Lens, ob 16. uri.

Božične obnove bodo: 14. decembra v Lilles (ob 4. uri v stolnici), 20. decembra ob 17. uri v Vendin-le-Vieil; ob 19. uri v Wingles; 21. decembra ob 19. uri v Ecaust st Main; 22. decembra ob 19. uri v St. Paul-sur-Ternoise.

24. decembra bodo polnočnice: ob 20. uri v Bruay-en-Artois, spovedovanje od 19. ure naprej; ob 22. uri v Liévin; ob 24. uri v Méricourt-Mines v slovenski kapeli.

Na Božič služba božja v Liévinu odpade. Maša v Arrasu bo ob 17. uri v kapeli Boulevard Carnot.

Vsem rojakom milosti poln Božič in zdravo in uspešno novo leto 1970!

IZ VZHODNE LOTARINGIJE

Iz naše pisarne:

Mnogo obiskano poslopje naše Misije je po dolгих letih dobilo lepo obličje: urejenih in obarvanih je bilo v 5 dneh 6 prostorov. Delo je mojstrsko izvršil naš rojak Viktor Moltara s pomočjo pridnega Jožka Režonja in skrbne gospodinje Marije Gričar: vsem trem se iskreno zahvaljujem, ker so iz umazanih prostorov naredili prikupljive sobe te hiše. Z veseljem na obrazu so prihajali ženini in neveste, očetje in matere naznanjat krste, z žalostjo pa so sorodniki naznanjali smrt svojih dragih.

Poroke: Ana Marija Schorb je sklenila zakon z Jean-Pierre Gervasoni v kapeli Ste Elisabeth; v isti kapeli Noel Ajdnik z Jean Chranczak in Danijel Brenčan z Bernardette Wagner ter Anton Hrvatin s Štefko Pavlovič. Vsem novoporočencem želimo vso srečo in božji blagoslov.

Umrli so: 10. 10. v Creutzwaldu Tilka Razpet, pokopana v Creutzwaldu; 20. 10. Jernej Stucin, 65 let star, v bolnici Forbach, pokopan v Baubiving; 24. 10. v bolnici Hochwald (Moselle) Ka-

rel Slamnik, 69 let star, pogrebna maša je bila v Cité Bois Richard; 28. 10. Ilija Simić iz Creutzberga, pogrebna maša je bila v Creutzberg; 29. 10. Marija Černec, roj. Sag, cerkveno pokopana v Freyming. — Vsem rajnim želimo večni mir, sorodnikom pa izrazimo globoko sožalje!

November je bil mesec spominov in molitev za naše rajne. Vse svete daritve so bile dobro obiskane, sv. maša v Merlebachu 2. 11. pa je bila še posebno lepa: zopet je naš dirigent g. šolski ravnatelj Šinkovec pokazal svoje velike zmožnosti, vsi pevci in pevke „Slomška“ pa so s petjem segli globoko v dušo vernikov. Zelo veliko navzočih je pristopilo k svetemu obhajilu in v lepem razpoloženju sledilo skrivnostim naše vere.

S pristrčno zahvalo g. dirigentu, g. organistu in vsemu zboru kličemo: pogumno naprej! V času, ko so po raznih krajih cerkve vedno bolj prazne, vi napolnujete vedno bolj hišo božjo ter pomnožujete vero v Boga ter dvigate potrta srca.

Adventne in božične pesmi bodo kmalu napolnile našo dušo. Doma in po vseh kolonijah bodo zopet svete maše, vse vam bodo pravočasno oznanjene. Omenjam naj tu spored *spovedi* in *svetih maš* po novih in oddaljenih kolonijah:

V nedeljo, 21. 12., bo poleg sv. maše v Merlebachu kot vedno posebna maša v Farébersviller Cité ob 15. uri.

V ponedeljek, 22. 12., sv. maša ob 15. uri v Cité des Chênes.

V torek, 23. 12., zjutraj bo sv. maša ob 8. uri v Cité Jeanne d'Arc; popoldne ob 15. uri pa v Behren Cité.

V sredo, 24. 12., bo sv. maša ob 8. uri v Habsterdick pri Materi božji; zvečer ob 22. uri bo polnočnica v Merlebachu, Hospice Ste. Elisabeth, kot vsako leto.

Na božični praznik bo sv. maša v Merlebachu ob 10. uri, za njo bo pa tiha maša ob 11. uri.

Na praznik sv. Štefana bo sv. maša v Creutzwald Neuland ob 9. uri. Povsod eno uro pred mašo priložnost za spoved.

Gosta megla pokriva vedno bolj in bolj naše kraje, bolniki mnogo trpijo, adventni čas in božični prazniki pa naj vam vsem prinesejo vedno večjo tolažbo ob misli na ljubezen božjo do nas ubogih ljudi!

To vam želi iz srca

vaš Stanko iz Merlebacha

TUCQUEGNIEUX-MARINE

Umrli je upokojeni slovenski rudar Rok Krajnc v starosti 75 let. V družini je bilo sedem otrok, živi jih še pet. Pokojni je bil usmiljenega srca. Med vojno je pomagal ruskim ujetnikom, zaradi česar so ga bili takrat zaprli. Ženi in otrokom naj velja naše sožalje, pokojnemu pa naša molitev.

Iz bolnišnice se je vrnil g. Ivan Zupan. Na nogo, katero mu je polomil neki neprevidni šofer, ne more še stopiti. Upajmo in želimo, da bi kmalu ozdravel.

Praznik *Vseh svetnikov* je bil

*Ob krstu
Andreja Šalika
iz Neploy
(Loiret,
Francija).*

letos izredno sončen dan. V cerkvi je bilo več ljudi kakor druga leta, na pokopališču pa nekoliko manj. Kako je že dejal tisti sloveči pridigar: „Več pomeni rajnemu en očenaš kakor najdražji nagrobni kamen in vse rože skupaj.“

Prihodnja slovenska služba božja na Marini bo 14. decembra. Matere naj pripeljejo s seboj tudi svoje može in otroke. Z ljubeznijo in ljubeznivostjo ovije žena moža in otroke okrog mezinca, praviijo. Kar pogumno zastavite svojo prošnjo in besedo!

PEIPIN

19. septembra je umrla v Peipinu v južni Franciji ga. Hiršelj. Letos v začetku aprila se je vsa družina preselila iz Leivina v Peipin.

Pokojnica se je rodila v Jelvem pri Radečah pri Zidanem mostu leta 1892. Že dolgo let je

Pokojna ga. Hiršelj

bolehalo na pljučih in srcu. Morala je iti na operacijo na trebušni mreni. Zaradi slabega srca je pri operaciji podlegla.

Pokojnici želimo večni mir, družini pa naše sožalje.

Italija

RIM — Tudi rimski Slovenci smo se spomnili stoletnice šolskih sester. Na zadnjo nedeljo v oktobru smo povabili ljubljanskega nadškofa, ki je bil prav takrat na sinodi v Rimu. V kapeli pri sestrah na „Via delle

botteghe oscure“ je imel skupno mašo z gojenci Slovenika. Po maši je bila akademija v dvorani pod cerkvijo. Nadškofa in sestre je pozdravil predsednik društva Slomšek g. Dekleva. Nato so sestre s Farezine nastopile s petjem, deklamacijo in rajalnimi nastopi. G. nadškof je čestital sestram za njihovo stoletnico, obenem pa začel tudi novo akademsko leto. Sledil je nato prijeten razgovor ob mehki pijači in sladki jedi.

V nedeljo, 2. novembra, smo se zbrali na pokopališču Verano, da se spomnimo naših rajnih. Po maši, ki je bila v kapeli Propagande, smo obiskali grobove svojcev in drugih Slovencev, pokopanih na tem pokopališču.

Društvo Slomšek je sestavilo svoj odbor takole: predsednik g. Stanko Dekleva, podpredsednica ga. Valerija Mazzoli, tajnik g. J. Česnik, blagajničarka ga. J. Famularo, knjižničarka gđc. Premrl, nadzornika dr. F. Šegula in J. Markuža, ki ureja tudi list, poverjenik za društvene prireditve g. I. Rebernik.

Na študij v Rim sta prišli tudi prvi dve redovnici iz Slovenije. Študirata teologijo oziroma pedagogiko.

Nemčija

POJASNILA IN NASVETI

● Ker se je število inozemskih delavcev od lanskega leta močno dvignilo in jih pred božičem mnogo potuje v domovino, bodo dale državne železnice v ZRN letos na razpolago 212 posebnih vlakov.

Železnica je tudi prosila podjetja, naj bi odobrila inozemskim delavcem dopust najkasneje do 13. ali vsaj do 18. decembra, ker bo le tako možno zagotoviti njihovim željam da dosepejo pravočasno na svoje domove.

Za delavce iz Jugoslavije bo od 5. do 24. decembra na razpolago 59 posebnih vlakov. Da bi železnica ogromni množici potni-

Zakaj se ne bi veselili od srca, saj je bila Slovenka Suzana v Berlinu rojena za večnost!

kov vendarle omogočila čim udobnejšo vožnjo, je uvedla rezervacijo sedežev. Le-te bodo na posebnih vlakih brezplačne, vozovnice pa bo mogoče dobiti le na podlagi rezervacij. Od 17. do 24. decembra pa veljajo rezervacije sedežev za vse, tudi za redne vlake v Italijo in Jugoslavijo. Ker bo naval zelo velik, železnica svetuje, naj potniki rezervacije pravočasno nabavijo. Dobe se na vseh glavnih in posebej objavljenih postajah.

Prtljage sme vzeti v vagon vsak potnik le toliko, kolikor je zanj prostora nad njegovim sedežem in pod njim. Prekomerno prtljago je treba oddati v posebnem vagonu, po možnosti obenem s carinsko deklaracijo, ker poenostavlja carinski pregled.

● **Zahtevek za znižanje dohodninskega davka** (Lohnsteuer) vložite po možnosti pred 1. 1. 1970. V ta namen takoj preverite vašo davčno karto (Lohnsteuerkarte), če vsi vneseni podatki še odgovarjajo dejanskemu stanju. V kolikor so se podatki spremenili (poroka, smrt, število otrok), naj vam jih odgovarjajoča občina ali finančni urad takoj popravi oz. spremembo potrdi.

WÜRTTEMBERG

Krsti: Scharnhausen: Robert Kimovec, sinko Janeza in Kate; Göppingen: Suzana Kogler, hčerkica Miroslava in Rozalije;

Berlinski nadškof kardinal Bengsch je 30. oktobra birmal v cerkvi sv. Klementa tudi Zlato Brigito Gerdin iz Medžimurja.

Bronnweiler: Tonček Kotnik, prvorojenec Antona in Angele. — Staršem tople čestitke, otročkom mnogo zdravja!

Poroke: V Wangenu sta šla pred oltar Jožef Šušteršič iz Marince vasi pri Krki in Ana Oblak iz Maršic, župnija Sv. Gregor. — Čestitamo.

Zahvalno romanje: Letos smo imeli zahvalno romanje k Ave Mariji v Deggingen na praznik Vseh svetnikov, 1. novembra. Bilo je krasno vreme in romarska cerkvica je privabila lepo število Marijinih častivcev. Frančiškani, ki božjo pot oskrbujejo, so dali cerkvico prenoviti, da je pravi baročni biser. Tako smo se na romanju prav domače počutili. Pohvaliti moramo naših pet delavcev, ki so šli po maši k oltarju in „peli naprej“ litanije Matere božje.

Predavanje na misijonih: V oktobru, mesecu misijonov, smo imeli na Württemberskem v več krajih skioptično predavanje iz misijonskega življenja v Afriki. Predavanje je bilo po mesečni maši v Esslingenu, Pfullingenu, Ravensburgu, Aalenu in Stuttgartu. Diapozitive smo si izposodili pri misijonski centrali v Aachenu. Pri predavanju smo sledili delu dveh irskih misijonarjev v Nigeriji.

Pa tudi drugače smo pokazali zanimanje za misijone, namreč z

nabirkami, ki so precej presegle lanske. Tako smo letos poslali 914.— DM slovenskim misijonarjem. V tej vsoti so vštete nabirke pri mašah, darila posameznikov ter del dobička na vinski trgatvi.

Slovenske sestre med izseljenci

V Stuttgartu v Nemčiji živi pet slovenskih sester. Nastavljene so pri katoliški ustanovi Caritas in oskrbujejo bolnike v štirih farah mesta. Kadar utegnejo, rade pridejo k slovenski maši, saj tudi nje pritegne slovenska molitev in pesem pri službi božji.

Zanimalo me je, kako te sestre živijo, kaj delajo in od kod so prišle. Vesel sem bil vabila, naj jih ob priliki obiščem.

Za obisk je bila primerna večerna ura, ker so sestre med dnevom pri bolnikih. Sestra prednica me je vljudno sprejela in mi potem predstavila ostale sestre po redovnem imenu.

Razgovor je hitro stekel. Ker so sestre vedele, da bi rad kaj več slišal o njihovem redu, so mi z veseljem odgovarjale na postavljena vprašanja.

Slovenske sestre v Stuttgartu pripadajo „Družbi Marijinih sester čudodelne svetinje“. Imenujejo pa se tudi „Bolniške sestre sv. Vincencija“. Ta red je ustanovila leta 1878 usmiljenka Leopoldina Brandis z namenom, da sestre strežejo bolnikom po domovih s telesnimi in duhovnimi dobrimi deli usmiljenja ter si prizadevajo za lastno posvečenje. Istega leta so stopile v red tri

Župnijska cerkev na Dobrovi pri Ljubljani.

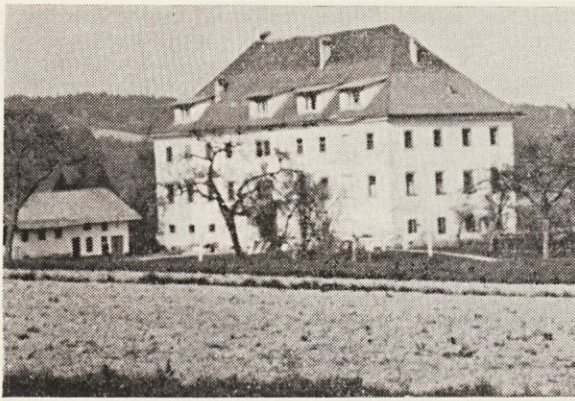
sestre, ki so imele svoj sedež v Zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani.

Družba bolniških sester sv. Vincencija je torej nastala na slovenskih tleh. Kako je bila potrebna in priljubljena, nam dokazuje njena hitra rast. Leta 1914 je družba štela v Sloveniji že 300 sester. Nekaj jih je šlo vršit službo na Madžarsko, v Švico, Srbijo in Carigrad. Pred začetkom zadnje vojne so imele v Sloveniji naslednje postojanke: Ljubljana, Maribor, Celje, Škofja Loka, Zagorje in Trbovlje.

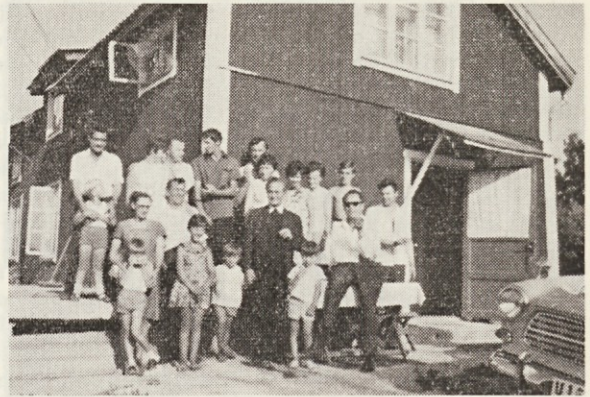
Danes imajo Bolniške sestre sv. Vincencija svoj sedež na Dobrovi pri Ljubljani, s podružnicami v Ljubljani, Mariboru in Predosljah. Več sester deluje na

Sestra Nives Snoj, Ljubljančanka, je v Stuttgartu praznovala 25-letnico redovnih zaobljub.

V tej hiši na Dobrovi pri Ljubljani je sedež družbe Bolniških sester sv. Vincencija in šola za nove sestre.

Takole se slovenske družine na Švedskem zbirajo na prijateljski pomenek ob nedeljah in praznikih. Slika je iz okolice Kopinga.

Hrvaškem, v Srbiji, Montrealu, Torontu, Gorici in — kot rečeno — v Stuttgartu. Tudi v misijone na Madagaskar nameravajo.

Za družbo omenjenih sester se zanimajo tudi slovenska dekleta v tujini. Tako sta šli dve dekleti iz Kanade v sestrsko šolo na Dobrovo, tam postali sestre in danes delujeta med slovenskimi izseljenci v Torontu.

Kot omenjeno, imajo Bolniške sestre sv. Vincencija svoj sedež na Dobrovi pri Ljubljani, kjer je tudi njihova šola. Da se kandidatnje čimbolj izobrazijo in pripravijo na svoj poklic, obiskujejo tudi bolničarsko ali srednjo medicinsko šolo v Ljubljani ter katehetsko šolo.

Dekleta, ki bi še kaj več rade zvedele o tej družbi slovenskih sester, se lahko obrnejo na naslov: Krankenschwestern, 7 Stuttgart-Rot, Roßwangerstr. 8, Nemčija.

BAVARSKA

Pri debatni uri smo govorili o tem, kaj so evangeliji, kako so nastali, kdo jih je napisal, v kakšnem jeziku, kako so bile videti tiste „knjige“, kakšna je bila njih glavna vsebina, kako je razumeti podobnosti in razlike med posameznimi knjigami ipd. Ker so evangeliji pač eden glavnih virov naše vere, so vsa ta vprašanja za nas kristjane važna.

— Udeležba je bila lepa, sodelovanje živahno. Debatu je vodil g. Škulj.

Letošnja vinska trgatav v Münchnu je prekosila vse dosedanje. Že v dobri uri je bilo vseh 500 vstopnic razprodanih. 100 ljudi je odšlo domov, ker pač niso mogli več v dvorano, kakih 100 si je pa kasneje naredilo prostor v dvorani. Jasno je bilo, da je ta dvorana za naše prireditve postala odločno premajhna, in za pustno prireditev imamo že rezervirano dvorano za 1.000 ljudi.

Tudi 1.500 srečk srečolova je bilo brž prodanih. Poleg treh večjih dobitkov je bilo še 300 tolažilnih, med njimi tudi zajetni grozdi, ki so na dveh „brajdah“ pomagali ustvarjati vtis, da gre res za trgatev.

Petčlanski slovenski orkester je bil vsem močno všeč. Saj so igrali same slovenske melodije, lepo in živahno, tudi zapeli zraven, tako da je prav zaradi prijetnega igranja večer potekel še bolj hitro, kot bi sicer.

Potem pa razgovor, ples, petje in sploh slovenska družba — res, prav lepo in prijetno je bilo.

Če poročamo po časovnem redu, pride na vrsto maša v Dachauu na praznik Vseh svetnikov. Vsako leto se zbiramo Slovenci k tej maši, ki jo darujemo za slovenske vojne in povojne žrtve. Letos je dalo prelepo vreme tej prireditvi čudovit okvir. Po maši smo se zbrali na grobovih neznanih rojakov, tam prižgali lučke, pomolili za pokoj njihovih duš in zapeli Marijino pesem. G. Šeškar nam je pripovedoval, ka-

ko je bilo v dachauskem taborišču in kdaj in kako so umirali ti Slovenci, ki so na tem pokopališču pokopani.

Dekliški razgovor v novembru se je baval z dokaj različno snovjo. Odgovorili smo na vprašanja, ki so jih posamezna dekleta k prejšnjemu razgovoru prinesla. Debata je bila živahna. Prav gotovo se bo teh razgovorov udeleževalo vedno več deklet.

Krščeni sta bili Klavdija Elizabeta Savrič, prvorojenka Branka in Anice, roj. Urek, in pa Gabrijela Demontis, prvorojenka Bruna Angela in Štefanije, roj. Horžen. Obema punčkama želimo vso srečo v življenju.

Štamcarjevi in botri z malim Bernardom po krstu pred cerkvijo v Malmö.

Iz Moosseedorfa pri Bernu so srečni starši Ivan Klančar in Marija Ramot pripeljali prvorojenčka v stolnico v Solothurn. Pri krstu je dobil ime Ivan.

Poročila sta se g. Jože Pesko in gdč. Amalija Irena Kolmanič. Čestitamo.

Švedska

Krsti: V Sävssjö je bil krščen Robert Allan Marjan Fager, sin Allana iz Sävssjö, in Vere Gizele, roj. Rancinger, iz Värnamo. — V Kristianstadu je bil krščen Albin Benčina, sin Jožeta iz Cola pri Gorici, in Albine, roj. Sapeta, iz Loškega potoka. — V Landskroni je bila krščena Martina Ingrid Košir, hči Antona iz Križ, in Danice, roj. Polzelnik, iz Vel. Slevce. — Novokrščencem in staršem čestitamo in želimo mnogo božje milosti.

Opozorilo: Program za božične praznike in za prvo polovico januarja 1970 bo izšel v slovenskem jeziku v posebnem poročilu v švedskem katoliškem časopisu „Katolsk Observatör“, ki ga boste vsi prejeli sredi decembra.

Botri in krstitelj pri krstu Alenke Cizarle v Meilenu ob Zürškem jezeru.

Blagoslovljene božične praznike in srečno ter božje milosti polno novo leto 1970 vam vsem iz srca želi

Jože Flis, slov. izselj. duhovnik.

Ljudje pod bičem

(Nadaljevanje s 25. strani)

Nato je prinesla na mizo vino.

„Mnogo berete, kakor vidim. Svojo ženo vedno silim, da bi več brala, toda je ne pripravim. Izgovarja se z živčnostjo.“

„Vedno sem rada brala,“ je rekla, „toda toliko kot zdaj menda še nikoli. Pregledujem in prebiram stvari, ki so se me v zadnjih letih pravzaprav samo dotikale. Saj veste, bila sem v Ljubljani in tam je bilo marsikaj drugače kakor na deželi. Vse borbe so bile izven nje, življenje na podeželju je bilo vse bolj kruto kakor v mestu. O Turjaku na primer skoraj nič ne vem, razen kar sem brala v ‚Poročevalcu‘ in časopisih, ki so v Ljubljani še izhajali. Ob vaših slikah in ob vašem pripovedovanju sem si zaželela, da bi zlasti o Turjaku zvedela kaj več. Sami ste mi rekli, da je bil zlasti za to dolino prava prelomnica.“

Nalašč je speljala pogovor v to smer. Videla je, da se je Razpet zganil in da je Nataša videla oči.

„Ste od ljudi že kaj slišali o njem?“

Vprašanje je bilo tako naglo in hlastno, da je zardela.

„Nisem imela niti prilike, toda Rekarjev otrok me vsak dan sproti spominja na to, kar ste mi povedali o njegovem očetu. Anton se mi zdi zelo zadržan, toda dostojen otrok. Nenavadno je razvit za svoja leta.“

Razpetovka je čudno pihnila skoz nos in mimogrede vprašala, če je dovoljeno kaditi.

„Seveda!“ Skočila je po pepelnik v kuhinjo.

„Zadržan in dostojen,“ je posmehljivo nadaljevala Razpetovka. „Da bi jih videli takoj po osvoboditvi! Menda so mislili, da se nič ne more spremeniti, ker je bila vsa dolina bela. Ko so Rekarki zaplenili nekaj posestva in ga priključili zadrugi, je z drugimi vred naglo spoznala, da je potegnil drug veter.“

„Rekarjev grob je bil za vse verne duše brez rož,“ je rekla Silva malomarno.

„Koliko je takih naših po gmajnah!“ je siknila Nataša in pihnila dim čez mizo. „Ne vem, zakaj naj bi imel grob z rožami beli komandant?“

„Vedno se mi je zdelo, da bi morali biti mrtvi izven sovraštva,“ je rekla Silva počasi. „Kakor je bilo po vsaki vojni. Italijani so skrbeli za avstrijske grobove, Avstrijci za italijanske. Mislim, da je bilo vedno tako.“

Zdelo se ji je sicer, da bi morala molčati, toda Rekar je pričel živeti v njej kakor čudno prekletstvo in morala se ga je usmiliti.

Razpet je srkal vino in pri tem gledal skoz okno. Silva ni mogla uganiti, kam.

„Sam včasih mislim, da bi bilo bolje tako, toda ne pozabite, tovarišica, da tokrat ni bila samo vojna. Bila je revolucija. V revoluciji je marsikaj drugače, ni šlo samo za zemljo, za ohranitev ali vrnitev starega življenja. Hoteli smo nekaj novega, hoteli smo dvigniti proletarca tja, kamor je vedno spadal: k vladanju in k upravljanju tistega, kar so njegovi žulji ustvarili. Dejansko je vse, kar imamo, njegovo. Predstavljajte si zdaj Rekarja s svojim konceptom, ki mu ga je blagoslovilo klerikalstvo: samo pasiven odpor proti okupatorju, dokler ne pride čas za aktiv-

nega. Nobene socialne revolucije, dokler se razmere ne uredijo. Če bi ta koncept takoj v prvem letu odpora prodril, bi onemogočil, kako bi se pravilno izrazil, ustavil bi delo partije, ki je po svojem načrtu hotela enkrat za vselej uničiti buržuazijo in kulake. Diktatura proletariata je bila naš cilj, tovarišica, in kdor je proti temu cilju postavil svojega, je bil ljudski sovražnik, izdajalec proletarskih gesel, ki so za vsako ceno morala zmagati.“

„Potem bi bilo bolje, da bi ga krstili za partijskega sovražnika,“ je rekla.

„To je bil,“ je rekel hladno, čeprav se je nasmehnil. „Ne pozabite na glavno — partija pa je bila živec borbe, je borbo vodila. Več kot polovica ostalih strank, stranic in frakcij je bilo dejansko samo privesek. Bolje je bilo imeti jih pri sebi kakor proti sebi. Partija je vodila — včasih z diktatorsko ostrostjo; toda kdo v tistem času, če je hotel zmagati, si je upal privoščiti debatiranje in ugibanje? Kdor se je boril proti partiji, se je boril proti solidarnosti in je moral računati na vso ostrost. Rekar je to vedel, naše vodstvo mu je to nekajkrat celo pismeno sporočilo.“

„Prihranilo bi se vendar lahko marsikatero življenje, da ni bilo toliko osebnega maščevanja,“ je rekla Silva. „Toliko ubijanja in toliko krvi...“

Razpet jo je takoj presekalo.

„Žrtve so morale biti, ni se jim bilo mogoče ogniti. Mar mislite, da je lahko ubiti človeka, mar mislite...?“

Oba hkrati sta pogledala proti Nataši, ki je sedela, kakor da je pravkar čisto otrpnila. Obraz ji je bil bel, punčice v očeh neznansko velike in roke je tiščala proti grlu, kot da jo duši.

Razpet je planil kvišku, da je podrl stol.

„Tovarišica, moji ženi je slabo! Jo smem položiti na vašo posteljo?“

„Seveda,“ je jecnila. Ustrašila se je. Razpet je komaj še ujel ženino telo, ki se je nagnilo, in ko jo je položil na posteljo, jo je že zvil čuden krč. Grčanje, podobno živalskemu, se je pričelo trgati iz lepih, naličenih ust, penaste sline so se ji cedile na brado. Razpet jo je z vso silo držal za roke, ki so hotele biti okoli sebe.

„V nekaj minutah bo prešlo, tovarišica,“ je rekel trpeče. „Ne zamerite!“

„Smili se mi,“ je dahnila. S sklenjenimi rokami je stala ob postelji in gledala zvijanje mladega telesa. Krč ga je docela spremenil. To ni bila več Nataša, bil je samo v lepe cunje oblečen nesrečen kos ženskega življenja.

„Pa — od kod to pride?“ je Silva vprašala.

„Nihče ne ve. Precej je teh slučajev med mladimi ženskami, ki so bile v gozdu, zlasti med tistimi, ki nimajo otrok. Doktor pravi, da to ni božjast, da je neka živčna reakcija na preteklo grozo.“ Razpetov glas je bil skrh in ubit.

Po dobrih dveh minutah so Natašine roke obmirovale in pričela je globoko in sunkovito dihati. Razpet jo je spustil.

„Mimo je, tovarišica,“ je rekel.

Natašine trudne oči so se ustavile za hip na Razpetu in se nato zagledale v Silvo.

Silva se je mimo Razpeta sklonila k njej.

„Vam je bolje? Ali bi hoteli izpiti kozarček brinjevca?“

Prikimala je.

Odbežala je v kuhinjo in se takoj vrnila. Dala je roko pod Natašin vrat in jo nežno dvignila.

„Pijte, Nataša! Dobro vam bo storilo!“

Močan duh po brinju je napolnil sobo. Razpet je stal zadaj, sklonjen in brez besede. Ko je spustila Natašino glavo na blazino, je s kozarčkom v roki obstala pred njim.

„Morda bi tudi vam kozarček brinjevca dobro del, tovariš Razpet?“

„Bi in še enkrat vas lepo prosim, ne zamerite! Strašno mi je mučno, da se je to zgodilo.“

Nalila mu je, nato je podložila Natašin hrbet z dvema blazinama, da je na pol ležala, na pol sedela.

Počasi se ji je vračala barva v obraz, le ustnice so ji ostale rahlo odprte, kakor da še vedno lovi sapo.

„Moj Bog, kako sem se ustrašila!“ je rekla Silva. Razpet, ki je stal pri oknu, se je zdaj zasukal.

„Začelo se je takoj prvo leto, ko sva prišla iz gozda. Bila je premlada. Bilo ji je dobrih sedemnajst let, ko je prišla v gozd. Otrok, ki šele postaja zrelo dekle. In v gozdu toliko strahot! Ko je napestost naenkrat popustila, je nastopila reakcija.“

„Ženske ne bi smele biti v borbah,“ je rekla tiho.

Gledal jo je z dolgim, vprašujočim pogledom, da je prišla v zadrego. Zato je sedla na rob postelje in z roko gladila bogate Natašine lase, ki so bili mokri.

„Ali vam je res bolje, Nataša?“

Razpetovka se je skušala nasmehniti, toda nasmeh je bil podoben začetku joka. Tedaj se je oglasil Razpet.

„Obema je nerodno, verjemite! Meni in njej. Nihče ne ve o tej njeni bolezni.“

„Tudi odslej nihče ne bo vedel, tovariš Razpet,“ je rekla toplo.

„Hvala!“ je izdaval. Nato je sedel in si nalil nov kozarček, ne da bi vprašal za dovoljenje. Na dušek ga je izpraznil.

„Tako nasilno smo morali pretrgati razgovor,“ je rekel.

„Bolje je tako,“ je Silva rekla obzirno. „Zbudi spomine, ki vračajo preteklost v sedanost. Nekoč bo tudi to samo še preteklost in čez oboje bo debela plast prahu, ki jo bo kdaj obrisal samo arhivar, ko bo iskal dokumente za zgodovinarja.“

Hotela je na lep način ustaviti razgovor. Bala se je, da bi ga Razpet spet načel.

Tedaj se je Nataša oprla na komolce in se dvignila. Nekam steklen, zanesenjaški ponos ji je obarval glas.

„Toda naša dela bodo ostala zapisana!“

„Seveda,“ je rekla Silva. „Vsa dela bodo ostala zapisana.“

Odšla sta v temo in čeprav sta se branila, ju je Silva pospremila prav do šole. Ko so obstali v veži in se je Silva že poslovila, je Razpet nenadoma dejal:

„Skoraj bi pozabil. Na zadnji seji v Ljubljani sva tovariš direktor Bregar in jaz govorila o vas. Malo prej mu je umrla mati, morda ste brali v časopisu. Naročil mi je lepe pozdrave. Nisem vedel, da se tako dobro poznata.“

„Hvala,“ je rekla mirno.

Obrnila se je in tiho zaprla vrata za seboj. Nebo je bilo polno zvezda in cerkvena pri Sv. Antonu je čudno črno strmela iz beline.

Odšla je nazaj in ko se je onstran ceste obrnila proti kaplaniji, se je zgoraj v šoli prižgala luč. Sijala je prav tako hladno kakor zvezde.

Komu sijejo? Rekarju, njej, Razpetu, Nataši ali samo snegu in strašni zapuščenosti?

Ni hotela jokati, vendar je morala.

Z BLIŽANJEM božiča se je nemir, ki je ni zapustil, še bolj razraščal. Niso ga širili samo spomini na nekdanje božiče, čeprav sta ji posebno dva neprestano prihajala pred oči — božič, ki ga je preživela z otrokom v sebi, in zadnji božič, ko je šla sama k polnočnici, ker si Viktor ni upal. Ta nemir je imel povsem drugo korenino, rasel je iz strahu. Ni hotela pretrgati običaja, ko je za vsak sveti večer šla k polnočni maši. Po očetovi smrti ji je to pomenilo srečanje z njim. Zdaj je začutila strašno težo okolja — Razpet ne hodi v cerkev in prav tako ne Nataša. Oba sta partijca, trdno zgrajena, čeprav Razpet uradno z župnikom govori; videla ju je že, toda obraza obeh sta bila med pogovorom kakor ulita iz železa.

Strah jo je neprijetno buril, čutila se je ponižano. Strahopetnost je najteže prenašala in vendar se ji zdaj ni upala upreti. Čutila se je zvezano proti strašni sili, ki je pritiskala nanjo. Nikjer ni zapisano, in vendar je.

Za sveti večer je postavila majhne papirnate jaslice na mizico v spalnici in ugasila luč. Nato je potegnila stol k oknu. Ljudje so prihajali po zasrenjem snegu in ob vsakem je začutila, da je močnejši od nje. Ti se ne bojé, ne vdajo se, žive svoje prepričanje naprej, verujejo in se ne premaknejo. Morda zato, ker so preprosti, morda zato, ker so tako priklenjeni k zemlji, ki jih bo nekoč vsrkala? Mogoče samo zavoljo tega, ker so to podedovali in jim je v krvi? Prihajali so počasi in njih govorjenje je prihajalo do nje kakor žuborenje. Na pokopališču so po snegu gazili okrog grobov, ki so bili videti kakor velike bele krtine. Ob krpi belega prta, ki je pokrival rušo nad Rekarjem, sta obstali dve postavi. Vedela je, da sta Rekarica in njen sin.

Nato je gledala v svetla cerkvena okna, slišala orgle in videla zlate odseve oken na snegu. Obupno ponižanje ji je tiskalo srce. Čemela je po oknu vse dotlej, da so se ljudje spet raztekli. Zadnji je prihajal župnik — ozka, visoka postava v talarju je dolgo stala ob beli krpi Rekarjevega groba.

Zjutraj je vendar šla k zgodnji maši. Bilo je še temno in vedela je, da jo ob tem času na koru nihče

ne bo spazil. Ko se je vrnila, je spravila jaslice z mize nazaj v predal.

Bila je srečna, ko so prazniki minili. Na tihem se je celo pričela veseliti novoletnih počitnic, čeprav ni vedela, kaj naj z njimi počne. Iti v Ljubljano k sestri? Nenadoma se je ujela v misli, da je to samo pretveza, ki si jo je izmislilo srce. Za to pretvezo je vse nekaj drugega, plašen načrt, peljati se naprej do Podnarta in potem počasi hoditi po zledeneli gazi pod obokom ivnatih smrek do Grmača. Tam bi bila samo še trepetanje, samo še beg k njemu.

Na Silvestrovo je že trdno vedela, da v Ljubljano ne more. Čutila se je prešibko. In vendar je morala odločitev v mislih še nekajkrat potrditi, da ni podlegla pisku vlaka, ki je s perjanico dolgega belega dima lezel v breg proti Čušperku. Vedela je, da pride popoldne še eden.

Kosilo si je nalašč pripravljala počasi, da je bila ura že dve, ko je pričela pomivati posodo. Ob treh je prišel popoldanski vlak in ko je zaslila njegov pisk, se vendar ni mogla zmagati, da ne bi letela v sobo.

Šele nato ji je odleglo.

Z rahlim zmagozslavljem je odšla h knjižni omari in ko je s prsti polzela prek hrbtov, je zapazila, da ena izmed knjig ni njena. Brž, ko jo je vzela v roke, se je spomnila. Viktor jo je posodil dobrih štirinajst dni pred slovesom in mu je ni vrnila: „Klic divjih gosi“.

„Zgodba učiteljice, ki je nekomu skušala uravnati življenje,“ ji je rekel takrat.

Tiščala je knjigo k sebi. Njegova knjiga in skoz liste te knjige so šli njegovi prsti. Ne bo hud, če jo obdrži.

Zgodba učiteljice, ki je nekomu skušala uravnati življenje.

Bila je srečna. V peči je pokljal ogenj, prijetna toplota je ležala na vseh stvareh v sobi. Zdaj je hotela samo še brati in biti daleč od vsega hudega. Od ruše, pod katero leži France Rekar, od prepotenih las Nataše Razpetove, ki je ležala na njeni postelji, ko ji je bilo slabo. Hotela je ohraniti v sobi samo plašno stopicanje hrepenenja, ki se je pomikalo za vlakom, ki je že bogve kje.

Kako čuden je bil prihod učiteljice Archerjeve v razbito družino oblastnega farmarja Kaleba! Kako majhna in brez moči je bila videti ob tršati in surovi postavi pretkanega kmeta!

Čeprav je zgodbo že brala, jo je vendar z užitkom pričela znova brati. Udobno zlekknjena v naslonjač je spet pazno sledila zgodbi mlade in trmaste Judite, zgodbi njene na pol slepe sestre in otožnemu ter vdanemu liku Kalebove žene Amalije.

In srečanje z Markom, z vedrim človekom, ki je prišel iz mesta, da bi za počitnice poskušal biti kmet.

Dela je prst med strani in se zastrmela v okno.

Pričelo se je že temni, ko je zaslila korake na stopnicah. Bili so dvojni moški koraki. Skočila je pokonci. Morda sta Razpet in Cestnik. Rajonski odbor je pripravil silvestrovanje v zaključeni družbi. Nataša je na to namignila že pred dnevi.

(Dalje prihodnjič)

naša

sneženi mož in snežena žena

Enkrat na leto, na novoletno noč, gredo sneženi možje na pot. Do jutra lahko tekajo ali skačejo in gledajo skozi okna, če otroci že spijo.

In to je zgodba o nekem sneženem možu in neki sneženi ženi, kaj sta doživela neko novoletno noč.

V vasi so fantje prav pred šolo postavili zelo lepega sneženega moža. Na glavo so mu poveznili star lonc, za nos pa je dobil bleščeč kos premoga. Tudi oči so bili majhni svetlikajoči se koščki premoga in z njimi je veselo gledal v svet. V roko so mu stisnili metlo in potem okoli njega plesali.

Prav takrat so dekleta na koncu vasi, kjer so se drsala na majhnem ribniku, postavila sneženo ženo. Naredile so jo debelo in okroglo, oblekle so ji moder predpasnik, na glavo pa ji poveznile velik lijak. Za nos so ji vtaknile v sredo obraza rumeno repo, za oči pa je ravno tako dobila majhne koščke premoga. Ko so dekleta delo končala, so ugotovila lahko samo to, da je snežena žena imenitna.

Naslednji zimski dnevi so bili pravi zimski dnevi, sneženi mož in snežena žena sta stala trdno in se veselila življenja. Veselila pa sta se samo tako dolgo, dokler nista drug o drugem ničesar vedela. Od dne pa, ko je sneženi mož slišal iz fantovskih ust novico, da stoji nedaleč od njega čedna in zajetna snežena žena, mu samota ni bila več všeč. Stegnil je vrat in kar naprej buljil

lučka

preljubi sveti miklavž!

Spet se je približal Tvoj praznik. Otroci smo spet postali berači za Tvoje dobrote. In ker si želimo, da nam prineseš veliko, veliko vsega, obljubljam, da bomo pridni in dobri in ubogljivi...

Vidiš, tako je. Jaz dobro vem, da bom še naprej našo muco za rep vlekel in sosedovega Sultana dražil — Ti si sploh ne moreš predstavljati, kako mi je zoprno! — da bom sem in tja, zlasti sedajle pozimi, zavil namesto v šolo na ribnik pod hrib, kjer se je tako lepo drsati, da bom zvečer večkrat rajši zatis-

nil oči in zlezal pod odejo, kot da bi zmolil večerno molitev... Vem, da bo tako, predobro se poznam. Kaj bi lagal in kaj bi obljubljal nemogoče stvari!

Če se Ti zdi, da mi kljub vsem tem mojim grehom, preteklim in bodočim, vse-

eno lahko kaj prineseš, potem Te prosim naslednjih stvari:

Najprej bi rad nove smučke. Stare so že tako zrabljene, da vedno padem, kadar se spustim po hribu navzdol. In da se ne bi smučal, kadar je sneg, ne, tega pa ne. To bi bil skoraj greh. Ali ne?

Potem bi rad majhno harmoniko. Saj ni treba, da bi bila velika. Toliko, da ima na vsaki strani nekaj gumbov. Tako rad bi harmoniko igral. A če je nimam, se je ne morem naučiti.

No, in končno še nekaj sladkarij. Saj brez tega Miklavža ni. Kaj Ti praviš?

Tako. Napisal sem pošteno in naravnost, kot se med možmi spodobi. Ker vem, da Ti je odkritost všeč, sem prepričan, da me ne boš pustil na cedilu.

Lepo Te pozdravlja
Tvoj Jurček

v smer proti ribniku, da bi ugle-
dal vsaj košček snežene žene. A
naj je še tako napenjal oči, vi-
del ni ničesar, prvič zato, ker so
stala na obeh straneh ceste, ki
ju je ločila, zasnežena drevesa, in
drugič zato, ker je bil tam tudi
ovinek. Naj je sneženega moža še
tako gnalo hrepenenje na drugi
konec vasi, ni si mogel pomagati
in moral je stati, kamor so ga
bili postavili.

A tudi snežena žena je zvedela
za sneženega moža in njeno drob-
no sneženo srce je začelo biti hi-
treje. Kako se je veselila novo-
letne noči, ko jo bo prišel sneženi
mož prav gotovo obiskat! Ali pa
mu bo sama stekla naproti in po-
tem bosta odšla skupaj na potep.

Tako sta stala sneženi mož in
snežena žena vsak na svojem kon-
cu vasi in čakala novoletne noči.

In res! Kmalu je prišel jasne
zimske noči dedek Mráz in se do-

taknil sneženega moža in potem
še snežene žene. Sneženi mož je
brž otresel svoje ude, stisnil v
roko palico in se napotil proti rib-
niku. A ker je preveč hitel, ni
opazil, kako je hušknilo mimo
njega nekaj belega. Prav takrat
je namreč tudi snežena žena od-
hitela proti šoli in tako sta stekla
drug mimo drugega, ne da bi se
videla.

Ko je sneženi mož prihitel na
rob ribnika, je v svoje veliko raz-
očaranje videl, da je snežena žena
nekam odšla.

Isto se je primerilo tudi sne-
ženi ženi. Žalostna je obstala in
se ozirala okoli sebe. Da, prav tu
je moral stati sneženi mož, saj se
je sredi snežne planjave še po-
znala njegova sled. Ker ni bilo
nikjer nobene žive duše, se je po-
stavila na njegov prostor in se
zagledala proti ribniku.

(Dalje na str. 38)

naredili bomo jaslice

Letos bomo naredili še
posebno lepe jaslice. Saj
smo se v šoli učili o Betle-
hemu in pastirjih in ange-
lih... in če človek ve, ka-
ko je bilo, tudi ni več tako
težko narediti primerne
jaslice.

Za figurice se bo treba
odločiti — če jih seveda
še nimamo: ali jih bomo
kupili ali pa jih bomo na-
redili sami.

Kupljene so pač najlepše
v obliki kipcev. Danes jih
dobiš iz preprostega mate-
riala zelo poceni. Možno je
tudi kupiti pole z narisa-
nimi figurami. Te pole po-
tem človek nalepi na le-

penko ali pa na les, pa le-
penko izreže oziroma les
izrezlja. Spodaj prilepi na
vsako figurico majhen klin,
da je mogoče figuro zasa-
diti v mah.

Najbolj zanimive figure
bi pa bile tiste, ki bi jih
človek res sam naredil,

bodisi da bi to bili kipci,
bodisi da bi bile narisane
postave.

Najlepši prostor za jasli-
ce je kot nad mizo. Tja bo
treba narediti na desko
hrib in ga pokriti z mahom.
V ozadje bomo postavili
obrise Betlehema.

Kaj pa hlev? Ali bo v
obliki votline ali pa v ob-
liki hleva — oboje je lepo.
Nikakor pa ne gre delati
hlevčka v obliki hiše, cer-
kve ali česa podobnega.

Poti iz belega peska, kak
ribnik ali jezero, električ-
ne lučke, kak grm — vse
to naredi pokrajino še bolj
živo in zanimivo.

Seveda se lepo prilega na
desko bel prt s slovenskimi
narodnimi motivi. Tako
dobijo vse jaslice domač,
slovenski pridih.

Kako lepo bo, ko se bo
vsa družina zbrala ob jas-
licah in pela božične pesmi!
Vsa kuhinja pa bo še polna
vonja po kadilu.

„Najbrž me je hotel obiskati prav isti čas kot jaz njega,“ si je rekla.

„Ko me tam ne bo našel, bo gotovo prihitel sem nazaj. Najbolje bo, da ga počakam.“

Sneženi mož pri ribniku si je mislil prav isto in tako je tudi on ostal na kraju, kjer je prej stala snežena žena. Ure so minevale, nje pa ni bilo od nikoder, čeprav ji je imel toliko povedati. Poleg tega je začel pihati še oster severni veter, tako da je začelo snežaka zbadati v ušesa.

Zdravilo proti prehladu je pač potenje, ampak česa takega si snežak pač ni smel privoščiti, ker bi pomenilo zanj konec. Ni mu kazalo drugega, kot da si je poveznil klobuk postrani in stekel nazaj proti šoli. In ker je vodila

pot nekaj časa navzdol, se je lahko celo malo podrsal. To je bilo snežaku tako všeč, da se je še enkrat vrnil in se še enkrat podrsal in to je nekajkrat ponovil. Dobro, da se je še pravi čas spomnil, da ura teče in nič ne reče in da je minilo že precej časa, on pa mora še pred jutrom poiskati sneženo ženo.

Pa tudi sneženi ženi je postalo že dolgočasno pred šolo in se je odpravila nazaj proti ribniku. Le da ni šla zdaj po cesti skozi vas, marveč po stezi, ki je tudi vodila k ribniku, a čez travnike. Menila je namreč, da je tudi sneženi mož zavil po bližnjici. In tako se je zgodilo, da sta se popotnika spet zgrešila. Ko je prišla na vrh hriba, se je razgledala na vse strani — a sneženega moža ni bilo nikjer!

Zdaj jo je prevzela še večja žalost, posebno še, ker je videla, da zvezde že bledijo in se luna poslavlja, z njo pa tudi noč, edina v letu, ko je sneženim ženam in možem dovoljeno, da se lahko sprehajajo. Po okroglih licih so ji začele drseti debele solze in ker ni imela robčka, si jih je otirala s predpasnikom.

Tudi sneženi mož je bil na moč razočaran, ko je prišel na svoj prejšnji prostor in ga našel praznega. Kje neki tiči snežena žena, se je spraševal. Vendar pa za premišljevanje ni preostajalo dosti časa, zakaj ko bo ura odbila šest, bo čudežni noči konec. Zato se je še enkrat obrnil in stekel proti ribniku.

A ko je zdaj prišel na konec vasi, je zagledal tam svojo sneženo ženo. Ampak zakaj si drži predpasnik pred obrazom? Vseeno ga je prevzelo veselje, že je hotel steči k njej in jo objeti — a prav takrat je začela ura v zvoniku biti šest. Sneženemu možu so omahnile roke, sneženi ženi je zdrknil predpasnik z obraza in oba sta odrevenela — komaj tri korake drug od drugega. Niti pogovoriti se nista več mogla, lahko pa sta se vsaj gledala in gotovo sta si bila drug drugemu zelo všeč.

Na žalost pa jima ni bilo usojeno, da bi še dolgo živela. Na novega leta dan je bilo sonce posebno dobrotljivo in je poslalo

Ognjišče

je najboljša slovenska
mladinska revija.

Ali jo že imate?

na zemljo snop toplih žarkov. Ljudje so bili tega zelo veseli, sneženemu možu in sneženi ženi pa ni prizaneslo. Počasj sta se začela taliti, a tudi ta usoda ni bila brez milosti: ker ponoči nista mogla skupaj na sprehod in na klepet, je začel zdaj od vsakogar izmed njiju curljati navzdol proti ribniku majhen potoček in oba potočka sta se srečala in tako sta se sneženi mož in snežena žena združila vsaj ob koncu svojega življenja.

Eduard Auff

slovenske radio oddaje

KÖLN — Ob torkih, četrtkih in sobotah od 16,20 do 16,50 (na kratkih valovih 41 in 31 m) ter ob nedeljah od 9,00 do 9,40 (na kratkih valovih 41 m in 49 m). — Na sporedu so dnevne svetovne novice, politične razlage, razgovori, zanimivosti iz kulturnega in gospodarskega življenja. Poleg tega imajo Slovenci v Nemčiji možnost, da preko kölnskega radia pošiljajo domačim voščila, pozdrave in glasbo po želji. Dopise pošljite na naslov: DEUTSCHE WELLE, 5 Köln, Brüderstr. 1 (Südosteuropa-Redaktion).

VATIKAN — Vsak dan ob 19,00 (na kratkih valovih 6190, 7250 in 9645 kilohertzov ali 48,47, 41,38 in 31,10 m ter na srednjem valu 1592 kilohertzov ali 196,2 m).

Radio LONDON BBC — oddaja vsak dan ob 12. uri (novice in pregled tiska) na valovih 25 in 19 m. Ob 19. uri na valovih 49, 31 m; ob nedeljah ob 16,30 na valovih 31, 25, 19 m.

MOHORJEVA KNJIGARNA

v Celovcu ima na razpolago:

- France Balantič
PESMI

To je prelepa zbirka pesmi človeka, ki doživlja življenje kot napetost med Bogom in grehom. To je najlepša apologija vere zlasti za študirajočo mladino. (27 šilingov)

- Giuseppe Ricciotti
JEZUSOVO ŽIVLJENJE

To je znanstveno in zanimivo pisan Kristusov življenjepis. Vsak kristjan bi moral vsaj enkrat v življenju prebrati kritično delo o Kristusu, saj bi se mu odprla povsem nova spoznanja, ki bi seveda ugodno vplivala na njegovo vero. (120 šilingov)

- Jože Jagodic
NADŠKOF JEGLIČ

„40 let slovenske zgodovine ni mogoče razumeti brez Jegliča,“ to je enoglasna trditev zgodovinarjev. Prav ta knjiga pokaže bogato življenje velikega škofa in njegove dobe. (105 šilingov)

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece. Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih oglasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 30 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 1 avstrijski šiling (2 bfr, 0,20 NF, 0,15 DM ali enako vrednost v drugi valuti). Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v znamkah pristojbino za dvojce pisem v tujino. Če tega ne stori, ne dobi odgovora. Pisem uredništvo oglaševalcem ne posreduje.

**SLOVENSKI IN SRBOHRVATSKI EKSPRES-
PREVODI**, sodno overovljeni: sodni prevajavec in tolmač Milena GRATZA, 8 München 50, Menzingerstr. 195, tel. 8 12 18 20, Končna tramvajška postaja linij 17 ali 21, nato z avtobusom 77 (Höcherstr.) ali 75 (Eversbuscherstr.).

PREVAJALSKA PISARNA V NEMČIJI. Slovenske in srbohrvaške dokumente prevaja, jih overovlja, piše prošnje in poučuje nemščino dipl. filolog JOSEPH ARECH, 8 München 50, Pfeilschifterstraße 21, tel. 54 13 702.

JANKOVIČ, 17 rue Belgrade, 54 Tucquegnieux, Francija, je zaprisežen prevajavec in piše tudi razne prošnje. Pišite mu!

Slovensko-hrvatski sodnijsko-občinski **TOLMAČ** prevaja vse vrste dokumentov in razne listine v nemščino in obratno hitro in zanesljivo. **MARTIN SAPOTNIK**, 413 Moers-Meerbeck, Luisenstraße 23, Rhld.

Sodnijsko pooblaščen **PREVAJAVEC** za slovenski in srbo-hrvatski jezik **MILAN ZAGORC** prevaja vse vrste dokumentov in listin. 4000 Düsseldorf-Gerresheim, Nymphenburgstraße 27, tel. 69 31 43 (28 31 43).

PREVAJAM vse listine in dokumente v nemščino iz slovenskega, srbohrvaškega in madžarskega jezika. Napišem tudi prošnje itd. Naslov: Dipl.-Ing. **VIKTOR NEGRO**, 5 Köln-Holweide, Gerh.-Hauptmann-Str. 31, II. Sodno zapriseženi tolmač!

SLOVENEK kmečkega stanu, kanadski državljani, z nekaj kapitala, želi spoznati dekle ali vdovo iz Avstrije, ki ima vsaj svojo hišo, od 37 do 46 let, zaradi ženitve. Naslov posreduje uprava „Naše luči“. (Štev. 26)

VIPAVC JOŽE, 7 Stuttgart-S., Nemčija, Export-Import podjetje, Böblingerstraße 164 (tel. 60-43-62), vam solidno postreže in vam nudi kmetijske stroje, kosilnice, traktorje od najlažjih do najtežjih, škropilnice znamk „Irus“, „Schanzlin“ in drugih, gasilne brizgalne, radijske in televizijske aparate, magnetofone, kino- in fotografske aparate, pralne stroje, hladilnike in gospodinske stroje vseh vrst, šivalne stroje vseh znamk in pletilne stroje svetovno priznane znamke „Kayser“ (netto DM 490.—), elektr. strojčke za popravilo nogavic „Kolibri“ (DM 280.—), motorne žage, stroje za predelovanje lesa, betonske mešalnike z električnim, bencinskim ali dizlovim motorjem ter pošilja na zaželeno naslove in v vse države. Generalno zastopstvo za šivalne stroje Pfaff.

JODE — JOŽE DEBELAK, eksportno podjetje, München, Marsstr. 15 (pri glavnem kolodvoru) prodaja in pošilja v vse države: motorne kosilnice, traktorje, vinogradniške škropilnice, vse kmetijske stroje in rezervne dele, betonske mešalce in samokolnice, mesarski pribor (Dick), motorne žage, stroje za predelovanje lesa, televizijske in radio aparate, magnetofone, hladilnike in pralne stroje, šivalne in pletilne stroje in vse ostale stroje za hišo in obrt.

V Strmem pri Celju **PRODAM ENONADSTROPNO HIŠO** na lepi, sončni legi, z vrtom in gospodarskim poslopjem, primerno za obrtnika. Cena: 4,5 milijona Sdin. Poizvedbe: Alojzija Operčkal, Razdelj 1, Strmec pri Celju, ali pa v upravi „Naše luči“. (Štev. 27)

PRODAM HIŠO: 3 sobe, kuhinja, klet, sadovnjak, vinska trta (kvinton in črnina, ca 250 l letno), vrt, njiva, 12 km iz Maribora. Informacije: Frane Sket, 8034 Germering b. München, Wotanstraße 26, Westdeutschland.

NOVO

NOVO

Izšla je povest

karel

mauser:

ljudje pod bičem

Povest je napeta ljubezenska zgodba, ko je živel slovenski človek med zadnjo svetovno vojno pod bičem najusodnejših trenj v zgodovini: nemške in italijanske okupacije, notranje revolucije in protirevolucije.

Ljudje v povesti se vsak na svoj način rešujejo izpod biča: Razpet se mu umakne s samomorom, Nataša se reši v umiranju, Lidija v blaznost, le Bregar tik pred rešitvijo propade, ker je ne išče iskreno. Najdaljšo in najlepšo pot pa prehodita Silva in Žalar, ki rasteta izpod pritiskov v okolju in iz trpljenja v duši v ljubezen in svobodo...

Povest, ki obsega tri knjige (skupno 1024 strani), lahko naročite pri Mohorjevi knjigarni in Celovcu za 140 avstrijskih šilingov.

za po kosilu (ali po večerji)

Tone telefonira Tadeju:

„Tadej, ali mi lahko posodiš sto jurjev?“

„Nič ne slišim, zveza je slaba.“

„Ali mi lahko posodiš sto jurjev?“

„Ne slišim, zveza...“

Vmes se vmeša telefonistka:

„Gospod, zveza je odlična.“

Tadej tedaj zavpije:

„Potem mu pa vi posodite sto jurjev!“

Na policijo je prišel starejši moški:

„Tiste jopice, ki sem jo lani izgubil, ni treba več iskati.“

„Ste jo našli?“

„Sem. Ko sem se včeraj popoldne umival, sem jo zagledal pod srajco.“

„Kako da si se oženil?“

„Jedi v gostilni mi niso bile všeč.“

„In sedaj?“

„So mi pa spet.“

„Imate kakšno zdravilo proti rdečemu nosu?“

„Še bolj ga morate piti, da bo postal vijoličast.“

„Kaj je bil res tvoj sin med počitnicami v Angliji na izpopolnjevanju angleščine?“

„Res.“

„S čim se je pa preživljal?“

„Krožnike je pomival.“

„In se je kaj naučil?“

„Se je: krožnike pomivati.“

Vinski bratec po telefonu:

„Nocoj me ne bo v gostilno.“

Povej prijateljem, da moja žena pravi, da se mi prav nič ne ljubi zdoma.“

Mož bere v jedilnici časopis. Vrata v kuhinjo so odprta. Naenkrat zakliče svoji ženi v kuhinjo:

„Žena, ne morem več gledati, kako garaš ves dan. Prosim, zapri vrata!“

Tujec policaju:

„Oprostite, ali je to druga cesta desno?“

Pacient zdravniku:

„Doktor, to je strašno! Tako glasno smrčim, da ne morem spati.“

Harfa in igla sta se zibali na nežnih valovih. Pa je rekla harfa igli: „Slišiš, kako mi strune zvenijo?“

Igla pa: „Ne, imam vodo v ušesu!“

Dramatik: „To je najboljša drama, kar sem jih napisal.“

Kritik: „No, zaradi tega ti ni treba obupavati.“

„Recite v kuhinji, da jim čestitam k čistoči!“

„Kaj se vam zdi naša kuhinja tako čista?“

„Ne, ampak vse jedi imajo okus po čistilnem prašku.“

Tujec kmetici, ki ravno molze kravo:

„Koliko litrov namolžete na dan?“

„Dvaindvajset.“

„Vaš mož je pa rekel, da sedemnajst.“

„Seveda, sedemnajst neto.“

K odvetniku pride moški po nasvet:

„Koliko smem zahtevati od lastnika za meso, ki mi ga je ukradel njegov pes?“

„Kolikor je bilo meso pač vredno.“

„Potem prosim deset dinarjev, ker meso mi je odnesel vaš pes.“

„Počasi. Deset dinarjev ste mi dolžni vi, kajti vsak moj nasvet stane dvajset dinarjev.“

„Presneto, žena, kuhaš pa res ne bogvekakako dobro. Nobena kravata mi ni več prav.“

Pogovor med črvoma — materjo in sinčkom —:

„Kje je pa ata?“

„Kaj ti nisem povedala, da je šel ribe lovit?“

Pri mesarju.

„Tri kile govejih pljuč za psa, prosim!“

„Tri kile?“

„Da, saj nas je osem!“

Kaj je kratkovidnost? To, če deževnik svojemu drugemu koncu naredi ženitbeno ponudbo.

„Neverjetno, gospa, vsak dan ste mlajši!“

„No, no, nikar ne pretiravajte!“

„No, pa recimo, vsak drugi dan!“

Motiti se, je človeško, ne motiti se, je pa še bolj človeško.

kaj vzbuja doma dobro (in slabo) voljo?

„Ja, saj tako železnico imamo tudi mi!“

„Mama, ne bodi huda, ampak na mojih novih hlačah je nastala okvara in sem ti jih prinesel v remont!“

Tudi oblast, ki je z revolucijo prišla na položaj, ne mara revolucionarjev.

Boljše je priporočilo v roki, kot diploma na zavodu za zaposlovanje.

Reevalvacija po naše: Zemlje, prej vredne samo 0,25 N din, zdaj več vredne 0,30 N din; štruca, prej vredna samo 1,90 N din, zdaj več vredna 2,10 N din; sladkor, prej vreden samo 2,70 N din, zdaj več vreden 2,85 N din.

Dinar ne pada! Cene se pa dvigajo.

Politik operira samo z dvema časoma: prihodnjim in preteklim. Sedanjik je za tiste, ki politiko občutijo na svojih plečih.

Največje težave z reševanjem problemov so v tem, da jih največkrat rešujejo tisti, ki jih sploh nimajo.

Po dejanjih spoznaš človeka. Kako ga boš pa spoznal, če dejanj ni?!

„V republiški skupščini so ugotovili, da položaj domov ostarelih ni rožnat in da bi se morale občine zavzeti zanje.“

„To za našo občino ne velja, saj so nam spomladi poslali tri vrečice semena, da smo posejali rožice.“

Reforma bo imela več družbenega ugleda, kadar bo začela hoditi k visokim gostom v goste.

Ko bo umrla država, ne bo več državnih dolgov, ostali bodo le še dolgovi.

Če bo zobozdravniška služba tako napredovala, bomo Slovenci kmalu uživali sadove socializma samo še kot čežano.

Slovenec se rodi brez zob, umre brez zob, vmes je pa škrbast.

„Očka, zakaj mi pa namesto sinko rečeš finko?“

„Zato, finko, ker je zobozdravstvena služba na pfu!“

Bil je tako velik patriot, da je prodal domovino za več denarja, kot je bila v resnici vredna.

Narod si bo pisal sodbo sam — pod pogojem, da ga boste prej naučili pisati.

Šef drugemu šefu o enem izmed delavcev:

„Ta je najsposobnejši delavec v podjetju. Pomisli: živi s štiristo-
petdeset dinarji plače.“

Varčujte! (za podražitve)

Psihiater upokojencu:

„To, da stalno prebirate članke, ki napovedujejo skorajšnje izboljšanje pokojnin, prav nič ne kaže na bolezen.“

„Toda, tovariš doktor, jaz sem tem člankom začel verjeti!“

„TOVARIŠ LOJZE, TOLE BOSTE PLAČALI! IZGUBE IMAMO ŽE ČEZ SEDEMSTO MILIJONOV, KOMBINAT VRAG JEMLJE, VI PA TAKOLE PREOBREMENJUJETE SAMOKOLNICO!“

Po „Pavlihi“

Duhovi so se pomirili, slabe ceste pa so ostale.

Mercedes v fička ali fičko v mercedes — obakrat gorje fičku!

Lev ostalim živalim: „Tovarišice in tovariši! Težko sem čakal, da bom slišal to, kar vam mislim povedati.“

Gost natakarkju:
„Kaj, porcija odojčka dva jurja? Ali ste znoreli, da ubijate tako dragocene živali?“

Če ima kmetič nekaj zemlje in traktorček, je že socializmu nevaren. Če pa ima kdo milijonsko plačo, ta socializmu ni prav nič nevaren.

Po 25 letih je Janez ugotovil, da ga čevelj žuli. Pa niso nabili podplata, temveč Janeza.

Eni imajo v glavi, drugi pa v žepu.

Sem demokrat! je kričal tiran, potem pa je dal obesiti človeka, ki mu na te besede ni dovolj močno zaploskal.

„Lepa je tale vaša slovenska republika, ampak majhna. Pri nas v Ameriki se usedom v vlak in se vozim ves dan, pa sem zvečer še vedno v isti državi.“

„Naša luč“

Viktringer Ring 26

A-9020 Klagenfurt, Austria

Erscheinungsort: Klagenfurt

Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt

Printed in Austria

P. b. b.

NAŠA LUČ, mesečnik za Slovence na tujem. — Letnik 18. List ureja uredniški konzorcij. Odgov. urednik: dr. Janko Hornböck. Založba: Družba sv. Mohorja. Tisk: Tiskarna Družbe sv. Mohorja. Vsi v Celovcu. — Izhaja vsak mesec razen julija in avgusta. — Naročnina je za naročnike v Avstriji letno 45 šilingov, za naročnike izven Avstrije 110 belgijskih frankov, 10 francoskih frankov, 10 švicarskih frankov, 8 nizozemskih goldinarjev, 10 nemških mark, 1200 italijanskih lir, 16 angleških šilingov, 12 norveških kron, 10,50 švedskih kron, 3.— ameriške dolarje, 2,50 avstralskih dolarjev, 3.— kanadske dolarje. — Razlika v cenah je pogojena zaradi neenakih poštnin v posameznih državah in različnih deviznih preračunavanj. Naročnike sprejemajo poverjeniki in uprava Naše luči. Uredništvo in uprava: Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt, Austria.

SLOVENSKI DUŠNI PASTIRJI IN URADI

ANGLIJA — Franc Bergant, Offley Road 62, London S. W. 9 (Tel. 01-735-66-55).

AVSTRIJA — Ciril Lavrič, Kirchenstraße 1, 4052 Ansfelden (O.—Ö.). — Korotan, Albertgasse 48, 1080 Wien VIII. — Martin Belej, Enzenbach, 8112 Gratwein. — Anton Miklavčič, Kapellengasse 15, 9800 Spittal/Drau. (Tel. 0-47-62/3-34-62). — P. Štefan Križišnik, Zist. Stift, 6422 Stams. — Viktor Pernuš, Am Brand 9, 6900 Bregenz.

BELGIJA — Vinko Žakelj, rue des Anglais 33, Liège. (Telefon 04/23-39-10). — Kazimir Gaberc, 19 Louis Empain, Marcinelle (Hainaut). (Telefon 07/36-77-54).

FRANCIJA — Nace Čretnik, 4 rue St. Fargeau, 75 Paris 20. (Tel. 636-80-68). — Mission Slovène, 7 rue Gutenberg, 75 Paris 15. (Tel. 250-89-93). — Stanislav Kavlar, 17 rue Claude Debussy, 62 Liévin (Pas-de-Calais). — Anton Dejak, 33 rue de la Victoire, 57 Aumetz. — Stanko Grims, rue du Dauphiné, 57 Merlebach. — P. Jakob Vučina, 6 rue de France, 06 Nice.

NEMČIJA — Lojze Škraba, 42 Oberhausen-Sterkrade, Oskarstraße 29. (Tel. 62-6-76). — Ivan Ifko, 43 Essen-Altenessen, Schonnefeldstraße 36. (Telefon 29-13-05). — Dr. Franček Prijatelj, 68 Mannheim, A 4, 2. (Telefon 06-21/2-85-00). — Dr. Franc Felc, 7 Stuttgart-S, Kolbstr. 15/I. (Tel. 72-2-78). — Ciril Turk, 73 Esslingen, Häuserhaldenweg 36. (Tel. Stuttgart 35-31-77.) — Dr. Janez Zdešar in dr. Branko Rozman, Schubertstraße 2/I, 8 München 15. (Telefon 53-64-53).

NIZOZEMSKA — Vinko Žakelj, rue des Anglais 33, Luik, Belgie.

ŠVEDSKA — Jože Flis, Djurgardsvägen 32, 633 50 Eskilstuna. (Telefon 016/11-31-54).

ŠVICA — P. Fidelis Kraner, Kapuzinerheim, Seebachstraße 15, 8052 Zürich, (Tel. Zürich 46-68-61).